

Sådan klager du til FN

Justitsministeriet
2008

Sådan klager du til FN

Klagevejledning til FN's Menneskerettighedskomiteé, FN's Racediskriminationskomité, FN's Torturkomité, FN's Kvindekomité og FN's Menneskerettighedskommission.

Klagevejledningen bygger bl.a. på klagevejledning fra FN's Højkommissær for Menneskerettigheder (Fact sheet No. 7/Rev. 1, complaint procedures).

Sådan klager du til FN

Udarbejdet af Justitsministeriet

2. udgave 2008

Tryk: Schultz Grafisk

Publikationen kan hentes på Justitsministeriets hjemmeside <http://www.jm.dk>

eller bestilles hos Justitsministeriet, tlf. 72 26 84 00

ISBN: 87-91851-40-8

ISBN: 87-91851-41-6 (Internet)

Sådan klager du til FN

- Hvis du mener, at dine menneskerettigheder er blevet krænket, har du måske mulighed for at klage til FN over den behandling, som du har fået af danske myndigheder.
- Danmark har nemlig forpligtet sig til at overholde de rettigheder og friheder, som står i nogle FN-konventioner, som giver borgerne mulighed for at klage direkte til FN. Det drejer sig om følgende:
 - FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder,
 - FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination,
 - FN's konvention mod tortur og anden grusom umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, og
 - FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder.
- Der er oprettet nogle komitéer, som skal sikre, at forpligtelserne overholdes, og som kan modtage klager. Det drejer sig om Menneskerettighedskomitéen, Racediskriminationskomitéen, Torturkomitéen og Kvindekomitéen.
- Det koster ikke noget at klage til komitéerne, men der er visse betingelser, der skal være opfyldt:
- Du kan kun klage til komitéerne over forhold, der på en eller anden måde vedrører dig selv.
- Du kan kun klage til komitéerne over forhold, der er beskyttet af konventionerne.
- Du kan først klage til komitéerne, efter at de danske myndigheder har behandlet sagen.
- Der gælder ikke tidsfrister for indgivelse af klage til Menneskerettighedskomitéen, Torturkomitéen eller Kvindekomitéen. Du kan derimod

kun klage til Racediskriminationskomitéen inden for en frist på 6 måneder efter, at de danske myndigheder har behandlet din sag færdig. Hvis der går længere tid, vil din klage til Racediskriminationskomitéen som udgangspunkt blive afvist.

- Du kan skrive direkte til komitéerne på et af de 6 officielle FN-sprog, som er arabisk, engelsk, fransk, kinesisk, russisk og spansk. I praksis vil du dog blive bedt om at benytte enten engelsk, fransk, spansk eller russisk. Når du skriver til komitéerne, skal du beskrive din sag. Du skal også sende kopi af de relevante dokumenter.
- Når komitéerne har modtaget din klage, vil de bekræfte modtagelsen. Komitéerne kan bede dig komme med flere oplysninger.
- Komitéerne vil afvise en klage, hvis betingelserne for at klage ikke er opfyldt.
- Hvis komitéerne ikke afviser din klage, vil de træffe en afgørelse, hvor de tager stilling til, om dine menneskerettigheder er blevet krænket.
- I denne vejledning kan du få flere oplysninger om, hvordan man klager til FN-komitéerne. Vejledningen forsøger at besvare de spørgsmål, som kan opstå, når man ønsker at klage til komitéerne. Du kan blandt andet få oplysninger om, hvilke klagesager komitéerne kan behandle, hvem der kan klage, hvilke betingelser der skal være opfyldt, hvordan du rent praktisk klager, hvordan komitéerne behandler sagen og meget mere.

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning	6
2. FN-konventioner med individuel klageadgang	7
3. Hvad kan der klages over?	8
3.1. FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder	8
3.2. FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination	9
3.3. FN's konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf	10
3.4. FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder	11
4. Hvem kan klage?	13
5. Hvilke betingelser skal være opfyldt?	14
5.1. Nationale retsmidler skal være udtømt	14
5.2. Klagen må ikke være anonym	15
5.3. Klagen må ikke anses for misbrug af klageretten.....	16
5.4. Klagen må ikke have været behandlet ved andre internationale klageorganer	16
5.5. Tidsfrist	16
6. Hvem kan der klages over?	16
7. Hvad er virkningen af en klage?	17
8. Hvad koster det at klage?	17
9. Hvordan klager man til FN?	18
10. Hvordan behandles klagen i FN-systemet?	19
11. Klageadgang til FN's Menneskerettighedsråd	20
12. Hvad med Færøerne og Grønland?	21
13. Hvor kan man få flere oplysninger?	22
Bilag 1: FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder med tilhørende protokoller	23
Bilag 2: FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination	46
Bilag 3: FN's konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf	57
Bilag 4: FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder	69
Bilag 5: Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner	85
Bilag 6: Klageformular (Model Complaint Form)	87
Bilag 7: Retningslinjer for klager (Complaint Guidelines)	90

1. Indledning

Den 10. december 1948 blev Verdenserklæringen om Menneskerettighederne vedtaget af FN's generalforsamling.

Verdenserklæringen lagde fundamentet for den nyere udvikling af menneskerettighederne. Den beskriver de grundlæggende menneskerettigheder. Den slår fast, at alle mennesker uanset race, hudfarve, køn, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social oprindelse, formueforhold, fødsel eller anden samfundsmæssig stilling har krav på alle de rettigheder og friheder, som nævnes i erklæringen.

Verdenserklæringen er ikke retligt bindende for staterne. Man kan derfor ikke klage til FN eller anlægge sag, hvis man mener, at en stat har krænket en eller flere af de rettigheder, der er nævnt i erklæringen.

Siden 1948 har FN imidlertid vedtaget en række konventioner om menneskerettigheder, som er retligt bindende for staterne. De 7 vigtigste er¹:

- FN's konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder,
- FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder,
- FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination,
- FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder,
- FN's konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf,
- FN's konvention om barnets rettigheder og,
- FN's konvention om vandrende arbejdstageres rettigheder.

Danmark har ratificeret alle konventionerne, med undtagelse af konventionen om vandrende arbejdstageres rettigheder.

Konventionerne erstatter ikke de enkelte staters nationale systemer til beskyttelse af menneskerettigheder. Konventionernes formål er at give en international beskyttelse af menneskerettighederne i tilknytning til den beskyttelse, som findes i de enkelte lande.

Fra det tidspunkt, hvor Danmark tiltrådte (dvs. undertegnede og ratificerede) konventionerne, har Danmark haft pligt til at sikre, at dansk lovgivning og praksis lever op til konventionernes krav. Danske myndigheder skal derfor overholde konventionerne. Det betyder, at man som borger kan påberåbe sig konventionerne over for administrative myndigheder og domstole, hvis man mener, at konventionernes bestemmelser overtrædes.

4 af de 7 konventioner giver enkeltpersoner mulighed for at klage til FN over Danmark,

1. Den 13. december 2006 vedtog FN's Generalforsamling en konvention om handicappedes rettigheder. Til konventionen hører også en valgfri tillægsprotokol om individuel klageadgang. Konventionen blev åbnet for undertegnelse den 30. marts 2007, og Danmark har undertegnet den sammen med over 100 andre stater. Konventionen træder i kraft, når 20 stater har ratificeret den. For øjeblikket gennemgås den danske lovgivning med henblik på Danmarks ratifikation af konventionen.

hvis de mener, at deres rettigheder i henhold til disse konventioner er blevet krænket. Dette kaldes ”den individuelle klageadgang”. De 4 konventioner er: FN’s konvention om borgerlige og politiske rettigheder, FN’s konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination, FN’s konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder og FN’s konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

Denne vejledning beskriver den individuelle klageadgang. Vejledningen indeholder bl.a. oplysning om, hvad der kan klages over, hvem der kan klage, hvilke betingelser der skal være opfyldt, og hvordan klagerne behandles.

Herudover kan en person eller en gruppe af personer klage til FN's Menneskerettighedsråd over lande, hvor der synes at være et konsekvent mønster af grove menneskerettighedskrænkelser. Vejledningen indeholder en kort beskrivelse af denne klagemulighed (se nedenfor afsnit 11).

2. FN-konventioner med individuel klageadgang

Danmark har tiltrådt (dvs. undertegnet og ratificeret) 4 FN-konventioner om menneskerettigheder, der giver enkeltpersoner mulighed for at klage direkte til FN, hvis de mener, at deres rettigheder er krænket. Dette kaldes ”individuelle klageadgange”.

De 4 konventioner er: FN’s konvention om borgerlige og politiske rettigheder, FN’s konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination, FN’s konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf og FN’s konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder.

FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder er fra 1966. Til konventionen er knyttet en valgfri protokol fra 1966 om individuel klageadgang. Man kan kun klage over en stat, som har accepteret denne protokol. Til konventionen er også knyttet en anden valgfri protokol fra 15. december 1989 om afskaffelse af dødsstraf. Danmark er bundet af både konventionen og de valgfrie protokoller. Konventionen og protokollen om individuel klageadgang trådte i kraft for Danmark den 23. marts 1976, mens den anden protokol trådte i kraft for Danmark den 11. juli 1991. Klager over overtrædelser af konventionen behandles af *FN's Menneskerettighedskomité*.

FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination er fra 1965. Konventionen trådte i kraft for Danmark den 8. januar 1972. Dog trådte reglerne om individuel klageadgang først i kraft den 11. oktober 1985. Klager over overtrædelser af konventionen behandles af *FN's Racediskriminationskomité*.

FN's konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf er fra 1984. Konventionen trådte i kraft for Danmark den 26. juni 1987. Klager over overtrædelser af konventionen behandles af *FN's Torturkomité*.

FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder er fra 1979. Konventionen trådte i kraft for Danmark den 21. maj 1983. Til konventionen er knyttet en valgfri protokol om accept af individuel klageadgang. Protokollen trådte i kraft den 22. december 2000. Klager over overtrædelser af konventionen behandles af *FN's komité vedrørende afskaffelse af diskrimination mod kvinder*.

3. Hvad kan der klages over?

3.1. FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder

FN's Menneskerettighedskomité kan kun behandle klager over krænkelse af de rettigheder og friheder, der findes i FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder med tilhørende protokoller.

Konventionens rettigheder findes i afsnit I (artikel 1), II (artikel 2-5) og III (artikel 6-27) samt i den anden protokol (artikel 1). De individuelle rettigheder i konventionen, der kan påberåbes i forbindelse med en klage til FN's Menneskerettighedskomité, findes i artikel 6-27. Konventionen og protokollerne er trykt som bilag 1 til denne vejledning.

De vigtigste rettigheder er følgende:

Artikel 1 – alle folks ret til selvbestemmelse m.v.

Artikel 2 – forbud mod diskrimination mht. de i konventionen nævnte rettigheder samt adgang til effektive retsmidler

Artikel 3 – lige ret for mænd og kvinder mht. de i konventionen nævnte rettigheder

Artikel 6 – ret til livet

Artikel 7 – forbud mod tortur eller grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf

Artikel 8 – forbud mod slaveri, trældom og tvangs- eller pligtarbejde

Artikel 9 – ret til frihed og personlig sikkerhed

Artikel 10 – frihedsberøvedes ret til human behandling

Artikel 11 – forbud mod frihedsberøvelse på grund af gæld

Artikel 12 – ret til bevægelsesfrihed og valg af opholdssted samt ret til indrejse i eget land

Artikel 13 – procedurmæssig sikring ved udvisning af udlændinge

Artikel 14 – ret til retfærdig rettergang

Artikel 15 – forbud mod straffelove med tilbagevirkende kraft

Artikel 16 – ret til at have retsevne

Artikel 17 – ret til privatliv og familieliv

Artikel 18 – ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed

Artikel 19 – ret til menings- og ytringsfrihed

Artikel 20 – forbud mod propaganda for krig og tilskyndelse til racehad

Artikel 21 – ret til forsamlingsfrihed

Artikel 22 – ret til foreningsfrihed

Artikel 23 – ret til at indgå ægteskab og stifte familie

Artikel 24 – børns ret til beskyttelse, navn og statsborgerskab

Artikel 25 – forbud mod diskrimination i forbindelse med offentlige anliggender mv.

Artikel 26 – ret til lighed for loven

Artikel 27 – mindretals ret til eget kulturliv, religion og sprog

Artikel 1 i 2. protokol – afskaffelse af dødsstraf

Rettighederne skal ses i sammenhæng med deres funktion i samfundet. De fleste af rettighederne er derfor ikke ubegrænsede. Konventionen tillader f.eks. staterne at begrænse visse rettigheder for at beskytte andres rettigheder eller for at sikre samfundsmæssige behov som f.eks. befolkningens sundhed eller ro og orden. Staterne har også lov til at begrænse rettighederne i situationer, hvor statens eksistens er truet. Staterne skal dog altid respektere retten til livet, forbudet mod tortur og slaveri, forbudet mod frihedsberøvelse på grund af gæld, forbudet mod straffelove med tilbagevirkende kraft, retten til at have rets-
evne samt retten til samvittigheds- og religionsfrihed.

Danmark har taget forbehold over for enkelte af konventionens bestemmelser. Det betyder, at de pågældende bestemmelser i konventionen *ikke* er bindende for Danmark. Det drejer sig om artikel 10, stk. 3, 2. pkt., om at unge lovovertrædere skal holdes adskilt fra voksne, artikel 14, stk. 1, om at rettergangen skal være offentlig, artikel 14, stk. 5, om at enhver, der er dømt for en forbrydelse, har ret til at få domfældelsen og fastsættelsen af retsfølgen prøvet af en højere domstol, artikel 14, stk. 7, om genoptagelse af straffesager, der er endt med frifindende dom, samt artikel 20, stk. 1, om forbud mod propaganda for krig.

3.2. FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination

FN's Racediskriminationskomité kan kun behandle klager over krænkelser af de rettigheder, der findes i FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination.

Rettighederne findes i konventionens afsnit I (artikel 1-7). Konventionen er trykt som bilag 2 til denne vejledning.

Konventionen definerer begrebet ”racediskrimination” i artikel 1.

Af artikel 2 fremgår, at racediskrimination fordømmes, og at staterne pålægges at føre en politik, der tager sigte på at afskaffe racediskrimination af enhver art. Staterne skal bl.a. ved alle egnede midler, herunder lovgivning, forbyde og standse racediskrimination foretaget af nogen enkeltperson, gruppe eller organisation. Endvidere skal staterne træffe foranstaltninger til sikring af fuld og ligelig nydelse af rettigheder for alle uanset race.

Af artikel 3 fremgår, at raceadskillelse og apartheid fordømmes, og af artikel 4, at al propaganda og alle organisationer, som bygger på idéer eller teorier om overlegenhed hos en enkelt race mv., fordømmes. Staterne pålægges bl.a. at kriminalisere al udbredelse af sådanne idéer, at forbyde organisationer, der tilskynder til racediskrimination, samt at kriminalisere deltagelse i sådanne organisationer.

Artikel 5 forpligter staterne til at forbyde og afskaffe alle former for racediskrimination og til at sikre enhver ret til lighed for loven, uanset race, hudfarve eller national eller etnisk oprindelse.

Artikel 6 fastslår, at staten gennem kompetente domstole og andre statsinstitutioner skal sikre alle effektiv beskyttelse og effektive retsmidler imod enhver racediskriminerende handling.

Efter artikel 7 skal staterne i særdeleshed inden for undervisning, uddannelse, kultur og oplysning iværksætte foranstaltninger til bekæmpelse af fordomme og til fremme af forståelse, fordragelighed og venskabelige forhold mellem nationer og racegrupper eller etniske grupper.

Danmark har ikke taget forbehold over for konventionens bestemmelser.

3.3. FN's konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf

FN's Torturkomité kan kun behandle klager over krænkelse af de rettigheder, der findes i FN's konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

Rettighederne findes i konventionens kapitel I (artikel 1-16). Konventionen er trykt som bilag 3 til denne vejledning.

Konventionen definerer begrebet "tortur" i artikel 1.

De vigtigste rettigheder er følgende:

Artikel 2 - staterne skal træffe virkningsfulde foranstaltninger for at forhindre tortur

- Artikel 3 - forbud mod udvisning, tilbagelevering eller udlevering af en person til en stat, hvor der er vægtige grunde for at antage, at vedkommende vil være i fare for at blive underkastet tortur
- Artikel 4 - torturhandlinger og forsøg herpå skal være strafbare, og der skal fastsættes passende straffe under hensyn til handlingernes alvorlige karakter
- Artikel 5 - staterne skal sikre, at de har kompetence til at straffe sådanne handlinger i en række nærmere angivne tilfælde
- Artikel 6 - staterne skal varetægtsfængsle eller på anden måde sikre tilstedeværelsen af personer, som med rimelig grund mistænkes for at have begået torturhandlinger eller forsøg herpå
- Artikel 7 - staterne skal retsforfølge eller udlevere sådanne personer
- Artikel 8 - torturhandlinger skal kunne begrunde udlevering i enhver udleveringsaftale mellem staterne
- Artikel 9 - staterne skal yde hinanden mest mulig bistand i forbindelse med strafforfølgning i tortursager
- Artikel 10 - staterne skal sikre, at politi og militær m.m. uddannes og informeres om forbudet mod tortur
- Artikel 11 - staterne skal føre systematisk tilsyn med regler og praksis i forbindelse med afhøringer m.m. for at forhindre, at tortur finder sted
- Artikel 12 - staterne skal sørge for, at der iværksættes en undersøgelse i tilfælde, hvor der er rimelig grund til at antage, at tortur har fundet sted
- Artikel 13 - staterne skal sørge for, at der iværksættes en undersøgelse i tilfælde, hvor nogen påstår at have været udsat for tortur
- Artikel 14 - staterne skal sikre, at et offer for en torturhandling opnår oprejsning og ret til erstatning, inklusiv midler til rehabilitering
- Artikel 15 - forbud mod anvendelse af forklaringer, der er afgivet under anvendelse af tortur, som bevis i straffesager, medmindre der er tale om bevis mod en person, der er tiltalt for tortur
- Artikel 16 - forbud mod andre former for grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf

Danmark har ikke taget forbehold over for konventionens bestemmelser.

3.4. FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder

FN's komité vedrørende afskaffelse af diskrimination mod kvinder kan kun behandle klager over krænkelse af de rettigheder og friheder, der findes i FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder.

Rettighederne findes i konventionens kapitel I (artikel 1-6), kapitel II (artikel 7-9) og kapitel III (artikel 10-16). Konventionen og den tilhørende protokol er optrykt som bilag 4 til denne vejledning.

Konventionen definerer begrebet ”diskrimination mod kvinder” i artikel 1.

De vigtigste rettigheder er følgende:

- Artikel 2 - staterne skal fordømme diskrimination mod kvinder og føre en politik, der går ud på afskaffelse heraf. Staterne skal herunder gennemføre passende lovgivning og tage passende skridt til at afskaffe diskrimination mod kvinder fra enhver persons, organisations eller virksomheds side
- Artikel 3 - staterne skal tage passende skridt for at sikre kvinders fulde udvikling og fremgang, således at de kan udøve og nyde menneskerettigheder og fundamentale frihedsrettigheder på grundlag af ligestilling med mænd
- Artikel 4 - staterne kan træffe midlertidige særforanstaltninger for at fremskynde faktisk ligestilling. Sådanne foranstaltninger udgør ikke diskrimination i konventionens forstand
- Artikel 5 - staterne skal tage alle passende forholdsregler for at ændre mænds og kvinders sociale adfærdsmønstre med henblik på at afskaffe fordomme m.m., der hviler på fastlåste kønsroller o.lign.
- Artikel 6 - staterne skal tage passende forholdsregler med henblik på at hindre enhver form for handel med kvinder og udnyttelse af kvinder ved prostitution
- Artikel 7 - staterne skal afskaffe diskrimination mod kvinder i landets politiske og offentlige liv, herunder med hensyn til valg og valgbarhed
- Artikel 8 - kvinders ret til lige mulighed for at repræsentere deres regering på internationalt plan og for at deltage i internationale organisationers arbejde
- Artikel 9 - kvinders lige rettigheder med hensyn til at erhverve, ændre eller bevare deres statsborgerret
- Artikel 10 - kvinders lige rettigheder på uddannelsesområdet
- Artikel 11 - kvinders lige rettigheder på arbejdsmarkedet, herunder med hensyn til ansættelse og ansættelsesvilkår m.m.
- Artikel 12 - kvinders lige rettigheder på sundhedsområdet, herunder lige adgang til lægebehandling og sundhedspleje
- Artikel 13 - staterne skal afskaffe diskrimination på andre områder af det økonomiske og sociale liv, herunder med hensyn til sociale familieydelse
- Artikel 14 - staterne skal tage hensyn til landbokvinders særlige problemer og sikre, at konventionens bestemmelser finder anvendelse på kvinder i landområder. Staterne skal afskaffe diskrimination af kvinder i landområder og sikre lighed

med hensyn til at deltage i og opnå udbytte af udviklingen af landområder, bl.a. med hensyn til ret til sundhedspleje, uddannelse og passende levevilkår

Artikel 15 - kvinder og mænd skal være lige for loven, bl.a. med hensyn til handleevne, indgåelse af aftaler, rådighed over ejendom, behandlingen af retssager, bevægelsesfrihed m.v.

Artikel 16 - staterne skal afskaffe diskrimination mod kvinder i alle ægteskabs- og familieforhold. Børns forlovelse eller ægteskab skal være uden retsvirkning, og der skal fastsættes en mindstealder for indgåelse af ægteskab, ligesom indgåelse af ægteskab skal registreres i et officielt register

Danmark har ikke taget forbehold over for konventionens bestemmelser.

4. Hvem kan klage?

Komitéerne kan modtage klager fra eller på vegne af enkeltpersoner eller grupper af enkeltpersoner¹.

Alle personer kan klage til komitéerne. Komitéerne kan altså modtage klager fra danskere, udlændinge, myndige, umyndige, mindreårige, handicappede, psykisk syge, fængslede m.v.

En gruppe af enkeltpersoner, der har været udsat for den samme krænkelse, kan også klage samlet til komitéerne.

Som klager skal man bevise eller sandsynliggøre, at man personligt er offer ("victim" på engelsk) for en krænkelse af en eller flere af de rettigheder, der er nævnt i konventionerne.

For at blive anset for "offer" kræves det enten, at man allerede er negativt berørt af en handling eller en undladelse fra statens side, eller at en sådan negativ effekt er umiddelbart forstående, f.eks. på grundlag af eksisterende lovgivning, en domstolsafgørelse eller en administrativ afgørelse. Der kan f.eks. være tale om en klage fra en person, der allerede er blevet udsendt eller risikerer udsendelse efter at have fået afslag på asyl, og som påstår at risikere at blive udsat for tortur i hjemlandet.

Som udgangspunkt er det ikke muligt at klage over lovgivning eller myndighedernes praksis, når man ikke er direkte berørt af lovgivningen eller myndighedernes beslutninger. I så fald er man ikke personligt "offer" for statens eventuelle overtrædelse af konventionen.

Det er man derimod, hvis man f.eks. er blevet dømt i en straffesag i strid med konventio-

1. De fire konventioner bruger lidt forskellige formuleringer, men i praksis dækker de over det samme. Menneskerettighedskomitéen kan modtage klager fra "enkeltpersoner", jf. artikel 1 i første protokol. Racediskriminationskomitéen kan modtage klager fra "enkeltpersoner eller grupper af enkeltpersoner", jf. konventionens artikel 14, stk. 1. Torturkomitéen kan modtage klager fra eller på vegne af "enkeltpersoner", jf. konventionens artikel 22, stk. 1. Kvindekomitéen kan modtage klager fra eller på vegne af "enkeltpersoner eller grupper af enkeltpersoner", jf. protokollens artikel 2.

nen, eller hvis myndighederne har behandlet en på en måde, der er i strid med konventionen.

I visse situationer kan andre end ”offeret” indgive en klage på vegne af ”offeret”. Det gælder, hvis ”offeret” ikke selv er i stand til at indgive klagen. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis ”offeret” er et barn. Det skal sandsynliggøres, at man handler på vegne af ”offeret”. Et forudgående nært forhold mellem ”offeret” og repræsentanten kan gøre det rimeligt at antage, at offeret har bemyndiget repræsentanten til at handle på sine vegne. Der kan f.eks. være tale om pårørende til et offer.

Hvis en klage indgives på vegne af enkeltpersoner eller grupper af enkeltpersoner, skal det være med deres samtykke, medmindre den, der har indgivet klagen, kan begrunde at handle på deres vegne uden et sådant samtykke.

Man har naturligvis altid mulighed for at lade sig repræsentere af en anden, f.eks. en advokat, hvis man ønsker det.

5. Hvilke betingelser skal være opfyldt?

De fire konventioner opstiller nogle betingelser, som skal være opfyldt, hvis man vil klage². Er betingelserne ikke opfyldt, afvises klagen. Komitéerne påser af egen drift, om betingelserne er opfyldt. Betingelserne er i det væsentlige de samme i de fire konventioner.

5.1. Nationale retsmidler skal være udtømt

Det er en betingelse, at klager skal have ”*udtømt nationale retsmidler*”. Det betyder, at klager skal have udnyttet alle muligheder for at få sagen behandlet af de nationale myndigheder. Baggrunden herfor er, at staten skal have haft mulighed for at råde bod på eventuelle krænkelse af menneskerettighederne, inden komitéerne behandler en klage.

”Nationale retsmidler” omfatter både behandling af sagen ved administrative myndigheder, f.eks. statens styrelser og kommunerne, og ved domstolene. Hvis det er muligt at få en administrativ myndigheds afgørelse prøvet ved domstolene, skal domstolene også have behandlet sagen, og alle ankemuligheder skal være udnyttet. Hvis det er muligt at klage over en administrativ myndigheds afgørelse, f.eks. til en overordnet myndighed eller til et særligt klageorgan, og denne klagemulighed efter dansk lovgivning skal have været udnyttet, inden sagen kan indbringes for domstolene, vil det også være et krav i forhold til konventionen, at denne klagemulighed er udnyttet. Den øverste administrative myndighed i sager, der ikke kan indbringes for domstolene, eller den øverste domstol skal altså have behandlet sagen, inden komitéerne kan behandle en klage.

2. Betingelserne for, at Menneskerettighedskomitéen kan behandle en klage, står i artikel 1, 2, 3 og 5 i konventionens første protokol. Betingelserne for, at Racediskriminationskomitéen kan behandle en klage, står i konventionens artikel 14. Betingelserne for, at Torturkomitéen kan behandle en klage, står i konventionens artikel 22. Betingelserne for, at Kvindekomitéen kan behandle en klage, står i protokollens artikel 2, 3 og 4. De enkelte komitéer har endvidere hver deres procesreglement, der beskriver de betingelser, der skal være opfyldt, for at komitéerne kan behandle en klage.

I Danmark vil betingelsen om, at klageren skal have udtømt alle de nationale retsmidler, ofte være opfyldt, når sagen har været behandlet ved de relevante administrative myndigheder og af domstolene i to eller tre instanser. Hvis en byrets eller landsrets afgørelse kan appelleres, skal klager have udnyttet denne mulighed. Hvis en afgørelse truffet af en byret eller landsret kan indbringes for en overordnet domstol med Procesbevillingsnævnets tilladelse, bør klager også have søgt om en sådan tilladelse.

Betingelsen om udtømmelse af nationale retsmidler gælder ikke, hvis anvendelsen af retsmidlerne *trækker urimeligt i langdrag*. I så fald kan man altså klage, selv om sagen endnu ikke er færdigbehandlet ved de danske myndigheder.

Man skal kun have udnyttet retsmidler, som er *effektive og tilgængelige*. Det betyder, at man kun skal have klaget til myndigheder, som kan træffe en bindende afgørelse i sagen. Betingelsen om udtømmelse af nationale retsmidler gælder ikke, hvis der ikke er nogen chance for, at klageren vil få medhold i det nationale system. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis der foreligger en fast retspraksis, som går en imod, fordi domstolene allerede har afgjort mange lignende sager. Tvivl om udfaldet af en sag er i almindelighed ikke tilstrækkeligt til at fritage for at udnytte en klagemulighed.

Det er staten, der skal bevise, at klager ikke har udnyttet et eller flere retsmidler. Derimod er det klager, der skal godtgøre, at sagen har trukket urimeligt i langdrag, eller at det er usandsynligt, at klager vil få medhold i det nationale system.

Kravet om udnyttelse af nationale retsmidler indebærer, at de danske myndigheder skal have haft mulighed for at tage stilling til de spørgsmål, som man ønsker at klage til komitéen over. Det forudsætter, at man har påberåbt sig synspunkterne under myndighedernes behandling af sagen. Man behøver dog ikke at have påberåbt sig konventionens bestemmelser udtrykkeligt. Hvis man f.eks. ønsker at klage til Torturkomitéen, fordi man mener, at man risikerer tortur ved udsendelse til en anden stat, skal man have gjort dette gældende under de danske myndigheders behandling af sagen. Hvis klagerens forhold ændrer sig, eller man kommer i besiddelse af nye væsentlige oplysninger, efter at sagen er færdigbehandlet ved de danske myndigheder, skal myndighederne endvidere have mulighed for at genoverveje sagen, inden Torturkomitéen kan behandle den.

5.2. Klagen må ikke være anonym

Komitéerne afviser klager, der er *anonyme*. Det betyder, at komitéen skal kende klagers identitet. Klager kan bede komitéerne om ikke at oplyse klagers identitet i forbindelse med den endelige afgørelse, som offentliggøres. Klager vil i så fald blive anonymiseret i den endelige afgørelse.

5.3. Klagen må ikke anses for misbrug af klageretten

Komitéerne afviser endvidere klager, der anses for *misbrug af klageretten*. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis man klager på baggrund af åbenbart urigtige oplysninger, eller hvis man klager over en foranstaltning, man tidligere selv har anmodet om.

5.4. Klagen må ikke have været behandlet ved andre internationale klageorganer

For alle fire konventioner gælder, at en klage mod Danmark skal afvises, hvis den *samme sag er eller har været genstand for behandling efter andre regler om international undersøgelse eller bilæggelse*³. Hvis den samme klage således behandles eller har været behandlet af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, kan komitéerne som udgangspunkt ikke også behandle klagen. Hvis der er tale om en sag, der ”har været” behandlet af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, gælder dette dog kun, hvis Domstolen har taget stilling til selve indholdet af klagen. Hvis Domstolen alene har afvist klagen, fordi de formelle klagebetingelser ikke var opfyldt, f.eks. fordi klagen var anonym, kan komitéen godt behandle klagen.

5.5. Tidsfrist

Der gælder ikke særlige *tidsfrister* for indgivelse af en klage til Menneskerettighedskomitéen, Torturkomitéen eller Kvindekomitéen. Racediskriminationskomitéen kan derimod kun behandle en klage, som den har modtaget senest 6 måneder fra den endelige nationale afgørelse, medmindre der er dokumenteret helt ekstraordinære omstændigheder.

6. Hvem kan der klages over?

FN-komitéerne kan kun behandle klager over *staters* overtrædelser af konventionerne og de tilhørende protokoller. Komitéerne kan derfor kun behandle klager over handlinger eller undladelser, som staten er ansvarlig for.

Staten er ansvarlig for alle offentlige myndigheders handlinger. Regeringen, Folketinget, forvaltningen og domstolene skal derfor overholde konventionerne. Statslige og (amts)kommunale myndigheder skal også overholde konventionerne.

Komitéerne kan derimod ikke behandle klager over enkeltpersoner, organisationer eller foreninger (naboer, sportsklubber, private virksomheder, private arbejdsgivere mv.).

I visse situationer kan man dog klage over Danmark, selv om det er enkeltpersoners handlinger, der er den direkte årsag til klagen. Efter konventionerne har staten nemlig i nogle situationer pligt til at træffe foranstaltninger, f.eks. i form af lovgivning, som regulerer

3. For så vidt angår Menneskerettighedskomitéen følger dette af artikel 5, stk. 2, litra b, i den første frivillige protokol sammenholdt med et forbehold, som Danmark afgav ved ratifikationen. For så vidt angår Racediskriminationskomitéen følger dette af et forbehold, som Danmark afgav ved ratifikationen. For så vidt angår Torturkomitéen følger dette af konventionens artikel 22, stk. 5, litra a. For så vidt angår Kvindekomitéen følger dette af protokollens artikel 4, stk. 2, litra a.

enkeltpersoner og virksomheders behandling af andre. Staten har f.eks. pligt til at kriminalisere visse racediskriminerende handlinger og til at retsforfølge bl.a. personer, der påstås at have nægtet andre adgang til en restaurant på grund af deres race eller etniske oprindelse. Hvis staten ikke foretager sig noget i sagen, kan man klage over, at staten ikke har efterforsket sagen godt nok.

7. Hvad er virkningen af en klage?

Komitéerne er ikke appelinstanser for de nationale afgørelser. De kan ikke tilsidesætte eller ændre afgørelser, som er truffet af nationale myndigheder. Man er derfor altid forpligtet til at følge de nationale myndigheders afgørelser, indtil de nationale myndigheder ændrer dem.

En klage til komitéerne har derfor heller ikke opsættende virkning. Det betyder, at de nationale myndigheder godt kan fortsætte behandlingen af en sag, selv om man har klaget til en af FN's komitéer over sagen. De nationale myndigheders afgørelser er gyldige og skal respekteres, selv om man klager til FN over dem.

Man kan dog anmode den pågældende komité om at rette henvendelse til staten og anbefale, at de nationale myndigheder f.eks. undlader at træffe en afgørelse i den nationale sag, indtil komitéen har truffet afgørelse i klagesagen. Dette kaldes også ”foreløbige foranstaltninger”. Det vil være aktuelt i tilfælde, hvor en afgørelse eller fuldbyrdelsen heraf kan gøre uoprettelig skade. En sådan anmodning til komitéen bør være begrundet. Komitéerne kan ikke pålægge staten at sætte den nationale sag i bero, og staten har derfor ikke pligt til at følge henstillinger fra komitéerne, men i praksis følger staterne som oftest sådanne henstillinger.

En klagesag ender med, at den pågældende komité sender sine synspunkter og eventuelle henstillinger til staten og til klageren. Komitéernes afgørelser er ikke bindende i formel forstand. Det betyder, at staterne ikke er retligt forpligtede til at følge afgørelserne. I praksis vil staterne dog i almindelighed gøre det.

Komitéerne kan ikke tilkende klager økonomisk kompensation, dvs. erstatning for økonomisk eller ikke-økonomisk skade. Komitéerne kan heller ikke tilkende klager sagsomkostninger.

8. Hvad koster det at klage?

Det koster ikke noget at klage til FN's komitéer.

I nogle tilfælde kan der være udgifter forbundet med at føre klagesagen, f.eks. udgifter til advokatbistand. Man kan imidlertid ikke få retshjælp fra FN til at betale disse omkostninger.

Derimod kan man ansøge Civilstyrelsen om retshjælp efter lov nr. 940 af 20. december 1999 om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner. Loven er medtaget som bilag 5 til vejledningen. Man kan skrive til Civilstyrelsen på adressen: Gyldenløvesgade 11, 2., 1600 København V- civilstyrelsen@civilstyrelsen.dk

Det er som hovedregel en betingelse for at få retshjælp, at den pågældende FN-komité har anmodet om den danske regerings bemærkninger til klagen. Hvis det ikke er tilfældet, kan der kun gives retshjælp, når særlige grunde taler derfor. Det gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation.

Retshjælpen gives med tilbagevirkende kraft, sådan at retshjælpen også dækker de udgifter, man allerede har haft, inden komitéen anmodede regeringen om bemærkninger. Retshjælpen omfatter rimelige udgifter til advokat samt øvrige udgifter, der er nødvendige for førelse af sagen.

9. Hvordan klager man til FN?

Klage til *Menneskerettighedskomitéen*, *Racediskriminationskomitéen* og *Torturkomitéen* sendes til:

Human Rights Committee/Committee on the Elimination of Racial Discrimination
/Committee against Torture
Petitions Team
Office of the High Commissioner for Human Rights
United Nations Office at Geneva
CH-1211 Genève 10
SCHWEIZ
Fax: +41 22 9179022 (særligt for hastesager)
E-mail: tb-petitions.hchr@unog.ch

Klage til *Komitéen vedrørende afskaffelse af diskrimination mod kvinder* sendes til:

Committee on the Elimination of Discrimination against Women
c/o Division for the Advancement of Women, Department of Economic and Social Affairs
United Nations Secretariat
2 United Nations Plaza
DC-2/12th Floor
New York, NY 10017
U.S.A.
Fax: +1 212 963 3463

Klagen bør som minimum indeholde følgende oplysninger:

- klagers navn, adresse, fødselsdato og statsborgerskab
- en kronologisk fremstilling af klagens faktiske omstændigheder
- en henvisning til de rettigheder, som man mener, er blevet krænkede
- angivelse af, om sagen er eller har været indbragt for andre internationale klageorganer
- en oversigt over de administrative og/eller retlige afgørelser, som myndighederne i Danmark har truffet i sagen med angivelse af, hvornår afgørelserne er truffet, hvilken myndighed der har truffet afgørelserne og en kort beskrivelse af afgørelserne
- kopi af afgørelserne

Der er udarbejdet en modelformular, som kan benyttes ved indgivelse af klager til FN's Menneskerettighedskomité, FN's Torturkomité og FN's Racediskriminationskomité. Modelformularen er medtaget som bilag 6 til vejledningen. Der er endvidere udarbejdet retningslinier for klager til FN's Kvindekomité. Retningslinierne er medtaget som bilag 7 til vejledningen. Formålet med modelformularen og retningslinierne er at sikre, at komitéerne får alle de oplysninger, som er nødvendige for, at de kan behandle klagen. Det er dog ikke et krav, at man bruger disse formularer. Modelformularen og retningslinierne kan findes på internettet på adressen www.ohchr.org

I princippet kan en klage skrives på et af de 6 officielle FN-sprog, som er arabisk, engelsk, fransk, kinesisk, russisk og spansk. I praksis er komitéernes sekretariater imidlertid ikke i stand til at arbejde på alle 6 officielle sprog. En klager kan derfor blive bedt om at skrive på enten engelsk, fransk, spansk eller russisk.

Man kan selv klage til komitéerne, og der er ikke noget krav om, at man skal have advokatbistand.

10. Hvordan behandles klagen i FN-systemet?

Når FN-systemet modtager en klage, er det i første omgang sekretariatet ved FN's Højkommissær for Menneskerettigheder (for Kvindekomitéens vedkommende dog "Division for the Advancement of Women"), der ser på sagen. Sekretariatet kan bede klageren om flere oplysninger, dokumenter eller bemærkninger til sagen.

Når sagen indeholder de nødvendige oplysninger, bliver den registreret på den pågældende FN-komité's liste over klagesager. Klageren får besked herom. Komitéen anmoder herefter staten om oplysninger og bemærkninger til sagen. Klager vil få tilsendt en kopi af statens bemærkninger og får mulighed for at kommentere dem.

Sagen behandles på lukkede møder i den pågældende komité, og dokumenterne i sagen er fortrolige, indtil komitéen har truffet afgørelse. Som altovervejende hovedregel behandles sagerne alene på skriftligt grundlag, selv om nogle af komitéerne formelt har mulighed for

at indkalde sagens parter. Klageren kan anmode om, at hans eller hendes identitet ikke kommer til at fremgå af den afgørelse, der offentliggøres.

Komitéen afgør først, om de formelle klagebetingelser er opfyldt (på engelsk tales der om klagens ”*admissibility*”). Hvis det ikke er tilfældet, afvises klagen. Svaret offentliggøres og sendes til klageren og til staten. Sagen er herefter afsluttet, da komitéens afgørelse er endelig.

Hvis de formelle betingelser derimod er opfyldt, går komitéen videre til at vurdere selve indholdet af sagen (på engelsk tales der om klagens ”*merits*”). Det sker ofte på et og samme møde.

Når komitéen har truffet afgørelse i sagen, sendes svaret til klageren og til staten, og afgørelsen offentliggøres. Hvis afgørelsen går ud på, at staten har optrådt i strid med konventionen, opfordrer komitéen staten til inden 3 måneder at informere om, hvad der er foretaget for at leve op til afgørelsen.

Sagsbehandlingstiden for klagesager varierer fra sag til sag og fra komité til komité. Man skal dog i alle tilfælde være forberedt på, at sagsbehandlingen ikke kan forventes afsluttet på under 1 år.

11. Klageadgang under FN's Menneskerettighedsråd

FN's nye Menneskerettighedsråd har vedtaget en procedure for behandling af klager, som afslører et fast mønster af pålideligt underbyggede grove menneskerettighedskrænkelser. For at styrke samarbejdet med den indklagede stat er proceduren fortrolig, også i relation til klageren, og den giver ikke, som f.eks. den individuelle klageadgang i henhold til en række af FN's menneskerettighedskonventioner, et krav på at få en afgørelse vedrørende den konkrete klage. Klageren vil dog få oplysning om, hvorvidt klagen antages til realitetsbehandling, og om det endelige udfald.

Proceduren blev vedtaget med Rådets resolution 5/1 af 18. juni 2007, men ventes først at træde i funktion i løbet af 2008.

Klagerne behandles først af arbejdsgruppen om henvendelser (Working Group on Communications), som består af 5 uafhængige eksperter fra Menneskerettighedsrådets rådgivende udvalg. Den udelukker klager, som er anonyme, åbenbart ugrundede, eller som:

- Er åbenbart politisk motiverede og uforenelige med FN Pagten, FN's Menneskerettighedserklæring eller andre relevante menneskerettighedsinstrumenter.
- Ikke indeholder en faktuel beskrivelse af de påståede krænkelser, herunder de rettigheder, som anses for krænkede.

- Indeholder fornærmelig sprogbrug.
- Ikke er indgivet af personer, som hævder at være ofre for krænkelsen, eller af personer eller grupper, som hævder at have direkte og pålideligt kendskab til krænkelse.
- Udelukkende er baseret på omtale i massemedier.
- Behandles i et andet menneskerettighedsforum.
- Ikke har anvendt alle nationale retsmidler, medmindre disse retsmidler ville være ineffektive eller urimeligt langvarige.

Klager, som ikke afvises, sendes til de pågældende stater med henblik på deres bemærkninger.

Herefter sendes klagerne videre til arbejdsgruppen om situationer ("Working Group on Situations"), som består af repræsentanter for 5 stater, som er medlemmer af Menneskerettighedsrådet. Arbejdsgruppen rapporterer til Rådet om faste mønstre af pålideligt underbyggede grove krænkelse af menneskerettighederne med forslag til Rådet om den videre behandling.

Det er herefter op til Menneskerettighedsrådet at træffe beslutning om hver af de situationer, der gøres opmærksom på. Beslutningen vil kunne gå ud på:

- At indstille yderligere behandling af sagen.
- At holde sagen under opsyn og bede staten om yderligere oplysninger.
- At holde sagen under opsyn og udpege en uafhængig ekspert til at overvåge sagen og rapportere tilbage til Rådet.
- At tage sagen op til behandling i offentlige møder.
- At anbefale FN's Højkommissær for Menneskerettigheder at yde teknisk bistand, bistand til kapacitetsopbygning eller rådgivning til staten.

Klager vil kunne indgives til:

Treaties and Human Rights Council Branch
OHCHR-UNOG
1211 Genève 10
Schweiz
Fax: +(4122) 917 90 11
E-mail: CP@ohchr.org

Yderligere oplysninger kan findes på hjemmesiden:
<http://www.ohchr.org/english/bodies/complaints.htm>

12. Hvad med Færøerne og Grønland?

Konventionerne gælder også på Færøerne og Grønland. Det er derfor muligt at klage over forhold, der er begået af myndighederne på Færøerne og Grønland, uanset om der er tale om hjemmestyremyndigheder eller rigsmyndigheder.

13. Hvor kan man få flere oplysninger?

Yderligere oplysninger om konventionerne og om komitéernes praksis kan fås ved henvendelse til:

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
tlf.: 72 26 84 00
e-mail: jm@jm.dk

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K
tlf. nr. 33 92 00 00
e-mail: um@um.dk

Yderligere oplysninger kan også fås ved henvendelse til:

Institut for Menneskerettigheder
Wilders Plads 8 H
1403 København K
tlf.: 32 69 88 88
e-mail: center@humanrights.dk

Der findes en række organisationer m.v., der beskæftiger sig med de spørgsmål, der er omfattet af konventionerne, herunder tortur, racediskrimination og diskrimination mod kvinder. Sådanne organisationer m.v. kan med deres ekspertise og erfaring på forskellige måder hjælpe personer, der ønsker at klage. F.eks. kan Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (Borgergade 13, 1014 København K, tlf. nr. 33 76 06 00, e-mail: rct@rct.dk) hjælpe personer, der ønsker at klage til FN's Torturkomité. Oplysning om øvrige organisationer m.v. kan f.eks. fås ved at rette henvendelse til Institut for Menneskerettigheder.

Oplysning om konventionsteksterne, andre landes tiltrædelse af konventionerne, staternes eventuelle forbehold og generelle oplysninger om FN-systemet kan man få på internettet på adressen:

www.ohchr.org

Her kan man også finde komitéernes generelle udtalelser, udtalelser vedrørende konventionsstaternes periodiske rapporter samt afgørelser i individuelle klagesager.

Bilag 1:**FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder med tilhørende protokoller**

Bekendtgørelse nr. 30 af 29. marts 1976 af international konvention af 16. december 1966 om borgerlige og politiske rettigheder med tilhørende valgfri protokol (Lovtidende C)⁴

Ved kgl. resolution af 14. december 1971, og efter at folketinget den 4. juni 1971 havde meddelt sit samtykke dertil, har Danmark ratificeret den i New York den 20. marts 1968 undertegnede internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder med tilhørende valgfri protokol.

Konventionen og protokollen har følgende ordlyd (den kinesiske, russiske og spanske tekst er udeladt her):

...

International konvention om borgerlige og politiske rettigheder

De i denne konvention deltagende stater, som

finder - i overensstemmelse med de i De Forenede Nationers pagt erklærede princip-

per - at anerkendelsen af menneskets naturlige værdighed og af hele menneskeheden lige og umistelige rettigheder danner grundlaget for frihed, retfærdighed og fred i verden,

anerkender, at disse rettigheder hidrører fra det enkelte menneskes naturlige værdighed,

anerkender - i overensstemmelse med verdenserklæringerne om menneskerettighederne - at idealet om frie mennesker, der nyder borgerlig og politisk frihed samt frihed for frygt og nød, kun kan opnås, såfremt der skabes sådanne vilkår, at enhver kan nyde såvel sine borgerlige og politiske rettigheder som sine økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder,

erkender, at De forenede Nationers pagt pålægger staterne at fremme den almindelige respekt for og overholdelse af menneskerettigheder og frihedsrettigheder,

erkender, at det er det enkelte menneskes skyldighed, i kraft af dets forpligtelser over for sine medmennesker og over for det sam-

4. Danmark har taget forbehold til konventionen. Danmark har taget *forbehold over for kravet i artikel 10, stk. 3, 2. pkt.*, om at unge lovovertrædere skal holdes adskilt fra voksne. Forbeholdet har følgende ordlyd: "The Government of Denmark makes a reservation in respect of Article 10, paragraph 3, second sentence. In Danish practice, considerable efforts are made to ensure appropriate age distribution of convicts serving sentences of imprisonment, but it is considered valuable to maintain possibilities of flexible arrangements." Danmark har endvidere taget *forbehold til artikel 14, stk. 1*, vedrørende offentlig rettergang. Forbeholdet har følgende ordlyd: "Article 14, paragraph 1, shall not be binding on Denmark in respect of public hearings. In Danish law, the right to exclude the press and the public from trials may go beyond what is permissible under this Covenant, and the Government of Denmark finds that this right should be restricted." Danmark har endvidere taget *forbehold til artikel 14, stk. 5*, vedrørende fornyet prøvelse af domfældelse og retsfølge i straffesager, og *artikel 14, stk. 7*, vedrørende genoptagelse af straffesager, der er endt med frifindende dom. Forbeholdet har følgende ordlyd: "Article 14, paragraphs 5 and 7, shall not be binding on Denmark. The Danish Administration of Justice Act contains detailed provisions regulating the matters dealt with in these two paragraphs. In some cases, Danish legislation is less restrictive than the Covenant (e.g. a verdict returned by a jury on the question of guilt cannot be reviewed by a higher tribunal, cf. paragraph 5); in other cases, Danish legislation is more restrictive than the Covenant (e.g. with respect to resumption of a criminal case in which the accused party was acquitted, cf. paragraph 7). Denmark has endelig taget *forbehold til artikel 20, stk. 1*, vedrørende forbud mod propaganda for krig. Forbeholdet har følgende ordlyd: "Reservation is further made to Article 20, paragraph 1. This reservation is in accordance with the vote cast by Denmark in the XVI General Assembly of the United Nations in 1961 when the Danish Delegation, referring to the preceding article concerning freedom of expression, voted against the prohibition against propaganda for war."

fund, det tilhører, at søge de i denne konvention anerkendte rettigheder fremmet og overholdt,

er blevet enige om følgende artikler:

Afsnit I

Artikel 1

1. Alle folk har selvbestemmelsesret. I kraft af denne kan de frit bestemme deres politiske stilling og frit varetage deres egen økonomiske, sociale og kulturelle udvikling.

2. Alle folk kan til deres egne formål disponere frit over deres naturgivne rigdomskilder og ressourcer uden derved at gøre indgreb i forpligtelser hidrørende fra internationalt økonomisk samarbejde, der er baseret på princippet om gensidig fordel i folkeretten. Et folk må aldrig berøves sine eksistensmuligheder.

3. De i denne konvention deltagende stater, herunder sådanne som har ansvaret for forvaltningen af ikke-selvstyrende områder eller formynderkabsområder, skal medvirke til selvbestemmelsesrettens gennemførelse og respektere denne rettighed i overensstemmelse med bestemmelserne i De forenede Nationers pagt.

Afsnit II

Artikel 2

1. Enhver i denne konvention deltagende stat forpligter sig til at respektere og tilsikre alle personer, der befinder sig inden for dens område og er undergivet dens jurisdiktion, de i denne konvention anerkendte rettigheder uden forskelsbehandling af nogen art, herunder som følge af race, hudfarve, køn, sprog, religion, politisk eller anden

anskuelse, national eller social herkomst, formueforhold, fødsel eller anden stilling.

2. Enhver i denne konvention deltagende stat forpligter sig til i overensstemmelse med sin forfatning og med denne konventions bestemmelser at træffe de fornødne foranstaltninger til ad lovgivningens vej eller på anden måde at tilsikre de i denne konvention anerkendte rettigheder, dersom disse ikke allerede er gennemført.

3. Enhver i denne konvention deltagende stat forpligter sig til:

- a) at sikre enhver, hvis rettigheder eller friheder efter denne konvention krænktes, adgang til effektive retsmidler herimod, uanset om de personer, der har begået krænkelsen, har handlet i embeds medfør;
- b) at sikre enhver, der gør krav på sådanne retsmidler, adgang til at få sin ret til disse afgjort af kompetente judicielle, administrative eller lovgivende myndigheder eller af anden i henhold til den pågældende stats retsordning kompetent myndighed samt at videreudvikle mulighederne for at anvende judicielle retsmidler;
- c) at sikre, at de kompetente myndigheder tager en klage til følge, når den er fundet berettiget.

Artikel 3

De i denne konvention deltagende stater forpligter sig til at sikre mænds og kvinders lige ret til at nyde alle de i denne konvention anførte borgerlige og politiske rettigheder.

Artikel 4

1. I en offentlig nødstilstand, som truer nationens beståen, og som officielt proklameres som en sådan, kan de i denne konvention deltagende stater træffe foranstaltninger, hvorved deres forpligtelser i hen-

hold til konventionen fraviges i det omfang, sådanne foranstaltninger er absolut nødvendige i den givne situation, og forudsat, at de ikke er uforenelige med statens øvrige forpligtelser i henhold til folkeretten og ikke indebærer forskelsbehandling alene på grund af race, hudfarve, køn, sprog, religion eller social herkomst.

2. Foranstående bestemmelse hjemler ikke fravigelser af artikel 6, 7, 8 (stk. 1 og 2), 11, 15, 16 og 18.

3. Enhver i denne konvention deltagende stat, der benytter sig af retten til at fravige konventionens bestemmelser, skal omgående gennem De forenede Nationers generalsekretær underrette de øvrige i konventionen deltagende stater om de bestemmelser, den har fraveget, og om begrundelsen herfor. Den pågældende stat skal give en yderligere meddelelse ad samme vej den dag, den bringer sådanne fravigelser til ophør.

Artikel 5

1. Intet i denne konvention må fortolkes som medførende nogen ret for en stat, gruppe eller person til at udøve nogen virksomhed eller foretage nogen handling, der tager sigte på at tilintetgøre nogen af de heri anerkendte rettigheder eller friheder eller på at begrænse disse i videre omfang, end denne konvention hjemler.

2. Grundlæggende menneskerettigheder, der i medfør af lov, konventioner, administrative bestemmelser eller sædvane anerkendes eller består i en i denne konvention deltagende stat, må ikke begrænses eller fraviges under foregivende af, at denne konvention ikke anerkender sådanne rettigheder eller kun anerkender dem i mindre udstrækning.

Afsnit III

Artikel 6

1. Ethvert menneske har en naturgiven ret til livet. Denne ret skal beskyttes ved lov. Ingen må vilkårligt berøves livet.

2. I lande, som ikke har afskaffet dødsstraffen, må en dødsdom kun idømmes for de groveste forbrydelser i overensstemmelse med den lovgivning, som var gældende på det tidspunkt, da forbrydelsen blev begået, og som ikke må være i strid med bestemmelserne i denne konvention eller med konventionen om forebyggelse af og straf for folkedrab. Dødsstraf kan kun fuldbyrdes i henhold til en endelig dom afsagt af en kompetent domstol.

3. Når berøvelse af livet er ensbetydende med folkedrab, skal intet i denne artikel berettige en i denne konvention deltagende stat til på nogen måde at fravige forpligtelser, den har påtaget sig i henhold til bestemmelserne i konventionen om forebyggelse af og straf for folkedrab.

4. Enhver dødsdømt skal have ret til at søge benådning eller forvandling af straffen. Amnesti, benådning eller forvandling af dødsstraffen skal kunne tilstås i alle tilfælde.

5. Dødsstraf må ikke idømmes for forbrydelser begået af personer under 18 år og må ikke fuldbyrdes over for gravide kvinder.

6. Intet i denne artikel skal kunne påberåbes for at forsinke eller forhindre afskaffelse af dødsstraffen i en i denne konvention deltagende stat.

Artikel 7

Ingen må underkastes tortur eller grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. I særdeleshed må ingen uden

sit frit afgivne samtykke underkastes medicinske eller videnskabelige eksperimenter.

Artikel 8

1. Ingen må holdes i slaveri; slaveri og slavehandel under enhver form skal være forbudt.

2. Ingen må holdes i trældom.

3. a) Ingen må beordres til at udføre tvangs- eller andet pligtarbejde;

b) I lande, hvor frihedsberøvelse med strafarbejde kan idømmes som straf for en forbrydelse, skal bestemmelsen i stk. 3 a) ikke være til hinder for at lade nogen udføre strafarbejde i henhold til en herom af en kompetent domstol afsagt dom;

c) I denne bestemmelse omfatter udtrykket »tvangs- eller pligtarbejde« ikke:

- i) arbejde eller tjeneste, som ikke er nævnt i litra b) ovenfor, men som normalt kræves af en person, der er berøvet sin frihed som følge af en lovlig retsafgørelse, eller af en person, der på betingelser er løsladt fra sådan frihedsberøvelse;
- ii) tjeneste af militærkarakter og - i lande, hvor militærnægtelse anerkendes - samfundstjeneste, der i henhold til lov kræves udført af militærnægtere;
- iii) tjeneste, der kræves i en nødstilstand eller under katastrofer, der truer samfundets liv eller velfærd;
- iv) arbejde eller tjeneste, der er et led i normale borgerpligter.

Artikel 9

1. Enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må underkastes vilkårlig arrest eller frihedsberøvelse. Ingen må

berøves sin frihed undtagen af sådanne grunde, og i overensstemmelse med sådanne fremgangsmåder, som er fastsat ved lov.

2. Enhver, der arresteres, skal ved arrestationen oplyses om grundene hertil og straks underrettes om eventuelle sigtelser mod ham.

3. Enhver, der arresteres eller tilbageholdes som sigtet for et strafbart forhold, skal ufortøvet fremstilles for en dommer eller anden øvrighedsperson, der ved lov er bemyndiget til at udøve domsmyndighed, og skal have ret til rettergang inden for en rimelig frist eller til løsladelse. Det skal ikke være den almindelige regel, at personer, som afventer rettergang, hensættes i varetægtsarrest, men deres løsladelse kan gøres betinget af garantier for, at de giver møde under rettergangen på ethvert andet stadium af processen og i givet fald til dommens fuldbyrdelse.

4. Enhver, der berøves sin frihed ved arrestation eller anden tilbageholdelse, skal have ret til at indbringe sagen for en domstol, for at denne uden ophold kan træffe afgørelse om lovligheden af hans tilbageholdelse og beordre ham løsladt, hvis tilbageholdelsen ikke er lovlig.

5. Enhver, der har været offer for ulovlig arrestation eller anden tilbageholdelse, skal have ret til erstatning.

Artikel 10

1. Alle, der berøves deres frihed, skal behandles humant og med respekt for menneskets naturlige værdighed.

2. a) Tiltalte personer skal, hvis der ikke foreligger ganske særlige omstændigheder, holdes adskilt fra domfældte personer og skal undergives særskilt behandling svarende til deres stilling som ikke domfældte;

b) tiltalte unge mennesker skal holdes adskilt fra voksne, og sagerne mod dem skal afgøres så hurtigt som muligt.

3. Straffesystemet skal omfatte en fangebehandling, hvis vigtigste formål skal være fangernes forbedring og resocialisering. Unge lovovertrædere skal holdes adskilt fra voksne og gives en behandling svarende til deres alder og retslige stilling.

Artikel 11

Ingen må anbringes i fængsel alene på grund af manglende evne til at opfylde en kontraktlig forpligtelse.

Artikel 12

1. Enhver, der lovligt befinder sig på en stats område, skal inden for dette have ret til at færdes frit og til frit at vælge sit opholdssted.

2. Enhver skal have ret til at forlade et hvilket som helst land, herunder sit eget.

3. Ovennævnte rettigheder må ikke underkastes andre begrænsninger end sådanne, som er fastsat ved lov og er nødvendige for at beskytte statens sikkerhed, den offentlige orden (*ordre public*), den offentlige sundhed eller sædelighed eller andres rettigheder og friheder, og som er forenelige med de øvrige i denne konvention anerkendte rettigheder.

4. Ingen må vilkårligt berøves retten til at indrejse i sit eget land.

Artikel 13

En udlænding, som lovligt befinder sig på en i denne konvention deltagende stats område, kan kun udvises i henhold til en afgørelse, der er truffet i overensstemmelse med lov, og skal, medmindre tvingende

hensyn til statens sikkerhed er til hinder derfor, have adgang til at fremføre de grunde, der taler imod hans udvisning, til at få sin sag undergivet fornyet prøvelse hos og til i dette øjemed at være repræsenteret over for vedkommende myndighed eller een eller flere af vedkommende myndighed særligt udpegede personer.

Artikel 14

1. Alle skal være lige for domstolene. Enhver skal ved afgørelsen vedrørende en anklage mod ham for et strafbart forhold eller vedrørende hans rettigheder og forpligtelser i et søgsmål være berettiget til retfærdig og offentlig rettergang for en kompetent, uafhængig og upartisk domstol, der er oprettet ved lov. Pressen og offentligheden kan udelukkes fra hele rettergangen eller fra dele af denne af hensyn til sædeligheden, den offentlige orden (*ordre public*) eller statens sikkerhed i et demokratisk samfund, eller hvor hensynet til parternes privatliv kræver det, eller i det omfang retten finder absolut nødvendigt, når offentlighed på grund af særlige omstændigheder ville skade retfærdighedens interesser; dog skal enhver dom, der afsiges i en straffesag eller i et søgsmål offentliggøres, medmindre hensynet til unge mennesker taler herimod, eller det drejer sig om ægteskabssager eller sager om forældremyndighed eller værgeomål for børn.

2. Enhver, der anklages for en lovovertrædelse, har ret til at blive anset for uskyldig, indtil hans skyld er bevist i overensstemmelse med loven.

3. Enhver skal ved afgørelsen af en anklage mod ham for et strafbart forhold være berettiget til følgende minimumsgarantier i fuld lighed:

- a) at blive underrettet ufortøvet og udførligt i et sprog, han forstår, om indholdet af og årsagen til den anklage, der er rejst mod ham;
- b) at få tilstrækkelig tid til og mulighed for at forberede sit forsvar og til at stå i forbindelse med en advokat, han selv har valgt;
- c) at få sin sag pådømt uden unødigt ophold;
- d) at få sagen pådømt i sin nærværelse og at forsvare sig personligt eller ved hjælp af en forsvarer, som han selv har valgt, at blive oplyst om sin ret til juridisk bistand, såfremt han ikke allerede har en sådan bistand, og til at få beskikket en forsvarer, når hensynet til retfærdigheden kræver det, og i så fald uden udgift for ham, hvis han ikke har tilstrækkelige midler til at afholde udgifterne herved;
- e) at afhøre eller lade vidnerne imod ham afhøre og at få vidner i sin interesse til-sagt og afhørt på samme betingelser som vidner imod ham;
- f) at få gratis bistand af en tolk, hvis han ikke forstår eller taler det sprog, der anvendes i retten;
- g) ikke at blive tvunget til at vidne imod sig selv eller erkende sig skyldig.

4. I sager mod unge mennesker skal rettergangen gennemføres under hensyntagen til de pågældendes alder og ønskeligheden af at fremme deres resocialisering.

5. Enhver, der er domfældt for en forbrydelse har ret til at få domfældelsen og fastsættelsen af retsfølgen prøvet af en højere domstol i overensstemmelse med loven.

6. Når en person ved endelig dom er domfældt for en strafbar handling, og når hans dom senere er blevet omstødt, eller han er blevet benådet som følge af, at en ny eller nyopdaget omstændighed på afgørende måde viser, at domfældelsen var fejlagtig,

skal der tillægges den, som har udstået straf som følge af en sådan domfældelse, erstatning efter loven, medmindre det godtgøres, at det helt eller delvis kan tilskrives ham selv, at den ukendte omstændighed ikke kom for dagen i rette tid.

7. Ingen må på ny tiltales eller straffes for en lovovertrædelse, for hvilken han allerede er blevet endelig domfældt eller frifundet i overensstemmelse med det enkelte lands lovgivning og strafferetspleje.

Artikel 15

1. Ingen kan findes skyldig i et strafbart forhold på grund af en handling eller undladelse, som efter det pågældende lands ret eller efter folkeretten ikke var strafbar på det tidspunkt, da den blev begået. Der kan heller ikke pålægges strengere straf end den, der var anvendelig på det tidspunkt, da lovovertrædelsen blev begået. Hvis der efter, at lovovertrædelsen er begået, ved lov fastsættes en mildere straf, skal dette komme lovovertræderen til gode.

2. Intet i denne artikel skal være til hinder for, at en person domfældes og straffes for en handling eller undladelse, som på det tidspunkt, da den blev begået, var strafbar efter de almindelige af det internationale samfund anerkendte retsprincipper.

Artikel 16

Enhver har ret til overalt at blive anerkendt som havende retsevne.

Artikel 17

1. Ingen må udsættes for vilkårlig eller ulovlig indblanding i sit privatliv eller familieliv, sit hjem eller sin brevveksling, eller

for ulovlige angreb på sin ære og sit omdømme.

2. Enhver har ret til lovens beskyttelse mod sådan indblanding eller sådanne angreb.

Artikel 18

1. Enhver har ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed. Denne ret skal omfatte frihed til at bekende sig til eller antage en religion eller tro efter eget valg samt frihed til, alene eller sammen med andre, offentligt eller privat at give udtryk for sin religion eller tro ved gudsdyrkelse, udførelse af rituelle handlinger, overholdelse af religiøse sædvaner samt undervisning.

2. Ingen må underkastes tvang, der kan begrænse hans frihed til at bekende sig til eller antage en religion eller tro efter eget valg.

3. Friheden til at give udtryk for en religion eller tro må kun underkastes sådanne begrænsninger, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige af hensyn til den offentlige sikkerhed, orden, sundhed eller sædelighed eller andres grundlæggende rettigheder og friheder.

4. De i denne konvention deltagende starter forpligter sig til at respektere forældres og i givet fald værgers frihed til at sikre omsorg for deres børns religionsundervisning og moralske opdragelse i overensstemmelse med deres egen overbevisning.

Artikel 19

1. Enhver har ret til meningsfrihed uden indblanding.

2. Enhver har ret til ytringsfrihed; denne ret skal omfatte frihed til at søge, modtage og meddele oplysninger og tanker

af enhver art uden hensyn til landegrænser, i mundtlig, skriftlig eller trykt form, i form af kunst eller ved andre midler efter eget valg.

3. Udøvelsen af de ved denne artikels stk. 2 hjemlede rettigheder medfører særlige forpligtelser og et særligt ansvar. Den kan derfor undergives visse begrænsninger, men dog kun sådanne som er hjemlet ved lov og er nødvendige:

- a) af hensyn til respekten for andres rettigheder eller omdømme;
- b) af hensyn til statens sikkerhed, den offentlige orden (*ordre public*), sundhed eller sædelighed.

Artikel 20

1. Al propaganda for krig skal være forbudt ved lov.

2. Enhver tilskyndelse til nationalt had, racehad eller religiøst had, som ophidser til forskelsbehandling, fjendtlighed eller vold, skal være forbudt ved lov.

Artikel 21

Retten til at deltage i fredelige forsamlinger skal anerkendes. Udøvelsen af denne ret må ikke underkastes andre begrænsninger end sådanne, som fastsættes i overensstemmelse med loven og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til statens sikkerhed eller den offentlige sikkerhed, den offentlige orden (*ordre public*), beskyttelsen af den offentlige sundhed eller sædelighed eller beskyttelsen af andres rettigheder og friheder.

Artikel 22

1. Enhver har ret til foreningsfrihed, herunder ret til at oprette og indmelde sig i fagforeninger til beskyttelse af sine interesser.

2. Udøvelsen af denne ret må ikke underkastes andre begrænsninger end sådanne, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til statens sikkerhed eller den offentlige sikkerhed, den offentlige orden (*ordre public*), beskyttelsen af den offentlige sundhed eller sædelighed eller beskyttelsen af andres ret og frihed. Denne artikel skal ikke være til hinder for, at der pålægges medlemmer af de væbnede styrker og af politiet lovlige begrænsninger i deres udøvelse af denne ret.

3. Intet i denne artikel berettiger stater, der er deltagere i Den internationale Arbejdsorganisations konvention af 1948 om foreningsfrihed og beskyttelse af retten til at organisere sig, til at træffe lovgivningsmæssige foranstaltninger, som ville begrænse de garantier, der er fastsat i den pågældende konvention, eller til at anvende loven på en måde, som ville begrænse disse garantier.

Artikel 23

1. Familien er samfundets naturlige og grundlæggende gruppeenhed og har ret til samfundets og statens beskyttelse.

2. Giftfærdige mænds og kvinders ret til at indgå ægteskab og stifte familie skal anerkendes.

3. Intet ægteskab må indgås uden de vordende ægtefællers frie og uforbeholdne samtykke.

4. De i denne konvention deltagende stater skal tage passende skridt til at sikre ægtefællernes ligestilling med hensyn til rettigheder og forpligtelser ved ægteskabets indgåelse, under ægteskabet og ved dets opløsning. I tilfælde af ægteskabets opløsning skal der drages omsorg for fornøden beskyttelse af eventuelle børn.

Artikel 24

1. Ethvert barn har uden forskelsbehandling på grundlag af race, hudfarve, køn, sprog, religion, national eller social herkomst, formueforhold eller fødsel, ret til de beskyttelsesforanstaltninger fra familiens, samfundets og statens side, som dets stilling som mindreårig kræver.

2. Ethvert barn skal registreres umiddelbart efter fødslen og have et navn.

3. Ethvert barn har ret til at erhverve et statsborgerskab.

Artikel 25

Enhver borger skal uden nogen af de i artikel 2 omhandlede former for forskelsbehandling og uden urimelige begrænsninger have ret til og mulighed for:

- a) at deltage, direkte eller gennem frit valgte repræsentanter, i varetagelsen af offentlige anliggender;
- b) at stemme og modtage valg ved reelt gennemførte periodiske valg på grundlag af almindelig og lige stemmeret og hemmelig afstemning, der sikrer, at vælgerens vilje frit kommer til udtryk;
- c) at have adgang til offentlig tjeneste i sit land på grundlag af almindelig ligestilling.

Artikel 26

Alle mennesker er lige for loven og er berettigede til lovens ligelige beskyttelse uden nogen forskelsbehandling. I denne henseende skal loven forbyde enhver forskelsbehandling og sikre alle ligelig og effektiv beskyttelse imod forskelsbehandling af nogen grund, herunder race, hudfarve, køn, sprog, religion, politisk eller

anden anskuelse, national eller social herkomst, formueforhold, fødsel eller anden stilling.

Artikel 27

I de stater, hvor der findes etniske, religiøse eller sproglige mindretal, må personer, der tilhører sådanne mindretal, ikke forbeholdes retten til i fællesskab med de øvrige medlemmer af deres gruppe at leve deres eget kulturliv, at bekende sig til og udøve deres egen religion eller at benytte deres eget sprog.

Afsnit IV

Artikel 28

1. Der oprettes en menneskerettighedskomite (herefter betegnet komiteen). Den skal bestå af 18 medlemmer og varetage de nedenfor fastsatte opgaver.

2. Komiteen skal bestå af statsborgere fra de i denne konvention deltagende stater og medlemmerne skal være personer af høj moralsk kvalitet og have anerkendt sagskundskab med hensyn til menneskerettigheder. Der skal tages hensyn til fordelene ved, at nogle af komiteens medlemmer har juridisk erfaring.

3. Komiteens medlemmer vælges og virker i deres personlige egenskab.

Artikel 29

1. Komiteens medlemmer vælges med hemmelig afstemning på grundlag af en fortegnelse over personer, der besidder de i artikel 28 foreskrevne kvalifikationer, og som er indstillet hertil af de i denne konvention deltagende stater.

2. Enhver i denne konvention deltagende stat kan højst indstille to personer. Disse skal være statsborgere i den stat, der indstiller dem.

3. En person kan indstilles flere gange.

Artikel 30

1. Det første valg finder sted senest seks måneder efter denne konventions ikrafttrædelsesdato.

2. Mindst fire måneder før tidspunktet for hvert valg til komiteen, bortset fra valg til besættelse af en plads, som er blevet erklæret ledig i overensstemmelse med artikel 34, anmoder De forenede Nationers generalsekretær skriftligt de i denne konvention deltagende stater om inden tre måneder at foreslå kandidater til komiteen.

3. De forenede Nationers generalsekretær udarbejder en alfabetisk fortegnelse over samtlige således foreslåede personer med angivelse af de deltagerstater, der har indstillet dem, og fremsender fortegnelsen til de i denne konvention deltagende stater, senest en måned før datoen for hvert valg.

4. Valg af komiteens medlemmer finder sted på et af De forenede Nationers generalsekretær indkaldt møde ved De forenede Nationers hovedsæde mellem de i denne konvention deltagende stater. Ved dette møde, der for at være beslutningsdygtigt kræver deltagelse af to tredjedele af de i denne konvention deltagende stater, indvælges i komiteen de kandidater, der opnår flest stemmer og et absolut flertal af de stemmer, der afgives af de tilstedeværende og stemmeafgivende repræsentanter for deltagerstaterne.

Artikel 31

1. Komiteen må ikke omfatte flere end en statsborger fra samme stat.

2. Ved valg til komiteen skal hensyn tages til en rimelig geografisk fordeling af medlemskredsen og til repræsentation af de forskellige kulturformer og de vigtigste retssystemer.

Artikel 32

1. Komiteens medlemmer vælges for et tidsrum af fire år. De kan genvælges, såfremt de genindstilles. Funktionstiden for ni af de medlemmer, der vælges ved det første valg, udløber dog efter to års forløb; straks efter det første valg udpeges disse ni medlemmer ved lodtrækning foretaget af dirigenten for det i artikel 30, stk. 4, nævnte møde.

2. Valg afholdes ved udløbet af en funktionsperiode i overensstemmelse med de foregående artikler i dette afsnit af konventionen.

Artikel 33

1. Hvis et komiteemedlem efter de øvrige medlemmers enstemmige opfattelse er ophørt med at udøve sine funktioner af anden grund end midlertidigt fravær, underretter komiteens formand De forenede Nationers generalsekretær, som derpå erklærer det pågældende medlems plads for ledig.

2. I tilfælde af et komiteemedlems død eller tilbagetræden underretter formanden straks De forenede Nationers generalsekretær, som erklærer pladsen for ledig fra datoen for dødsfaldet eller fra den dato, det pågældende medlem træder tilbage.

Artikel 34

1. Når en plads i komiteen er erklæret ledig i henhold til artikel 33, og det tidligere medlems funktionsperiode ikke udløber inden seks måneder fra det tidspunkt, da pladsen blev erklæret ledig, giver De forenede Nationers generalsekretær meddelelse herom til de i denne konvention deltagende stater, som inden to måneder kan afgive indstillinger i henhold til artikel 29 med henblik på besættelse af den ledige plads.

2. De forenede Nationers generalsekretær udarbejder en alfabetisk fortegnelse over de således indstillede personer og fremsender denne til de i denne konvention deltagende stater. Valg til besættelse af den ledige plads finder derefter sted i overensstemmelse med de herom gældende bestemmelser i dette afsnit af konventionen.

3. Et komiteemedlem, der vælges til en plads, der er erklæret ledig i henhold til artikel 33, varetager hvervet i den resterende del af funktionsperioden for det medlem, hvis plads i komiteen blev ledig i henhold til bestemmelserne i den nævnte artikel.

Artikel 35

Komiteens medlemmer modtager, med godkendelse af De forenede Nationers generalforsamling, vederlag af De forenede Nationers midler på sådanne vilkår og betingelser, som generalforsamlingen måtte fastsætte under hensyntagen til betydningen af komiteens opgaver.

Artikel 36

De forenede Nationers generalsekretær stiller personale og øvrige hjælpemidler til rådighed for komiteen i det omfang, det er

nødvendigt, for at komiteen effektivt kan udøve sine funktioner i henhold til denne konvention.

Artikel 37

1. De forenede Nationers generalsekretær indkalder komiteen til dens første møde ved De forenede Nationers hovedsæde.

2. Senere møder afholdes på tidspunkter, der fastsættes i komiteens forretningsorden.

3. Komiteen afholder som regel sine møder ved De forenede Nationers hovedsæde eller ved De forenede Nationers kontor i Geneve.

Artikel 38

Ethvert medlem af komiteen afgiver, før han tiltræder sit hverv, i et åbent komiteemøde en højtidelig erklæring om, at han vil varetage sit hverv upartisk og samvittighedsfuldt.

Artikel 39

1. Komiteen vælger personer til at beklæde tillidsposter i komiteen for et tidsrum af to år. De kan genvælges.

2. Komiteen fastsætter selv sin forretningsorden, som bl.a. skal indeholde bestemmelser om at:

- a) komiteen er beslutningsdygtig, når tolv medlemmer er til stede;
- b) komiteens beslutninger skal træffes med et flertal af de tilstedeværende medlemmers stemmer.

Artikel 40

1. De i denne konvention deltagende stater forpligter sig til at afgive beretninger om

de foranstaltninger, de har truffet til gennemførelse af de heri anerkendte rettigheder, og om de fremskridt, der er gjort med hensyn til disse rettigheders udnyttelse:

- a) inden et år fra konventionens ikrafttræden for de pågældende deltagerstater;
- b) derefter når som helst komiteen fremsætter anmodning derom.

2. Alle beretninger fremsendes til De forenede Nationers generalsekretær, som videresender dem til komiteen til behandling. I beretningerne angives de forhold og vanskeligheder, der måtte have været af betydning for denne konventions iværksættelse.

3. De forenede Nationers generalsekretær kan efter samråd med komiteen oversende genpartier til De forenede Nationers særorganisationer af de dele af beretningerne, som henhører under deres respektive forretningsområder.

4. Komiteen gennemgår de beretninger, som afgives af de i denne konvention deltagende stater. Den fremsender sine egne beretninger til deltagerstaterne tillige med sådanne almindelige kommentarer, som den måtte finde anledning til at fremsætte. Komiteen kan endvidere fremsende disse kommentarer til Det økonomiske og sociale Råd tillige med genpartier af de beretninger, som er modtaget fra de i denne konvention deltagende stater.

5. De i denne konvention deltagende stater kan tilstille komiteen eventuelle bemærkninger til kommentarer, som måtte være fremsat i henhold til stk. 4 i denne artikel.

Artikel 41

1. En i denne konvention deltagende stat kan når som helst erklære i henhold til denne artikel, at den anerkender komiteens kompetence til at modtage og behandle hen-

vendelser, hvorved en deltagerstat hævder, at en anden deltagerstat ikke opfylder sine forpligtelser i henhold til denne konvention. Henvendelser i henhold til denne artikel kan kun modtages og behandles, hvis de hidrører fra en deltagerstat, som har afgivet en erklæring om, at den for sit vedkommende anerkender komiteens kompetence. Komiteen må ikke modtage nogen henvendelse, der vedrører en deltagerstat, som ikke har afgivet en sådan erklæring. Henvendelser, der modtages i henhold til denne artikel, behandles i overensstemmelse med følgende regler:

- a) Hvis en i denne konvention deltagende stat finder, at en anden deltagerstat ikke opfylder bestemmelserne i denne konvention, kan den ved skriftlig henvendelse gøre den anden deltagerstat opmærksom herpå. Inden tre måneder efter modtagelsen af henvendelsen skal den modtagende stat give den stat, som har fremsendt henvendelsen, en redegørelse eller anden skriftlig udtalelse, der belyser sagen, og som i det omfang, det er muligt og sagligt motiveret, angiver de interne regler og retsmidler, der har været anvendt, er under anvendelse eller vil kunne anvendes i sagen.
- b) Såfremt sagen ikke er bilagt til begge staters tilfredshed inden seks måneder efter, at den modtagende stat har fået den oprindelige henvendelse, har hver af staterne ret til at indbringe sagen for komiteen ved meddelelse til denne samt til den anden stat.
- c) Komiteen må først behandle en sag, der er indbragt for den, når den har sikret sig, at alle de retsmidler, der er til rådighed i den pågældende stat, er anvendt og udtømt i overensstemmelse med de i folkeretten almindeligt anerkendte principper. Dette gælder ikke, hvor anvendelsen

af retsmidlerne trækker urimeligt i langdrag.

- d) Komiteen træder sammen for lukkede døre, når den behandler henvendelser i henhold til denne artikel.
- e) Med forbehold af bestemmelser i litra *c)* skal komiteen tilbyde de pågældende deltagerstater sin bistand med henblik på en mindelig afgørelse af sagen på grundlag af respekt for menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, således som disse er anerkendt i denne konvention.
- f) I enhver sag, der indbringes for komiteen, kan denne anmode de i litra *b)* omhandlede deltagerstater om at tilvejebringe enhver oplysning af betydning for sagen.
- g) De i litra *b)* omhandlede deltagerstater har ret til at lade sig repræsentere, når sagen behandles i komiteen, og til at fremkomme med mundtlige og/eller skriftlige indlæg.
- h) Komiteen afgiver inden tolv måneder efter datoen for modtagelsen af en meddelelse i henhold til litra *b)* beretning:
 - i) hvis der er opnået en afgørelse efter bestemmelserne i litra *e)*, begrænser komiteen sin beretning til en kort redegørelse for de faktiske omstændigheder og den opnåede løsning;
 - ii) hvis der ikke er opnået en løsning efter bestemmelserne i litra *e)*, begrænser komiteen sin beretning til en kort redegørelse for de faktiske omstændigheder; de skriftlige indlæg samt en gengivelse af de pågældende deltagerstaters mundtlige indlæg vedføjes beretningen.

Beretningen fremsendes i alle tilfælde til de pågældende deltagerstater.

2. Bestemmelserne i denne artikel træder i kraft, når ti af de i denne konvention delta-

gende stater har afgivet erklæring i henhold til stk. 1 i denne artikel.

Sådanne erklæringer deponeres af deltagerstaterne hos De forenede Nationers generalsekretær, som fremsender genparter deraf til de øvrige deltagerstater. En erklæring kan når som helst trækkes tilbage ved en meddelelse til generalsekretæren. En sådan tilbagetrækning berører ikke behandlingen af en sag, hvorom henvendelse allerede er sket i henhold til denne artikel. Efter at meddelelsen om erklæringens tilbagetrækning er modtaget af generalsekretæren, må yderligere henvendelser ikke modtages fra nogen deltagerstat, medmindre den pågældende deltagerstat har afgivet en ny erklæring.

Artikel 42

1. a) Hvis en sag, som indbringes for komiteen i overensstemmelse med artikel 41, ikke afgøres til de pågældende deltagerstaters tilfredshed, kan komiteen med de pågældende deltagerstaters forudgående samtykke nedsætte en *ad hoc* mæglingskommission (herefter benævnt kommissionen). Denne stiller sin bistand til rådighed for de pågældende deltagerstater med henblik på en mindelig afgørelse af sagen på grundlag af respekt for denne konvention.
- b) Kommissionen består af fem personer, der kan godkendes af de pågældende deltagerstater. Såfremt de pågældende deltagerstater ikke inden tre måneder når til fuld enighed om kommissionens sammensætning, vælges de kommissionsmedlemmer, om hvem der ikke er opnået enighed, med to tredjedels flertal ved hemmelig afstemning i komiteen blandt dens egne medlemmer.
2. Kommissionens medlemmer virker i deres personlige egenskab. De må ikke være statsborgere i de pågældende deltagerstater eller i en stat, der ikke er deltager i denne konvention, eller i en deltagerstat, som ikke har afgivet erklæring i henhold til artikel 41.
3. Kommissionen vælger selv sin formand og vedtager selv sin forretningsorden.
4. Kommissionens møder afholdes som regel ved De forenede Nationers hovedsæde eller ved De forenede Nationers kontor i Geneve. De kan dog afholdes på sådanne andre egnede steder, som kommissionen måtte bestemme i samråd med De forenede Nationers generalsekretær og de pågældende deltagerstater.
5. Det sekretariat, som stilles til rådighed i overensstemmelse med artikel 36, betjener også de kommissioner, som nedsættes i henhold til denne artikel.
6. De oplysninger, som modtages og sammenholdes af komiteen, stilles til rådighed for kommissionen, og kommissionen kan anmode de pågældende deltagerstater om at meddele andre oplysninger af betydning for sagen.
7. Når kommissionen har færdigbehandlet sagen, dog i intet tilfælde senere end tolv måneder efter, at den har modtaget denne, afgiver den en beretning til komiteens formand til videresendelse til de pågældende deltagerstater:
 - a) hvis kommissionen ikke er i stand til at afslutte sin behandling af sagen inden tolv måneder, begrænser den sin beretning til en kort redegørelse for sagens hidtidige behandling;
 - b) hvis der opnås en mindelig afgørelse af sagen på grundlag af respekt for menneskerettighederne som anerkendt i denne konvention, begrænser kommissionen sin beretning til en kort redegørelse for

de faktiske omstændigheder og den opnåede løsning;

- c) hvis der ikke opnås en løsning i henhold til bestemmelserne i litra *b)*, indeholder kommissionens beretning en redegørelse for resultaterne af dens undersøgelse af alle faktiske omstændigheder af betydning for de pågældende deltagerstater mellemværende samt for dens vurdering af mulighederne for en mindelig afgørelse af sagen. Denne beretning indeholder endvidere de pågældende deltagerstater skriftlige indlæg samt en gengivelse af deres mundtlige indlæg;
- d) hvis kommissionens beretning afgives i henhold til litra *c)* skal de pågældende deltagerstater inden tre måneder efter dens modtagelse meddele komiteens formand, hvorvidt de godtager indholdet af kommissionens beretning.

8. Bestemmelserne i denne artikel berører ikke komiteens pligter i henhold til artikel 41.

9. De pågældende deltagerstater deler kommissionsmedlemmernes udgifter lige­ligt imellem sig i henhold til beregninger, der tilvejebringes af De forenede Nationers generalsekretær.

10. De forenede Nationers generalsekretær er bemyndiget til om nødvendigt at dække kommissionsmedlemmernes udgifter, før disse refunderes af de pågældende deltagerstater i overensstemmelse med stk. 9 i denne artikel.

Artikel 43

Medlemmerne af komiteen og af de *ad hoc* mæglingskommissioner, der måtte blive nedsat i henhold til artikel 42, er berettigede til de samme lettelser, rettigheder og immuniteter, som tilkommer De forenede Nationers udsendte eksperter i

henhold til herom gældende bestemmelser i konventionen om De forenede Nationers rettigheder og immuniteter.

Artikel 44

Denne konventions gennemførelsesbestemmelser berører ikke de fremgangsmåder, der er foreskrevet med hensyn til gennemførelsen af menneskerettigheder i eller i medfør af De forenede Nationers og særorganisationernes statutter og konventioner, og forhindrer ikke de i denne konvention deltagende stater i at benytte andre fremgangsmåder til bilæggelse af en tvist i overensstemmelse med almindelige eller særlige mellem dem gældende internationale overenskomster.

Artikel 45

Komiteen afgiver gennem Det økonomiske og sociale Råd en årlig beretning om sin virksomhed til De forenede Nationers generalforsamling.

Afsnit V

Artikel 46

Intet i denne konvention må fortolkes som en indskrænkning i de bestemmelser i De forenede Nationers pagt og særorganisationernes statutter, der nærmere angiver det ansvar, som De forenede Nationers forskellige organer og særorganisationerne hver især har, for så vidt angår de i denne konvention omhandlede spørgsmål.

Artikel 47

Intet i denne konvention må fortolkes som en indskrænkning i alle folks naturlige

ret til fuld og fri nydelse og udnyttelse af deres naturgivne rigdomskilder og ressourcer.

Afsnit VI

Artikel 48

1. Denne konvention kan undertegnes af enhver medlemsstat i De forenede Nationer eller ethvert medlem af en af særorganisationerne af enhver stat, der har tilsluttet sig Den internationale Domstols statut og enhver anden stat, der af De forenede Nationers generalforsamling er blevet opfordret til at deltage i denne konvention.

2. Denne konvention skal ratificeres. Ratifikationsinstrumenter skal deponeres hos De forenede Nationers generalsekretær.

3. Denne konvention kan tiltrædes af enhver af de i stk. 1 i denne artikel nævnte stater.

4. Tiltrædelse sker ved deponering af et tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

5. De forenede Nationers generalsekretær underretter alle stater, som har undertegnet eller tiltrådt denne konvention, om deponeringen af ethvert ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

Artikel 49

1. Denne konvention træder i kraft tre måneder efter datoen for deponeringen af det femogtredivte ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

2. For enhver stat, der ratificerer eller tiltræder denne konvention efter deponeringen af det femogtredivte ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument, træder konventionen i kraft tre måneder efter datoen for deponering

af dens eget ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

Artikel 50

Bestemmelserne i denne konvention finder uden begrænsning eller undtagelse anvendelse på alle dele af forbundsstater.

Artikel 51

1. Enhver i denne konvention deltagende stat kan stille ændringsforslag og indsende dem til De forenede Nationers generalsekretær. Denne skal derefter give meddelelse om de foreslåede ændringer til de i konventionen deltagende stater med anmodning om at blive underrettet, såfremt deltagerstaterne ønsker en konference med det formål at behandle og stemme om forslagene. Hvis mindst en tredjedel af deltagerstaterne ønsker en sådan konference, skal generalsekretæren sammenkalde konferencen under De forenede Nationers auspicer. Enhver ændring, der vedtages af et flertal af de stater, der er til stede og afgiver deres stemme ved konferencen, skal forelægges De forenede Nationers generalforsamling til godkendelse.

2. Ændringer træder i kraft, når de er godkendt af De forenede Nationers generalforsamling og vedtaget med to tredjedels flertal af de i denne konvention deltagende stater i overensstemmelse med deres respektive forfatningsmæssige regler.

3. Når ændringer træder i kraft, er de bindende for de deltagerstater, som har godkendt dem, medens de øvrige deltagerstater stadig er bundet af bestemmelserne i denne konvention og eventuelle tidligere ændringer, som de har godkendt.

Artikel 52

Uanset de meddelelser, der afgives i henhold til artikel 48, stk. 5, underretter De forenede Nationers generalsekretær alle de i stk. 1 i samme artikel omhandlede stater om:

- a) undertegnelser, ratifikationer og tiltrædelser i henhold til artikel 48;
- b) datoen for denne konventions ikrafttræden i henhold til artikel 49, samt datoen for enhver ændrings ikrafttræden i henhold til artikel 51.

Artikel 53

1. Denne konvention, hvis engelske, franske, kinesiske, russiske og spanske tekst har

samme gyldighed, skal deponeres i De forenede Nationers arkiv.

2. De forenede Nationers generalsekretær skal fremsende bekræftede genparter af denne konvention til samtlige de i artikel 48 omhandlede stater.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede, som af deres respektive regeringer er behørigt bemyndiget hertil, undertegnet denne konvention, åbnet for undertegnelse i New York den nittende december nitten hundrede og seksogtres.

(Underskrifter)

VALGFRI PROTOKOL TIL DEN INTERNATIONALE KONVENTION OM BØRGERLIGE OG POLITISKE RETTIGHEDER⁵

De i denne protokol deltagende stater, som

finder, at det for yderligere at fremme formålene med konventionen om borgerlige og politiske rettigheder (herefter benævnt konventionen) og gennemførelsen af dens bestemmelser ville være formålstjenligt at gøre det muligt for den i medfør af konventionens afsnit IV oprettede menneskerettighedskomite (herefter benævnt komiteen) i overensstemmelse med denne protokol at modtage og behandle henvendelser fra enkeltpersoner, der hævder at være ofre for krænkelse af nogen af de i konventionen anførte rettigheder,

er blevet enige om følgende:

Artikel 1

En i konventionen deltagende stat, som tilslutter sig denne protokol, anerkender komiteens kompetence til at modtage og behandle henvendelser fra enkeltpersoner, som er undergivet dens jurisdiktion, og som hævder at være ofre for krænkelse fra den pågældende deltagerstats side af nogen af de i konventionen nævnte rettigheder. Komiteen kan ikke modtage henvendelser, der vedrører en stat, som er deltager i konventionen, men ikke har tilsluttet sig denne protokol.

Artikel 2

Med forbehold af bestemmelserne i artikel 1 kan enkeltpersoner, der hævder, at nogen af deres i konventionen opregnede rettigheder er blevet krænkede, og som har udtømt alle de retsmidler, der står til rådighed i deres hjemland, indgive en skriftlig henvendelse til behandling i komiteen.

Artikel 3

Komiteen skal afvise enhver henvendelse i henhold til denne protokol, når henvendelsen er anonym, eller når komiteen anser den for at være et misbrug af retten til at foretage sådanne henvendelser eller for at være uforenelig med konventionens bestemmelser.

Artikel 4

1. Med forbehold af bestemmelserne i artikel 3 skal komiteen gøre den deltagende stat, som hævdes at krænke en bestemmelse i konventionen, bekendt med henvendelsen, som komiteen modtager i henhold til denne protokol.

2. Inden seks måneder skal den pågældende stat tilstille komiteen en skriftlig redegørelse eller udtalelse, som belyser sagen og angiver de eventuelle foranstaltninger, staten måtte have truffet.

Artikel 5

1. Komiteen skal behandle henvendelser, der modtages i henhold til denne protokol, under hensyntagen til alle skriftlige oplys-

5. Danmark har ratificeret protokollen med det forbehold, at bestemmelserne i *artikel 5, stk. 2, litra a*, skal forstås således, at den i medfør af konventionens artikel 28 forudsete komité ikke må behandle en henvendelse fra en enkeltperson, medmindre komiteen har sikret sig, at den samme sag ikke har været genstand for behandling efter andre regler for international undersøgelse eller bilæggelse. Forbeholdet har følgende ordlyd: "With reference to article 5, paragraph 2 (a), the Government of Denmark makes a reservation with respect to the Competence of the Committee to consider a communication from an individual if the matter has already been considered under other procedures of international investigation."

ninger, som klageren og den pågældende deltagerstat har stillet til dens rådighed.

2. Komiteen må ikke behandle en henvendelse fra en enkeltperson, medmindre den har sikret sig:

- a) at samme sag ikke er genstand for behandling efter andre regler om international undersøgelse eller bilæggelse;
- b) at den pågældende har udtømt alle de retsmidler, der står til rådighed i hjemlandet. Dette gælder dog ikke, hvor anvendelsen af retsmidlerne trækker urimeligt i langdrag.

3. Komiteen træder sammen for lukkede døre, når den behandler henvendelser i henhold til denne protokol.

4. Komiteen underretter den pågældende deltagerstat og klageren om sine synspunkter.

Artikel 6

Komiteen medtager i sin årlige beretning i henhold til konventionens artikel 45 en oversigt over sin virksomhed i henhold til denne protokol.

Artikel 7

Indtil opnåelsen af de mål, som er opstillet i den på De forenede Nationers generalforsamling den 14. december 1960 vedtagne resolution 1514 (XV), og som angår erklæringen om tilståelse af uafhængighed til kolonier og kolonibefolkninger, begrænser denne protokols bestemmelser på ingen måde den klageret, der er indrømmet disse befolkninger i De forenede Nationers pagt og i andre internationale konventioner og dokumenter, som henhører under De forenede Nationer og særorganisationerne.

Artikel 8

1. Denne protokol kan undertegnes af enhver stat, som har undertegnet konventionen.

2. Denne protokol kan ratificeres af enhver stat, som har ratificeret eller tiltrådt konventionen. Ratifikationsinstrumenter deponeres hos De forenede Nationers generalsekretær.

3. Denne protokol kan tiltrædes af enhver stat, som har ratificeret eller tiltrådt konventionen.

4. Tiltrædelse sker ved deponering af et tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

5. De forenede Nationers generalsekretær underretter samtlige stater, som har undertegnet eller tiltrådt denne protokol, om deponeringen af ethvert ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

Artikel 9

1. Under forbehold af konventionens ikrafttræden træder denne protokol i kraft tre måneder efter, at det tiende ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument er deponeret hos De forenede Nationers generalsekretær.

2. For enhver stat, der ratificerer eller tiltræder denne protokol efter deponeringen af det tiende ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument, træder denne protokol i kraft tre måneder efter datoen for deponeringen af dens eget ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

Artikel 10

Denne protokols bestemmelser finder uden nogen begrænsning eller undtagelse anvendelse på alle dele af forbundsstater.

Artikel 11

1. Enhver i denne protokol deltagende stat kan stille ændringsforslag og indsende dem til De forenede Nationers generalsekretær. Denne skal derefter give meddelelse om de foreslåede ændringer til de i protokollen deltagende stater med anmodning om at blive underrettet, såfremt staterne ønsker en konference af deltagerstaterne med det formål at behandle og stemme om forslagene. Hvis mindst en tredjedel af deltagerstaterne ønsker en sådan konference, skal generalsekretæren sammenkalde konferencen under De forenede Nationers auspicer. Enhver ændring, der vedtages af et flertal af de deltagerstater, der er tilstede og afgiver deres stemme ved konferencen, skal forelægges De forenede Nationers generalforsamling til godkendelse.

2. Ændringer træder i kraft, når de er godkendt af De forenede Nationers generalforsamling og vedtaget med to tredjedels flertal af deltagerne i denne protokol i overensstemmelse med deres respektive forfatningsmæssige regler.

3. Når ændringer træder i kraft, er de bindende for de deltagerstater, som har godkendt dem, medens de øvrige deltagerstater stadig er bundet af bestemmelserne i denne protokol og eventuelle tidligere ændringer, som de har godkendt.

Artikel 12

1. Enhver deltagerstat kan når som helst opgive denne protokol ved en skriftlig meddelelse stilet til De forenede Nationers generalsekretær. Opsigelsen træder i kraft tre måneder efter, at generalsekretæren har modtaget meddelelsen.

2. En opsigelse har ingen indflydelse på den fortsatte anvendelse af denne protokols

bestemmelser på enhver henvendelse, der foretages i henhold til artikel 2, før opsigelsen træder i kraft.

Artikel 13

Foruden at udsende meddelelser i henhold til denne protokols artikel 8, stk. 5, underretter De forenede Nationers generalsekretær samtlige de i konventionens artikel 48, stk. 1, omhandlede stater om:

- a) undertegnelser, ratifikationer og tiltrædelser i henhold til artikel 8;
- b) datoen for denne protokols ikrafttræden i henhold til artikel 9 samt datoen for eventuelle ændringers ikrafttræden i henhold til artikel 11;
- c) opsigelser i henhold til artikel 12.

Artikel 14

1. Denne protokol, hvis engelske, franske, kinesiske, russiske og spanske tekst har samme gyldighed, deponeres i De forenede Nationers arkiv.

2. De forenede Nationers generalsekretær fremsender bekræftede genparter af denne protokol til samtlige de i konventionens artikel 48 omhandlede stater.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede, som af deres respektive regeringer er behørigt bemyndiget hertil, undertegnet denne protokol, åbnet for undertegnelse i New York den nittende december nitten hundrede og seksogtres.

(Underskrifter)

Danmarks ratifikationsinstrument deponeredes den 6. januar 1972 hos De forenede Nationers generalsekretær, og konventionen trådte i medfør af artikel 49, stk. 1 i kraft for

Danmark og følgende lande den 23. marts 1976:

...

Der er ved ratifikationen eller tiltrædelsen taget forbehold og afgivet erklæringer som følger:

Danmark: Forbehold over for kravet i artikel 10, stk. 3, 2. punktum, om at unge lovovertrædere skal holdes adskilt fra voksne, artikel 14, stk. 1, vedrørende offentlig rettergang, artikel 14, stk. 5, vedrørende fornyet prøvelse af domfældelse og retsfølge i straffesager, artikel 14, stk. 7, vedrørende

genoptagelse af straffesager, der er endt med frifindende dom, samt artikel 20, stk. 1, vedrørende forbud mod propaganda for krig. Erklæring i henhold til artikel 41 om, at Danmark for en toårig periode regnet fra konventionens ikrafttrædelsesdato anerkender den i artiklen nævnte menneskerettighedskomites kompetence til at behandle klager fra en deltagerstat mod en anden.

...

Udenrigsministeriet, den 29. marts 1976.

K. B. Andersen

Bekendtgørelse nr. 17 af 9. februar 1995 af anden valgfri protokol af 15. december 1989 til den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder, der sigter mod afskaffelse af dødsstraf (Lovtidende C)

I henhold til kgl. resolution af 11. februar 1994 har Danmark ratificeret en i New York den 15. december 1989 vedtagen anden valgfri protokol til den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder, der sigter mod afskaffelse af dødsstraf, jf. Udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 30 af 29. marts 1976 og efterfølgende bekendtgørelser, senest nr. 76 af 20. august 1992, Lovtidende C.

Protokollen har følgende ordlyd (den arabiske, kinesiske, russiske og spanske tekst er udeladt her):

...

Valgfri protokol til den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder

De i denne protokol deltagende stater,

som mener, at afskaffelse af dødsstraf bidrager til at forøge menneskeværdighed og til at videreudvikle menneskerettighederne,

som minder om artikel 3 i verdenserklæringen om menneskerettighederne, der blev vedtaget den 10. december 1948, og artikel 6 i den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder, der blev vedtaget den 16. december 1966,

som konstaterer, at artikel 6 i den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder omtaler afskaffelse af dødsstraf

på en måde, som stærkt antyder, at afskaffelse er ønskelig,

som er overbevist om, at alle skridt til afskaffelse af dødsstraf bør betragtes som fremskridt, når det gælder retten til livet,

som ønsker herved at påtage sig en international forpligtelse til at afskaffe dødsstraf,

er blevet enige om følgende:

Artikel 1

1. Ingen kan henrettes inden for jurisdiktionen til en i denne protokol deltagende stat.

2. Enhver deltagerstat skal tage alle nødvendige skridt til at afskaffe dødsstraf inden for sin jurisdiktion.

Artikel 2

1. Intet forbehold kan tages over for denne protokol, undtagen et forbehold, der fremsættes ved ratifikationen eller tiltrædelserne, og som hjemler anvendelse af dødsstraf i krigstid i medfør af en domfældelse for en yderst alvorlig forbrydelse af militær art begået i krigstid.

2. Den deltagerstat, der fremsætter et sådant forbehold, skal ved ratifikationen eller tiltrædelserne meddele De Forenede Nationers generalsekretær de relevante bestemmelser i sin nationale lovgivning, der gælder i krigstid.

3. Den deltagerstat, der har fremsat et sådant forbehold, skal underrette De Forenede Nationers generalsekretær om enhver krigstilstand, som indledes eller afsluttes på dens territorium.

Artikel 3

De i denne protokol deltagende stater skal i de rapporter, som de i overensstemmelse med artikel 40 i konventionen fremlægger for Menneskerettighedskomiteen, inkludere oplysninger om de skridt, de har taget for at gennemføre denne protokol.

Artikel 4

Hvad angår de i konventionen deltagende stater, som har afgivet en erklæring i henhold til artikel 41, skal Menneskerettighedskomiteens kompetence til at modtage og behandle meddelelser, når en deltagerstat hævder, at en anden deltagerstat ikke opfylder sine forpligtelser, også omfatte bestemmelserne i denne protokol, medmindre vedkommende deltagerstat er fremkommet med en udtalelse om det modsatte ved ratifikationen eller tiltrædelsen.

Artikel 5

Hvad angår de stater, der deltager i den første valgfri protokol til den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder, der blev vedtaget den 16. december 1966, skal Menneskerettighedskomiteens kompetence til at modtage og behandle meddelelser fra enkeltpersoner, der er underlagt dens jurisdiktion, også omfatte bestemmelserne i denne protokol, medmindre vedkommende deltagerstat er fremkommet med en udtalelse om det modsatte ved ratifikationen eller tiltrædelsen.

Artikel 6

1. Bestemmelserne i denne protokol skal gælde som tillægsbestemmelser til konventionen.

2. Uden at udelukke muligheden for et forbehold i henhold til artikel 2 i denne protokol skal den rettighed, som sikres i artikel 1, stk. 1, i denne protokol, ikke kunne fraviges i henhold til artikel 4 i konventionen.

Artikel 7

1. Denne protokol kan undertegnes af enhver stat, som har undertegnet konventionen.

2. Denne protokol skal ratificeres af enhver stat, som har ratificeret eller tiltrådt konventionen. Ratifikationsinstrumenter skal deponeres hos De forenede Nationers generalsekretær.

3. Denne protokol kan tiltrædes af enhver stat, som har ratificeret eller tiltrådt konventionen.

4. Tiltrædelse sker ved deponering af et tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

5. De forenede Nationers generalsekretær underretter alle de stater, som har undertegnet eller tiltrådt denne protokol, om deponeringen af ethvert ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

Artikel 8

Denne protokol træder i kraft tre måneder efter datoen for deponeringen af det tiende ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

2. For enhver stat, der ratificerer eller tiltræder denne protokol efter deponeringen af det tiende ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument, træder denne protokol i kraft tre måneder efter datoen for deponeringen af dens eget ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

Artikel 9

Bestemmelserne i denne protokol finder uden begrænsning eller undtagelse anvendelse på alle dele af forbundsstater.

Artikel 10

De forenede Nationers generalsekretær underretter alle de i konventionens artikel 48, stk. 1, omhandlede stater om:

- (a) Forbehold, meddelelser og underretninger i henhold til artikel 2 i denne protokol;
- (b) Udtalelser fremsat i henhold til artikel 4 eller 5 i denne protokol;
- (c) Undertegnelser, ratifikationer og tiltrædelser i henhold til artikel 7 i denne protokol;
- (d) Datoen for denne protokols ikrafttræden i henhold til dens artikel 8.

Artikel 11

1. Denne protokol, hvis arabiske, engelske, franske, kinesiske, russiske og spanske tekst har samme gyldighed, skal deponeres i De forenede Nationers arkiv.

2. De forenede Nationers generalsekretær skal fremsende bekræftede kopier af denne protokol til alle de i konventionens artikel 48 omhandlede stater.

Protokollen trådte i medfør af artikel 8, stk. 1, i kraft den 11. juli 1991.

Danmarks ratifikationsinstrument blev deponeret hos De forenede Nationers generalsekretær den 24. februar 1994 og trådte i henhold til artikel 8, stk. 2, herefter i kraft for Danmark den 24. maj 1994.

Foruden Danmark har følgende lande med virkning fra de anførte datoer ratificeret eller tiltrådt protokollen:

...

Der er ved ratifikationen eller tiltrædelsen taget forbehold som følger:

...

Udenrigsministeriet, den 9. februar 1995

Niels Helveg Petersen

Bilag 2:

FN's konvention om afskaffelse af alle former for race-diskrimination

Bekendtgørelse nr. 55 af 4. august 1972 af international konvention af 21. december 1965 om afskaffelse af alle former for racediskrimination (Lovtidende C) ⁶

I henhold til kgl. resolution af 8. september 1971 har Danmark ratificeret den i New York den 21. juni 1966 undertegnede konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination. Konventionen har følgende ordlyd (den kinesiske, russiske og spanske tekst er udeladt her):

...

International konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination

De i denne konvention deltagende stater er,

i betragtning af, at De forenede Nationers pagt hviler på principperne om alle menneskers naturlige værdighed og lige ret, og at samtlige medlemsstater har forpligtet sig til i fællesskab og hver for sig i samarbejde med organisationen at virke for opfyldelsen af det af De forenede Nationers formål, som går ud på at fremme og styrke den almindelige respekt for og overholdelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder for alle uden forskel med hensyn til race, køn, sprog eller religion,

i betragtning af, at det i Verdenserklæringen om Menneskerettighederne fastslås, at alle mennesker er født til fri og lige værdighed og ret, og at enhver har krav på samtlige de deri angivne rettigheder og frihedsrettigheder uden forskel af nogen art, i særdeleshed med hensyn til race, hudfarve eller national oprindelse,

i betragtning af, at alle mennesker er lige for loven og har lige ret til lovens beskyttelse mod enhver diskrimination og enhver tilskyndelse hertil,

i betragtning af, at De forenede Nationer har fordømt kolonialisme og enhver deraf følgende adskillelse og diskrimination, uanset hvor og under hvilken form disse måtte forekomme og at erklæringen af 14. december 1960 om indrømmelse af uafhængighed til kolonier og kolonibefolkninger (generalforsamlingsresolution 1514 (XV) har bekræftet og højtideligt fastslået nødvendigheden af snarligt og ubetinget at bringe den til ophør,

i betragtning af, at De forenede Nationers erklæring af 20. november 1963 om afskaffelse af enhver form for racediskrimination (generalforsamlingsresolution 1904 (XVIII) højtideligt bekræfter nødvendigheden af overalt i verden snarligt at afskaffe racediskrimination i alle dens former og udslag og

6. Danmark har taget et *forbehold til artikel 14*, hvorefter komitéen ikke må behandle en individuel klagesag, medmindre komitéen har sikret sig, at samme sag ikke er eller har været genstand for behandling efter andre regler om international undersøgelse eller bilæggelse. Forbeholdet har følgende ordlyd: "Denmark recognizes the competence of the Committee on the Elimination of Racial Discrimination to receive and consider communications from individuals or groups of individuals within Danish jurisdiction claiming to be victims of a violation by Denmark of any of the rights set forth in the Convention, with the reservation that the Committee shall not consider any communications unless it has ascertained that the same matter has not been, and is not being, examined under another procedure of international investigation or settlement."

af at sikre forståelse og respekt for menneskets værdighed,

i forvisning om, at enhver doktrin om overlegenhed på grundlag af raceforskelle er videnskabeligt urigtig, moralsk forkastelig, socialt uretfærdig og farlig, og at intet hverken i teori eller praksis retfærdiggør race-diskrimination nogetsteds,

idet de på ny fastslår, at diskrimination på grund af race, hudfarve eller etnisk oprindelse hindrer venskabelige og fredelige forbindelser mellem nationerne og kan forstyrre freden og sikkerheden mellem folk og harmonien mellem mennesker, der lever side om side selv inden for en og samme stat,

i forvisning om, at raceskranker er i modstrid med ethvert menneskeligt samfunds idealer,

foruroliget over, at racediskrimination stadig optræder visse steder i verden, og at regeringer fører en politik, der hviler på raceoverlegenhed eller racehad, såsom *apartheid*, adskillelse eller afsondring,

fast besluttet på at træffe alle nødvendige foranstaltninger til snarlig afskaffelse af racediskrimination i alle dens former og udslag og at forhindre og bekæmpe racefanatiske doktriner og fremgangsmåder for at fremme forståelsen mellem racerne og opbygge et internationalt samfund fri for alle former for raceadskillelse og racediskrimination,

ihukommende den af Den internationale Arbejdsorganisation i 1958 vedtagne konvention om forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv samt den af De

forenede Nationers Organisation for Uddannelse, Videnskab og Kultur i 1969 vedtagne konvention mod forskelsbehandling med hensyn til uddannelse,

i ønsket om at gennemføre de i De forenede Nationers erklæring om afskaffelse af enhver form for racediskrimination indeholdte principper og snarest muligt sikre gennemførelsen af praktiske foranstaltninger med henblik herpå,

blevet enige om følgende:

AFSNIT I

Artikel 1

1. I denne konvention betyder udtrykket »racediskrimination« enhver forskel, udelukkelse, begrænsning eller fortrinsstilling på grundlag af race, hudfarve, afstamning eller national eller etnisk oprindelse, hvis formål eller virkning er at ophæve eller svække den ligelige anerkendelse, nydelse eller udøvelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på det politiske, økonomiske, sociale, kulturelle eller et hvilket som helst andet område af samfundslivet.

2. Denne konvention finder ikke anvendelse på sådan forskelsbehandling, udelukkelse, begrænsning eller fortrinsstilling, som en i denne konvention deltagende stat foretager mellem sine egne statsborgere og udlændinge.

3. Intet i denne konvention må fortolkes således, at det på nogen måde berører deltagerstaternes lovgivning vedrørende nationalitet, statsborgerskab eller naturalisation, forudsat at denne lovgivning ikke diskriminerer mod nogen bestemt nationalitet.

4. Særlige foranstaltninger, der træffes med det ene formål at sikre tilfredsstillende fremgang for visse racemæssige eller etniske grupper eller enkeltpersoner, der har behov for den beskyttelse, som måtte være nødvendig for at sikre sådanne grupper eller enkeltpersoner lige ret til at nyde eller udøve menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, skal ikke anses for racediskrimination, forudsat at disse foranstaltninger ikke medfører opretholdelse af særskilte rettigheder for forskellige racegrupper, og forudsat at de kun opretholdes, indtil formålet med dem er opfyldt.

Artikel 2

1. Deltagerstaterne fordømmer racediskrimination og forpligter sig til ved alle egnede midler og uopholdeligt at føre en politik, der tager sigte på at afskaffe racediskrimination af enhver art og fremme forståelsen mellem alle racer, og enhver deltagerstat:

- a) forpligter sig derfor til aldrig ved nogen handling at indlade sig på racediskrimination mod personer, persongrupper eller institutioner og til at sikre, at alle statslige og kommunale myndigheder og institutioner handler i overensstemmelse med denne forpligtelse;
- b) forpligter sig derfor til ikke at tage initiativ til, forsvare eller støtte racediskrimination fra nogen enkeltpersons eller organisations side;
- c) skal derfor træffe effektive foranstaltninger til kritisk at gennemgå statslige og kommunale myndigheders politik og til at ændre eller ophæve alle love og bestemmelser, som bevirker, at racediskrimination opstår eller opretholdes, hvor den måtte forekomme,

d) skal derfor ved alle egnede midler, herunder sådan lovgivning som forholdene måtte kræve, forbyde og standse racediskrimination foretaget af nogen enkeltperson, gruppe eller organisation,

e) forpligter sig derfor til, hvor det er hensigtsmæssigt at opmuntre organisationer og bevægelser, der omfatter flere racer og virker for ophævelse af diskrimination, at fremme andre midler til fjernelse af skranker mellem racerne og at modvirke alt, hvad der tager sigte på at styrke raceadskillelse.

2. Deltagerstaterne skal, hvor forholdene taler herfor, træffe konkrete foranstaltninger på det sociale, økonomiske, kulturelle og andre områder til at sikre en passende udvikling og beskyttelse af visse racegrupper eller enkeltpersoner inden for disse med henblik på at tilsikre dem den fulde og ligeledes nydelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder. Sådanne foranstaltninger må i intet tilfælde have til følge, at der opretholdes ulige eller særskilte rettigheder for forskellige racegrupper, efter at formålet med foranstaltningerne er opfyldt.

Artikel 3

Deltagerstaterne fordømmer i særdeleshed raceadskillelse og *apartheid* og forpligter sig til at forhindre, forbyde og udrydde enhver sådan adfærd inden for områder under deres jurisdiktion.

Artikel 4

Deltagerstaterne fordømmer al propaganda og alle organisationer, som bygger på ideer eller teorier om overlegenhed hos en enkelt race eller en persongruppe af en bestemt hudfarve eller etnisk oprindelse,

eller som søger at forsvare eller fremme nogen form for racehad og racediskrimination, og forpligter sig til at træffe øjeblikkelige og positive foranstaltninger, der tager sigte på at bekæmpe enhver tilskyndelse til eller udøvelse af sådan diskrimination, og skal med dette formål for øje, under skyldig hensyntagen til de i Verdenserklæringen om Menneskerettighederne indeholdte principper og til de i artikel 5 i denne konvention udtrykkeligt nævnte rettigheder, bl.a.

- a) kriminalisere al udbredelse af ideer, der hviler på racemæssig overlegenhed eller racehad, tilskyndelse til diskrimination og alle voldshandlinger eller tilskyndelse til sådanne handlinger imod enhver race eller persongruppe af anden hudfarve eller etnisk oprindelse samt ydelse af enhver bistand til raceforfølgelser, herunder deres finansiering;
- b) erklære ulovlige og forbyde organisationer samt organiseret og al anden propagandavirksomhed, som fremmer og tilskynder til racediskrimination, samt kriminalisere deltagelse i sådanne organisationer eller sådan virksomhed;
- c) ikke tillade offentlige myndigheder eller institutioner under stat og kommune at fremme eller tilskynde til racediskrimination.

Artikel 5

Til opfyldelse af de i artikel 2 i denne konvention fastsatte grundlæggende forpligtelser påtager deltagerstaterne sig at forbyde og afskaffe alle former for racediskrimination og at sikre ethvert menneskes ret til lighed for loven, uanset race, hudfarve eller national eller etnisk oprindelse, især med hensyn til nydelsen af følgende rettigheder:

- a) retten til ligelig behandling for domstole og andre retsudøvende organer;
- b) retten til personlig sikkerhed og til statens beskyttelse mod vold eller legemsbeskadigelse, uanset om den tilføjes af personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, eller af nogen enkeltperson, gruppe eller institution;
- c) politiske rettigheder, i særdeleshed retten til at deltage i valg - at stemme og lade sig opstille til valg - på grundlag af almindelig og lige stemmeret, til at deltage i landets styre samt i varetagelsen af offentlige anliggender på ethvert plan og til lige adgang til offentlige hverv;
- d) andre borgerlige rettigheder, i særdeleshed:
 - i) retten til frit at færdes og bosætte sig inden for statens grænser;
 - ii) retten til at forlade ethvert land, herunder sit hjemland, og til at vende tilbage til sit hjemland;
 - iii) statsborgerret;
 - iv) retten til at indgå ægteskab og til valg af ægtefælle;
 - v) retten til at besidde ejendom, såvel alene som i fællesskab med andre;
 - vi) arveret;
 - vii) tanke-, samvittigheds- og religionsfrihed;
 - viii) menings- og ytringsfrihed;
 - ix) forsamlings- og foreningsfrihed med fredelige formål;
- e) økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, i særdeleshed:
 - i) retten til arbejde, til frit valg af beskæftigelse, til rimelige og gunstige arbejdsvilkår, til beskyttelse mod arbejdsløshed, til lige løn for lige arbejde til en rimelig og gunstig aflønning;
 - ii) retten til at oprette og indmelde sig i fagforeninger;

- iii) retten til bolig;
 - iv) retten til offentlige sundhedsforanstaltninger, lægebehandling, social tryghed og sociale ydelser;
 - v) retten til uddannelse og oplæring;
 - vi) retten til ligelig deltagelse i kulturel virksomhed;
- f) adgang til alle for offentligheden bestemte steder og indretninger såsom transportmidler, hoteller, restauranter, cafeer, teatre og parker.

Artikel 6

Deltagerstaterne skal gennem deres kompetente domstole og andre statsinstitutioner sikre enhver person inden for deres jurisdiktion effektiv beskyttelse og effektive retsmidler imod enhver racediskriminerende handling, som i modstrid med denne konvention krænker hans menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, samt ret til gennem sådanne domstole at søge retfærdighed og passende erstatning eller oprejsning for enhver skade, han har lidt som følge af en sådan diskrimination.

Artikel 7

Deltagerstaterne forpligter sig til at gennemføre øjeblikkelige og effektive foranstaltninger, i særdeleshed inden for undervisning, uddannelse, kultur og oplysning, med henblik på bekæmpelse af fordomme, der fører til racediskrimination, og til at fremme forståelse, fordragelighed og venskabelige forhold mellem nationer og racegrupper eller etniske grupper samt til at udbrede de formål og principper, der er indeholdt i De forenede Nationers pagt, Verdenserklæringen om Menneskerettighederne, De forenede Nationers erklæring om

afskaffelse af enhver form for racediskrimination og denne konvention.

AFSNIT II

Artikel 8

1. Der oprettes en komite vedrørende afskaffelse af racediskrimination (herefter benævnt komiteen), bestående af 18 sagkyndige af høj moralsk omdømme og anerkendt upartiskhed, der vælges af deltagerstaterne blandt deres egne statsborgere og virker i deres personlige egenskab; ved valget tages hensyn til en rimelig geografisk fordeling og til repræsentation af de forskellige kulturformer og de vigtigste retssystemer.

2. Komiteens medlemmer vælges ved hemmelig afstemning på grundlag af en fortegnelse over personer, der er indstillet af deltagerstaterne. Enhver deltagerstat kan indstille een person blandt sine egne statsborgere.

3. Det første valg finder sted seks måneder efter denne konventions ikrafttrædelsesdato. Mindst tre måneder før tidspunktet for hvert valg anmoder De forenede Nationers generalsekretær skriftligt deltagerstaterne om inden to måneder at foreslå kandidater. Generalsekretæren udarbejder en alfabetisk fortegnelse over samtlige således foreslåede personer med angivelse af de deltagerstater, der har indstillet dem, og fremsender fortegnelsen til deltagerstaterne.

4. Valg af komiteens medlemmer finder sted ved De forenede Nationers hovedsæde på et af generalsekretæren indkaldt møde mellem deltagerstaterne. Ved dette møde, der er beslutningsdygtigt, såfremt to tredjedele af de deltagende stater er repræsenteret, indvælges i komiteen de kandidater, der opnår flest stemmer og et absolut flertal af

de stemmer, der afgives af de tilstedeværende og stemmeafgivende repræsentanter for deltagerstaterne.

5.a) Komiteens medlemmer vælges for et tidsrum af fire år, dog således at ni af de ved det første valg indvalgte medlemmer kun skal fungere i to år; umiddelbart efter det første valg udpeger komiteens formand ved lodtrækning disse ni medlemmer.

b) Hvis en plads bliver ledig, udpeger den deltagerstat, hvis sagkyndige ikke længere virker som medlem af komiteen, med komiteens godkendelse en anden sagkyndig blandt sine egne statsborgere.

6. Deltagerstaterne afholder de udgifter, der er forbundet med medlemmernes deltagelse i komitearbejdet.

Artikel 9

1. Deltagerstaterne forpligter sig til a) inden et år, efter at konventionen er trådt i kraft for den pågældende stat, og b) derefter hvert andet år, og når som helst komiteen anmoder derom, at fremsende til generalsekretæren for De forenede Nationer, med henblik på behandling i komiteen, en beretning om de lovgivningsmæssige, retslige, administrative eller andre foranstaltninger, som de har gennemført, og som sætter denne konventions bestemmelser i kraft. Komiteen kan anmode om yderligere oplysninger fra deltagerstaterne.

2. Komiteen aflægger gennem generalsekretæren en årlig beretning til De forenede Nationers generalforsamling om sin virksomhed og kan fremsætte forslag og almindelige henstillinger på grundlag af en undersøgelse af de fra deltagerstaterne modtagne beretninger og oplysninger. Sådanne forslag og almindelige henstillin-

ger skal meddeles generalforsamlingen med deltagerstaternes eventuelle bemærkninger.

Artikel 10

1. Komiteen vedtager selv sin forretningsorden.

2. Komiteen vælger sit formandskab for et tidsrum af to år.

3. Komiteens sekretariat stilles til rådighed af De forenede Nationers generalsekretær.

4. Komiteens møder afholdes som regel ved De forenede Nationers hovedsæde.

Artikel 11

1. Hvis en deltagerstat mener, at en anden deltagerstat ikke gennemfører denne konventions bestemmelser, kan den gøre komiteen opmærksom herpå. Komiteen videresender derpå meddelelsen til den pågældende stat. Den modtagende stat tilsender inden tre måneder komiteen en skriftlig redegørelse eller udtalelse til belysning af sagen, angivende eventuelle retsmidler, som den pågældende stat har taget i anvendelse.

2. Såfremt sagen ikke inden seks måneder, efter at den modtagende stat har fået den første meddelelse, er bilagt til begge parter tilfredshed, enten gennem tosidede forhandlinger eller ved andre fremgangsmåder, der står til deres rådighed, er hver af de to stater berettiget til på ny at indbringe sagen for komiteen ved fremsendelse af en meddelelse, såvel til komiteen som til den anden stat.

3. Komiteen behandler først en sag, der indbringes for den i henhold til pkt. 2 i denne artikel, når den i overensstemmelse med de i folkeretten almindeligt anerkendte principper har konstateret, at alle til rådig-

hed stående retsmidler i den pågældende stat er anvendt og udtømt i sagen. Dette gælder dog ikke, hvor anvendelsen af retsmidlerne trækker urimeligt i langdrag.

4. I enhver sag, der indbringes for komiteen, kan denne anmode de pågældende deltagerstater om yderligere oplysninger af betydning for sagen.

5. Under komiteens behandling af sager af den i denne artikel omhandlede art er de pågældende deltagerstater berettiget til at lade en repræsentant deltage i komiteens forhandlinger uden stemmeret, medens behandling af sagen står på.

Artikel 12

1. a) Når komiteen har indhentet og sammenholdt alle de oplysninger, den anser for nødvendige, nedsætter formanden en *ad hoc* mæglingskommission (herefter benævnt kommissionen) omfattende fem personer, som kan, men ikke behøver at være medlemmer af komiteen.

Kommissionens medlemmer udnævnes med de stridende parter enstemmige samtykke, og dens bistand stilles til rådighed for de pågældende stater med henblik på en mindelig afgørelse af sagen på grundlag af respekt for denne konvention.

b) Såfremt de stridende parter ikke inden tre måneder når til fuld enighed om kommissionens sammensætning, vælges de af kommissionens medlemmer, som de stridende parter ikke er nået til enighed om, med to tredjedels flertal ved hemmelig afstemning i komiteen blandt dens egne medlemmer.

2. Kommissionens medlemmer virker i deres personlige egenskab. De må ikke være statsborgere i de i striden deltagende

stater eller i en stat, som ikke deltager i denne konvention.

3. Kommissionen vælger selv sin formand og vedtager selv sin forretningsorden.

4. Kommissionens møder afholdes som regel ved De forenede Nationers hovedsæde eller et andet egnet sted efter kommissionens bestemmelse.

5. Det sekretariat, som stilles til rådighed i overensstemmelse med denne konventions artikel 10, pkt. 3, skal også betjene kommissionen, når som helst en tvist mellem deltagerstater giver anledning til, at kommissionen træder i virksomhed.

6. De stridende parter deler ligeligt alle kommissionsmedlemmernes udgifter i overensstemmelse med beregninger, der tilvejebringes af De forenede Nationers generalsekretær.

7. Generalsekretæren er bemyndiget til om fornødent at betale kommissionsmedlemmernes udgifter, før disse refunderes af de stridende parter i overensstemmelse med stk. 6 i denne artikel.

8. De af komiteen indhentede og sammenholdte oplysninger stilles til rådighed for kommissionen, og kommissionen kan anmode de pågældende stater om at fremkomme med yderligere oplysninger af betydning i sagen.

Artikel 13

1. Når kommissionen har færdigbehandlet sagen, udarbejder og afgiver den til komiteens formand en beretning, indeholdende en redegørelse for resultaterne af dens undersøgelse af alle faktiske omstændigheder af betydning for parternes mellemværende samt en redegørelse for sådanne henstillinger, som den måtte anse for egnede til en mindelig afgørelse af tvisten.

2. Komiteens formand fremsender kommissionens beretning til hver af de stridende parter. Disse meddeler inden tre måneder komiteens formand, hvorvidt de godtager de i kommissionens beretning indeholdte henstillinger eller ej.

3. Efter udløbet af den i pkt. 2 i denne artikel foreskrevne frist fremsender komiteens formand kommissionens beretning og de pågældende deltagerstaters erklæringer til de øvrige i denne konvention deltagende stater.

Artikel 14

1. En deltagerstat kan når som helst erklære, at den anerkender komiteens kompetence til at modtage og behandle meddelelser fra enkeltpersoner eller grupper af enkeltpersoner inden for dens jurisdiktion, som hævder at være ofre for en krænkelse fra den pågældende deltagerstats side af nogen af de i denne konvention omhandlede rettigheder. En meddelelse, der vedrører en deltagerstat, som ikke har afgivet en sådan erklæring, modtages ikke af komiteen.

2. Enhver deltagerstat, som afgiver en erklæring som omhandlet i pkt. 2 i denne artikel, kan inden for sit retssystem oprette eller angive et organ som kompetent til at modtage og behandle andragender fra personer og persongrupper inden for dens jurisdiktion, som hævder at være ofre for krænkelse af nogen af de i denne konvention omhandlede rettigheder, og som har udtømt andre på stedet tilgængelige retsmidler.

3. Enhver erklæring, der afgives i henhold til pkt. 1 i denne artikel, og navnet på ethvert organ, der oprettes eller angives i henhold til pkt. 2 i denne artikel, deponeres af den pågældende deltagerstat hos De forenede Nationers generalsekretær, som frem-

sender genpart deraf til de øvrige deltagerstater. En erklæring kan når som helst trækkes tilbage ved anmeldelse til generalsekretæren; en sådan tilbagetrækning har dog ikke virkning for sager, der verserer i komiteen.

4. En fortegnelse over andragender opbevares af det i henhold til pkt. 2 i denne artikel oprettede eller angivne organ, og bekræftede genparter af fortegnelsen indgives hvert år gennem passende kanaler til generalsekretæren under den forudsætning, at indholdet ikke offentliggøres.

5. Såfremt ansøgeren ikke opnår oprejsning ved det i henhold til pkt. 2 i denne artikel oprettede eller angivne organ, har den pågældende ret til inden for seks måneder at give komiteen meddelelse om sagen.

6.a) Komiteen gør i fortrolighed den deltagerstat, som hævdes at krænke nogen af konventionens bestemmelser, bekendt med enhver henvendelse, den har modtaget, men den omhandlede persons eller persongruppes identitet må ikke røbes uden den eller de pågældendes udtrykkelige samtykke. Komiteen modtager ikke anonyme henvendelser.

b) Den modtagende stat fremsender inden tre måneder til komiteen en skriftlig redegørelse eller udtalelse til belysning af sagen med angivelse af det eventuelle retsmiddel, der måtte være bragt i anvendelse af den pågældende stat.

7.a) Komiteen behandler henvendelser på grundlag af alle de oplysninger, den pågældende deltagerstat og ansøgeren har stillet til rådighed for den. Komiteen må ikke behandle nogen henvendelse fra en ansøger, før den har konstateret, at ansøgeren har udtømt alle i hjemlandet mulige retsmidler. Dette gælder dog ikke, hvor anvendelsen af disse retsmidler trækker urimeligt i langdrag.

b) Komiteen fremsender sine eventuelle forslag og henstillinger til den pågældende deltagerstat og til ansøgeren.

8. Komiteen optager i sin årsberetning et resume af sådanne henvendelser og, hvor det er hensigtsmæssigt, et resume af de pågældende deltagerstats redegørelser og udtalelser samt af sine egne forslag og henstillinger.

9. Komiteen er kun kompetent til at udøve de i denne artikel omhandlede funktioner, når mindst ti i denne konvention deltagende stater er bundet af erklæringer i overensstemmelse med pkt. 1 i denne artikel.

Artikel 15

1. Så længe de mål, der er opstillet i den i generalforsamlingsresolutionen 1514 (XV) af 14. december 1960 indeholdte erklæring om indrømmelse af uafhængighed til kolonibefolkninger, ikke er opfyldt, skal denne konventions bestemmelser på ingen måde begrænse den klageadgang, der er givet disse befolkninger ved andre internationale vedtagelser eller af De forenede Nationer og dens særorganisationer.

2.a) Den i henhold til artikel 8, pkt. 1, i denne konvention oprettede komite modtager genparter af andragender fra - og fremsender meningstilkendegivelser og henstillinger vedrørende disse andragender til - de FN-organer, der ved deres behandling af andragender fra befolkningen i formynderskabsområder, ikke selvstyrede områder og ethvert andet område, som generalforsamlingsresolution 1514 (XV) finder anvendelse på, beskæftiger sig med spørgsmål, som direkte vedrører denne konventions principper og mål, for så vidt angår spørgsmål, der falder ind under denne konvention og er til behandling i disse organer.

b) Komiteen modtager fra de kompetente FN-organer genpart af de beretninger om lovgivningsmæssige, judicielle, administrative eller andre foranstaltninger, der direkte vedrører denne konventions principper og formål, og som gennemføres af administrationen i de i pkt. 2(a) i denne artikel omhandlede områder, og tilkender giver sine meninger og henstillinger over for disse organer.

3. Komiteen optager i sin beretning til generalforsamlingen et resume af de andragender og beretninger, den har modtaget fra FN-organer, samt komiteens synspunkter og henstillinger vedrørende disse andragender og beretninger.

4. Komiteen anmoder De forenede Nationers generalsekretær om at få alle oplysninger, som angår denne konventions formål, og som han er i besiddelse af vedrørende de i pkt. 2(a) i denne artikel omhandlede områder.

Artikel 16

Denne konventions bestemmelser vedrørende afgørelse af tvister eller klager anvendes uden udelukkelse af andre i statutter for eller i konventioner vedtaget af De forenede Nationer og dens særorganisationer fastsatte fremgangsmåder til afgørelse af tvister eller klager vedrørende diskrimination, og forhindrer ikke deltagerstaterne i at benytte andre fremgangsmåder til bilæggelse af tvister i overensstemmelse med almindelige eller særlige mellem dem gældende internationale overenskomster.

AFSNIT III

Artikel 20

Artikel 17

1. Denne konvention kan undertegnes af enhver medlemsstat i De forenede Nationer eller ethvert medlem af en af særorganisationerne, af enhver stat, der har tilsluttet sig Den mellemfolkelige Domstols statut, samt enhver anden stat, som af De forenede Nationers generalforsamling er blevet opfordret til at deltage i konventionen.

2. Denne konvention skal ratificeres. Ratifikationsinstrumenter skal deponeres hos De forenede Nationers generalsekretær.

Artikel 18

1. Denne konvention kan tiltrædes af enhver af de i artikel 17, pkt. 1, i konventionen omhandlede stater.

2. Tiltrædelse sker ved deponering af et tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

Artikel 19

1. Denne konvention træder i kraft på den 30. dag efter datoen for deponeringen af det 27. ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

2. For enhver stat, der ratificerer eller tiltræder denne konvention efter deponeringen af det 27. ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument, træder konventionen i kraft på den 30. dag efter datoen for deponeringen af dens eget ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

1. De forenede Nationers generalsekretær modtager de forbehold, der måtte være taget af stater på ratifikations- eller tiltrædelsestidspunktet og fremsender dem til alle stater, som er eller bliver deltagere i denne konvention.

Enhver stat, som har noget at indvende mod forbeholdet, underretter inden for et tidsrum af 90 dage fra datoen for den nævnte meddelelse generalsekretæren om, at den ikke kan godkende det.

2. Et forbehold, der er uforeneligt med denne konventions hensigt og formål, kan ikke tillades; det samme gælder et forbehold, hvorved noget af de i henhold til denne konvention oprettede organer hæmmes i sit arbejde. Et forbehold skal anses for uforeneligt eller hæmmende, såfremt mindst to tredjedele af de i denne konvention deltagende stater har indvendinger imod det.

3. Forbehold kan når som helst trækkes tilbage ved anmeldelse herom til generalsekretæren. En sådan anmeldelse gælder fra den dag, den modtages.

Artikel 21

En deltagerstat kan opsig denne konvention ved skriftlig anmeldelse til De forenede Nationers generalsekretær. Opsigelsen træder i kraft et år efter datoen for generalsekretærens modtagelse af anmeldelsen.

Artikel 22

Enhver tvist mellem to eller flere deltagerstater om fortolkningen eller gennemførelsen af denne konvention, som ikke bilægges gennem forhandlinger eller ved de i denne konvention udtrykkeligt hjemlede

fremgangsmåder, skal efter anmodning af en eller flere af de stridende parter henvises til Den mellemfolkelige Domstol til afgørelse, medmindre de stridende parter bliver enige om en anden fremgangsmåde til bilæggelse.

Artikel 23

1. Anmodning om ændring af denne konvention kan fremsættes når som helst af enhver deltagerstat ved en til generalsekretæren for De forenede Nationer stilet skriftlig meddelelse.

2. De forenede Nationers generalforsamling træffer afgørelse om, hvilke skridt der eventuelt skal tages i anledning af en sådan anmodning.

Artikel 24

De forenede Nationers generalsekretær skal underrette alle de i artikel 17, pkt. 1, i denne konvention omhandlede stater om

- a) undertegnelser, ratifikationer og tiltrædelser i henhold til artiklerne 17 og 18;
- b) datoen for denne konventions ikrafttræden i henhold til artikel 19;
- c) henvendelser og erklæringer, der modtages i henhold til artiklerne 14, 20 og 23;
- d) opsigelser i henhold til artikel 21.

Artikel 25

1. Denne konvention, hvis engelske, franske, kinesiske, russiske og spanske tekst har samme gyldighed, skal deponeres i De forenede Nationers arkiver.

2. De forenede Nationers generalsekretær skal fremsende bekræftede genparter af

denne konvention til samtlige stater, der falder ind under de i denne konventions artikel 17, pkt. 1, omhandlede kategorier.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede, som af deres respektive regeringer er behørigt bemyndigede dertil, underskrevet denne konvention, åbnet for undertegnelse i New York den 7. marts 1966.

(Underskrifter)

Konventionen trådte i medfør af artikel 19, stk. 1 i kraft den 4. januar 1969.

Danmarks ratifikationsinstrument blev deponeret hos De forenede Nationers generalsekretær den 9. december 1971, og i henhold til artikel 19, stk. 2 trådte konventionen herefter i kraft for Danmarks vedkommende den 8. januar 1972.

Foruden Danmark har følgende stater ratificeret eller tiltrådt konventionen:

...

Følgende stater har taget forbehold over for konventionens artikel 22 for så vidt angår Den mellemfolkelige Domstols kompetence til at afgøre tvister om fortolkningen eller gennemførelsen af konventionen:

...

Herudover er der fremsat følgende forbehold og erklæringer:

...

Udenrigsministeriet, den 4 august 1972

K.B. Andersen

Bilag 3:**FN's konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf**

Bekendtgørelse nr. 88 af 23. oktober 1987 af konvention af 10. december 1984 mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (Lovtidende C)

I henhold til kgl. resolution af 28. januar 1987, og efter at folketinget den 30. april 1987 har meddelt sit samtykke dertil, har Danmark ratificeret en på De forenede Nationers generalforsamling den 10. december 1984 vedtagne konvention om tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

Konventionen har følgende ordlyd (den arabiske, franske, kinesiske, russiske og spanske tekst er udeladt her):

Konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf

De i denne konvention deltagende stater,

som finder, at i overensstemmelse med de i De forenede Nationers pagt erklærede principper er anerkendelsen af hele menneskehedens lige og umistelige rettigheder grundlaget for frihed, retfærdighed og fred i verden,

som anerkender, at disse rettigheder hidrører fra det enkelte menneskes naturlige værdighed,

som erkender, at De forenede Nationers pagt, specielt artikel 55, pålægger staterne at fremme den almindelige respekt for og overholdelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder,

under hensyntagen til artikel 5 i Verdenserklæringen om Menneskerettighederne og artikel 7 i Den internationale konvention om borgerlige og politiske Rettigheder, som begge bestemmer, at ingen må underkastes tortur eller grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf,

og under hensyntagen til erklæringen om beskyttelse af alle mennesker mod tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, vedtaget af Generalforsamlingen den 9. december 1975,

og som ønsker at udøve en mere effektiv indsats i kampen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf over hele verden,

er blevet enige om følgende:

KAPITEL I

Artikel 1

1. I denne konvention betyder udtrykket »tortur« enhver handling, ved hvilken stærk smerte eller lidelse, enten fysisk eller mental, bevidst påføres en person med det formål at fremskaffe oplysninger eller en

tilståelse fra denne eller en tredjemand, at straffe ham for en handling, som han selv eller en tredjemand har begået eller mistænkes for at have begået, eller at skræmme eller lægge tvang på ham eller en tredjemand, eller af nogen grund baseret på nogen form for forskelsbehandling, når en sådan smerte eller lidelse påføres af eller på opfordring af en offentlig ansat eller en anden person, der virker i embeds medfør eller med en sådan persons samtykke eller indvilligelse. Smerte eller lidelse, der alene er en naturlig eller tilfældig følge eller del af lovlige sanktioner, er ikke omfattet.

2. Denne artikel er uden virkning for ethvert folkeretligt instrument eller national lovgivning, som indeholder eller kan indeholde videregående bestemmelser.

Artikel 2

1. Enhver i denne konvention deltagende stat træffer virkningsfulde lovgivningsmæssige, administrative, juridiske eller andre foranstaltninger for at forhindre torturhandlinger på ethvert territorium under dens jurisdiktion.

2. Ingen særlige omstændigheder af nogen art, hverken krigstilstand eller trussel om krig, indre politisk ustabilitet eller nogen anden offentlig nødstilstand kan påberåbes til retfærdiggørelse af tortur.

3. En befaling fra en overordnet eller en offentlig myndighed kan ikke påberåbes til retfærdiggørelse af tortur.

Artikel 3

1. Ingen deltagende stat må udvise, tilbagelevere (»refoulerer«) eller udlevere en person til en anden stat, hvor der er vægtige grunde for at antage, at han vil være i fare for at blive underkastet tortur.

2. Med henblik på at vurdere, om der foreligger sådanne grunde, skal de kompetente myndigheder tage alle de relevante omstændigheder i betragtning, herunder om der i den pågældende stat er et fast mønster af alvorlige, åbenbare eller massive krænkelse af menneskerettighederne.

Artikel 4

1. Enhver deltagende stat skal sikre, at enhver torturhandling er strafbar i overensstemmelse med straffelovgivningen. Tilsvarende gælder for forsøg på at udøve tortur og for handlinger begået af enhver person, som udgør meddelagtighed eller deltagelse i tortur.

2. Enhver deltagende stat skal gøre disse handlinger strafbare med passende straf under hensyn til deres alvorlige natur.

Artikel 5

1. Enhver deltagende stat skal tage sådanne forholdsregler, som vil være nødvendige for at sikre sin jurisdiktion over de overtrædelser, som er nævnt i artikel 4 i følgende tilfælde:

- a) Når overtrædelserne er begået på noget territorium under dens jurisdiktion eller om bord på et skib eller fly, som er indregistreret i den pågældende stat;
- b) Når den påståede lovovertræder er statsborger i den pågældende stat;
- c) Når offeret er statsborger i den pågældende stat, såfremt staten anser det for hensigtsmæssigt.

2. Enhver deltagende stat skal ligeledes tage sådanne forholdsregler, som vil være nødvendige for at fastsætte sin jurisdiktion over sådanne forbrydelser i tilfælde hvor den påståede lovovertræder befinder sig på noget territorium under dens jurisdiktion,

og hvor den pågældende stat ikke udleverer ham i overensstemmelse med artikel 8 til nogen af de i denne artikels stk. 1 nævnte stater.

3. Denne konvention udelukker ikke retsforfølgning i overensstemmelse med national ret.

Artikel 6

1. Enhver deltagende stat på hvis territorium, der befinder sig en person, der påstås at have begået en forbrydelse som nævnt i artikel 4, skal tage ham i forvaring eller tage andre lovlige foranstaltninger i anvendelse for at sikre hans tilstedeværelse, når den, efter en undersøgelse af tilgængelige oplysninger, finder, at omstændighederne berettiger hertil. Forvaring og andre retsmidler skal foretages som foreskrevet i statens lovgivning, men må kun fortsættes så længe, det er nødvendigt for at muliggøre iværksættelse af strafferetlig retsforfølgning eller udleveringsprocedure.

2. En sådan stat skal øjeblikkelig foretage en foreløbig undersøgelse af de faktiske forhold.

3. Enhver person, som er i forvaring i overensstemmelse med denne artikels stk. 1, skal have bistand til øjeblikkelig at komme i kontakt med den nærmeste behørig repræsentant for den stat, hvori han er statsborger, eller, hvis han er statsløs, med repræsentanten for den stat, hvor han sædvanligvis opholder sig.

4. Når en stat i overensstemmelse med denne artikel har taget en person i forvaring, skal den øjeblikkelig meddele de stater, der er nævnt i artikel 5, stk. 1, at en sådan person er taget i forvaring og om de omstændigheder, der begrundes hans frihedsberøvelse. Den stat, der foretager den indledende undersøgelse, som er omtalt i

denne artikels stk. 2, skal øjeblikkelig meddele resultaterne til de omtalte stater og skal tilkendegive, om den har til hensigt at udøve jurisdiktion.

Artikel 7

1. Den deltagende stat, under hvis jurisdiktion der befinder sig en person, som påstås at have begået en overtrædelse som nævnt i artikel 4, skal i de i artikel 5 omtalte tilfælde overgive sagen til sine kompetente myndigheder med henblik på retsforfølgning, medmindre den udleverer ham.

2. Disse myndigheder træffer deres beslutning på samme måde som i tilfælde af en almindelig overtrædelse af alvorlig karakter ifølge den pågældende stats lovgivning. I de i artikel 5, stk. 2, nævnte tilfælde skal de bevisekrav, der er påkrævet for retsforfølgning og domfældelse, på ingen måde være mindre strenge end de, der gælder i de tilfælde, der er nævnt i artikel 5, stk. 1.

3. Enhver person, mod hvem der er indledt retsforfølgning i forbindelse med de overtrædelser, der er omtalt i artikel 4, skal sikres en retfærdig behandling gennem hele retsforfølgningen.

Artikel 8

1. De overtrædelser, der er nævnt i artikel 4, skal anses for at være omfattet af bestemmelserne om udlevering i enhver udleveringsaftale mellem de deltagende stater. De deltagende stater forpligter sig til at inddrage sådanne overtrædelser under bestemmelserne om udlevering i enhver udleveringsaftale, der måtte blive indgået mellem dem.

2. Hvis en deltagende stat, som gør udlevering betinget af en aftale, modtager en

anmodning om udlevering fra en anden deltagende stat med hvilken den ikke har nogen udleveringsaftale, kan den anse denne konvention som retligt grundlag for udlevering for sådanne overtrædelser. Udlevering sker under iagttagelse af de andre betingelser, der er foreskrevet i den anmodede stats lovgivning.

3. De deltagende stater, der ikke gør udlevering betinget af en aftale, skal anerkende sådanne overtrædelser som overtrædelser, der hjemler udlevering mellem dem, under iagttagelse af de betingelser, der er foreskrevet i den anmodede stats lovgivning.

4. Sådanne overtrædelser skal behandles med henblik på udlevering mellem de deltagende stater, som om de er blevet begået ikke alene på det sted, hvor de er sket, men også på de staters territorium, som skal indrette deres jurisdiktion i overensstemmelse med artikel 5, stk. 1.

Artikel 9

1. De deltagende stater skal yde hinanden mest mulig bistand i forbindelse med straf- forfølgning med hensyn til nogen af de overtrædelser, der er nævnt i artikel 4, herunder tilvejebringelse af alle de beviser, der er til deres rådighed og nødvendige for retsforfølgningen.

2. De deltagende stater skal opfylde deres forpligtelser ifølge denne artikels stk. 1 i overensstemmelse med enhver traktat om gensidig retlig bistand, der måtte bestå imellem dem.

Artikel 10

1. Enhver deltagende stat skal sikre, at undervisning og oplysning vedrørende forbudet mod tortur indgår i undervisning og træning af civilt eller militært retshåndhæ-

velsespersonale, lægeligt personale, offentligt ansatte og andre personer, som måtte være involveret i forvaring, forhør eller behandling af enhver person, som er underkastet enhver form for anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling.

2. Enhver i denne konvention deltagende stat skal medtage dette forbud i de regler eller retningslinjer, der er udstedt med henblik på sådanne personers pligter og funktioner.

Artikel 11

Enhver deltagende stat skal til stadighed og systematisk gennemgå regler vedrørende forhør, retningslinjer, metoder og praksis såvel som foranstaltninger vedrørende forvaring og behandling af personer, som er underkastet nogen form for anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling på ethvert territorium under dens jurisdiktion med henblik på at forebygge noget tilfælde af tortur.

Artikel 12

Enhver deltagende stat skal sikre, at dens kompetente myndigheder hurtigt iværksætter en upartisk undersøgelse i ethvert tilfælde, hvor der er rimelig grund til at antage, at en torturhandling er begået på noget territorium under dens jurisdiktion.

Artikel 13

Enhver deltagende stat skal sikre, at enhver person, som hævder, at han har været underkastet tortur på noget territorium under dens jurisdiktion, har ret til at klage til og få sin sag undersøgt hurtigt og upartisk af dens kompetente myndigheder. Der skal tages skridt til at sikre, at klageren

og vidnerne beskyttes mod enhver mishandling eller trussel som følge af klagen eller en afgivet vidneforklaring.

Artikel 14

1. Enhver deltagende stat skal i sit retssystem sikre, at et offer for en torturhandling opnår oprejsning og har en eksigibel ret til rimelig og tilstrækkelig erstatning og herunder midler til en så fuldstændig rehabilitering som mulig. I tilfælde af et offers død som følge af en torturhandling, skal de, som han har forsørgerpligt overfor, være berettiget til erstatning.

2. Intet i denne artikel skal påvirke nogen ret til erstatning, der måtte tilkomme offeret eller andre personer ifølge national lovgivning.

Artikel 15

Enhver deltagende stat skal sikre, at enhver udtalelse, om hvilken det er fastslået, at den er afgivet som følge af tortur, ikke kan påberåbes som bevis i nogen proces undtagen mod en person, der er tiltalt for tortur, som bevis for, at udtalelsen er afgivet.

Artikel 16

1. Enhver deltagende stat skal på ethvert territorium under sin jurisdiktion påtage sig at forhindre andre handlinger, som indebærer grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, som ikke udgør tortur som defineret i artikel 1, når sådanne handlinger er foretaget af eller på opfordring af en offentlig ansat eller en anden person, der virker i embeds medfør eller med en sådan persons samtykke eller indvilligelse. I særdeleshed skal de forplig-

telser, der er indeholdt i artiklerne 10, 11, 12 og 13 anvendes således, at henvisninger til andre former for grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf træder i stedet for henvisninger til tortur.

2. Forholdsreglerne i denne konvention er uden præjudicerende virkning for bestemmelserne i noget andet folkeretligt instrument eller national lovgivning, der forbyder grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, eller som vedrører udlevering eller udvisning.

KAPITEL II

Artikel 17

1. Der oprettes en komite mod tortur (i det følgende betegnet Komiteen), der skal varetage de nedenfor fastsatte opgaver. Komiteen skal bestå af ti eksperter af høj moralsk anseelse, som har sagkundskab med hensyn til menneskerettigheder. De skal virke i deres personlige egenskab. Ekspertterne vælges af de deltagende stater under hensyntagen til ligelig geografisk fordeling og til fordelene ved, at nogle af medlemmerne har juridisk erfaring.

2. Komiteens medlemmer vælges ved hemmelig afstemning på grundlag af en fortegnelse over personer, der er indstillet af de deltagende stater. Enhver deltagende stat kan indstille en person, der er statsborger i den pågældende stat. De deltagende stater skal være opmærksomme på fordelene ved at indstille personer, der også er medlemmer af Menneskerettighedskomiteen, der er oprettet under den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder, og som er villige til at virke i Komiteen mod Tortur.

3. Valg af Komiteens medlemmer finder sted hvert andet år på et af De forenede

Nationers generalsekretær indkaldt møde mellem de deltagende stater. Ved disse møder, der for at være beslutningsdygtige kræver deltagelse af to tredjedele af de deltagende stater, indvælges i Komiteen de personer, der opnår flest stemmer og et absolut flertal af de stemmer, der afgives af de tilstedeværende og stemmeafgivende repræsentanter for deltagerstaterne.

4. Det første valg finder sted senest seks måneder efter denne konventions ikrafttrædelsesdato. Mindst fire måneder før tidspunktet for hvert valg, skal De forenede Nationers generalsekretær sende et brev til de deltagende stater og opfordre dem til inden tre måneder at indstille kandidater til Komiteen. Generalsekretæren udarbejder en alfabetisk fortegnelse over samtlige således indstillede personer med angivelse af de deltagerstater, der har indstillet dem, og fremsender fortegnelsen til de deltagende stater.

5. Komiteens medlemmer vælges for et tidsrum af fire år. De kan genvælges, såfremt de genindstilles. Funktionstiden for fem af de medlemmer, der vælges ved det første valg, udløber dog efter to års forløb; straks efter første valg udpeges disse fem medlemmer ved lodtrækning foretaget af formanden for det i denne artikels stk. 3 nævnte møde.

6. Hvis et medlem af Komiteen dør eller træder tilbage eller af nogen anden grund ikke længere kan udføre sine forpligtelser i Komiteen, udpeger den deltagende stat, som indstillede ham, en anden ekspert blandt sine statsborgere til at virke for den resterende del af perioden, med forbehold af godkendelse af flertallet af de deltagende stater. Godkendelsen skal betragtes som givet, medmindre halvdelen eller derover af de deltagende stater svarer benægtende inden seks uger efter at have modtaget med-

delelse fra De forenede Nationers generalsekretær om den foreslåede udnævnelse.

7. De deltagende stater dækker Komiteens medlemmers udgifter under udførelse af deres virksomhed for Komiteen.

Artikel 18

1. Komiteen vælger personer til at beklæde tillidsposter for en periode på to år. De kan genvælges.

2. Komiteen fastsætter selv sin forretningsorden, som dog skal indeholde bestemmelser bl.a. om at:

- a) Komiteen er beslutningsdygtig, når seks medlemmer er til stede;
- b) Komiteens beslutninger skal træffes med et flertal af de tilstedeværende medlemmers stemmer.

3. De forenede Nationers generalsekretær stiller personale og øvrige hjælpemidler til rådighed for Komiteen i det omfang, det er nødvendigt, for at Komiteen effektivt kan udøve sine funktioner i henhold til denne konvention.

4. De forenede Nationers generalsekretær indkalder komiteen til det første møde. Senere møder afholdes på sådanne tidspunkter, som fastsættes i Komiteens forretningsorden.

5. De deltagende stater afholder de udgifter, der opstår i forbindelse med afholdelse af de deltagende staters og Komiteens møder, herunder godtgørelse af De forenede Nationer for enhver udgift, så som omkostninger til personale og øvrige hjælpemidler, som De forenede Nationer pådrager sig ifølge stk. 3.

Artikel 19

1. De deltagende stater afgiver gennem De forenede Nationers generalsekretær

beretninger til Komiteen om de foranstaltninger, de har truffet for at gennemføre deres forpligtelser ifølge konventionen, inden et år fra konventionens ikrafttræden i den pågældende deltagerstat. Herefter afgiver de deltagende stater supplerende beretninger hvert fjerde år om hver ny foranstaltning, der er truffet, samt sådanne andre beretninger, som Komiteen måtte udbede sig.

2. De forenede Nationers generalsekretær fremsender beretningerne til alle de deltagende stater.

3. Komiteen behandler hver enkelt beretning og kan fremkomme med sådanne generelle bemærkninger til beretningen, som den måtte anse for passende, og fremsender disse til den pågældende deltagende stat. Den deltagende stat kan svare Komiteen med sådanne bemærkninger, som den måtte ønske.

4. Komiteen kan, efter eget skøn, beslutte at medtage enhver bemærkning den er fremkommet med i henhold til denne artikels stk. 3 sammen med de bemærkninger, der er modtaget fra den pågældende stat, i sin årlige beretning i henhold til artikel 24. Komiteen kan også medtage en kopi af den i henhold til denne artikels stk. 1 afgivne beretning, hvis den pågældende stat anmoder herom.

Artikel 20

1. Hvis Komiteen modtager pålidelige oplysninger, som synes at indeholde velbegrundede tilkendegivelser om, at tortur anvendes systematisk på en deltagende stats territorium, opfordrer Komiteen den deltagende stat til at samarbejde ved undersøgelsen af oplysningerne og med henblik herpå at fremsende bemærkninger med hensyn til de pågældende oplysninger.

2. Idet Komiteen tager hensyn til enhver bemærkning, som er afgivet af den pågældende stat, såvel som enhver anden relevant forhåndenværende oplysning, kan den, hvis den beslutter, at det er berettiget, udpege en eller flere af sine medlemmer til at foretage en fortrolig undersøgelse og rapportere til Komiteen herom omgående.

3. Hvis der foretages en undersøgelse i henhold til denne artikels stk. 2, skal Komiteen søge at opnå den pågældende stats samarbejde. Efter aftale med den deltagende stat kan en sådan undersøgelse omfatte et besøg til dens territorium.

4. Efter en gennemgang af resultatet af medlemmets eller medlemmernes undersøgelse i henhold til denne artikels stk. 2 videresender Komiteen disse resultater til den pågældende deltagende stat sammen med enhver bemærkning eller ethvert forslag, som synes passende i situationen.

5. Alle Komiteens skridt i medfør af denne artikels stk. 1 til 4 er fortrolige, og samarbejde med den deltagende stat skal søges på ethvert trin i sagen. Efter at proceduren med henblik på en undersøgelse i henhold til stk. 2 er blevet tilendebragt, kan Komiteen efter rådslagning med den pågældende deltagende stat beslutte at medtage en kortfattet redegørelse for udfaldet af bestræbelserne i sin årlige rapport afgivet i henhold til artikel 24.

Artikel 21

1. En i denne konvention deltagende stat kan når som helst erklære i henhold til denne artikel, at den anerkender Komiteens kompetence til at modtage og behandle henvendelser, hvorved en deltagerstat gør gældende, at en anden deltagerstat ikke opfylder sine forpligtelser i henhold til denne konvention. Sådanne henvendelser

kan kun modtages og behandles ifølge reglerne i denne artikel, hvis de hidrører fra en deltagerstat, som har afgivet en erklæring om, at den for sit vedkommende anerkender Komiteens kompetence. Komiteen må ikke behandle nogen henvendelse i henhold til denne artikel, der vedrører en deltagerstat, som ikke har afgivet en sådan erklæring. Henvendelser, der modtages i henhold til denne artikel, behandles i overensstemmelse med følgende regler:

- a) Hvis en deltagende stat finder, at en anden deltagerstat ikke opfylder bestemmelserne i denne konvention, kan den ved skriftlig henvendelse gøre den anden deltagerstat opmærksom herpå. Inden tre måneder efter modtagelsen af henvendelsen skal den modtagende stat give den stat, som har fremsendt henvendelsen, en redegørelse eller anden skriftlig udtalelse, der belyser sagen, og som i det omfang det er muligt og sagen vedkommende, angiver de interne regler og retsmidler, som har været anvendt, som er under anvendelse, eller som vil kunne anvendes i sagen.
- b) Såfremt sagen ikke er bilagt til begge stators tilfredshed inden seks måneder efter, at den modtagende stat har modtaget den oprindelige henvendelse, har hver af staterne ret til at indbringe sagen for Komiteen ved meddelelse til denne samt til den anden stat.
- c) Komiteen må først behandle en sag, der er indbragt for den ifølge denne artikel, når den har sikret sig, at alle de retsmidler, der er til rådighed i den pågældende stat, er anvendt og udtømt i overensstemmelse med de i folkeretten almindeligt anerkendte principper. Dette gælder ikke, hvor anvendelsen af retsmidlerne trækker urimeligt i langdrag, eller hvor det er usandsynligt, at de vil give en effektiv afhjælpning for den person, som er offer for krænkelse af denne konvention.
- d) Komiteen træder sammen for lukkede døre, når den behandler henvendelser i henhold til denne artikel.
- e) Med forbehold af bestemmelserne i pkt. c) skal Komiteen tilbyde de pågældende deltagerstater sin bistand med henblik på en mindelig løsning af sagen på grundlag af respekt for de forpligtelser, der er foreskrevet i denne konvention. Til dette formål kan Komiteen, når det er belejligt, nedsætte en ad hoc mæglingskommission.
- f) I enhver sag, der indbringes for Komiteen i henhold til denne artikel, kan denne anmode de i pkt. b) omhandlede deltagerstater om at tilvejebringe enhver oplysning af betydning for sagen.
- g) De i pkt. b) omhandlede deltagerstater har ret til at lade sig repræsentere, når sagen behandles i Komiteen, og til at fremkomme med mundtlige og/eller skriftlige indlæg.
- h) Komiteen afgiver inden for tolv måneder efter datoen for modtagelsen af en meddelelse i henhold til pkt. b), beretning:
 - i) hvis der er opnået en løsning efter bestemmelserne i pkt. e), begrænser Komiteen sin beretning til en kort redegørelse for de faktiske omstændigheder og den opnåede løsning.
 - ii) Hvis der ikke er opnået en løsning efter bestemmelserne i pkt. e), begrænser Komiteen sin beretning til en kort redegørelse for de faktiske omstændigheder; de skriftlige indlæg samt en gengivelse af de pågældende deltagerstators mundtlige indlæg vedlægges beretningen.

Beretningen fremsendes i alle tilfælde til de pågældende deltagerstater.

2. Bestemmelserne i denne artikel træder i kraft, når fem af de i denne konvention deltagende stater har afgivet erklæring i henhold til denne artikels stk. 1. Sådanne erklæringer deponeres af deltagerstaterne hos De forenede Nationers generalsekretær, som fremsender genparter deraf til de øvrige deltagerstater. En erklæring kan når som helst trækkes tilbage ved en meddelelse til Generalsekretæren. En sådan tilbagetrækning berører ikke behandlingen af en sag, hvorom henvendelse allerede er sket i henhold til denne artikel. Efter at meddelelse om erklæringens tilbagetrækning er modtaget af Generalsekretæren, må yderligere henvendelser ikke modtages fra nogen deltagerstat, medmindre den pågældende deltagerstat har afgivet en ny erklæring.

Artikel 22

1. En i denne konvention deltagende stat kan når som helst erklære i henhold til denne artikel, at den anerkender Komiteens kompetence til at modtage og behandle henvendelser fra eller på vegne af enkeltpersoner, der er undergivet dens jurisdiktion, og som hævder at være ofre for en deltagerstats krænkelse af bestemmelser i konventionen. Komiteen må ikke behandle nogen henvendelse, der vedrører en deltagerstat, som ikke har afgivet en sådan erklæring.

2. Komiteen skal afvise enhver henvendelse i henhold til denne artikel, som er anonym, eller som Komiteen anser for at være misbrug af retten til at foretage sådanne henvendelser eller for at være uforenelig med konventionens bestemmelser.

3. Med forbehold af bestemmelserne i stk. 2 skal Komiteen gøre den deltagende

stat, som har afgivet en erklæring i henhold til stk. 1, og som hævdes at krænke nogen bestemmelse i konventionen, bekendt med enhver henvendelse, som Komiteen modtager i henhold til denne artikel. Inden seks måneder skal den modtagende stat tilstille Komiteen en skriftlig redegørelse eller udtalelse, som belyser sagen og angiver de eventuelle foranstaltninger, staten måtte have truffet.

4. Komiteen skal behandle henvendelser, der er modtaget i henhold til denne artikel i lyset af alle de oplysninger, der er stillet til dens rådighed af eller på vegne af klageren og af den pågældende stat.

5. Komiteen må ikke behandle en henvendelse modtaget fra en enkeltperson i henhold til denne artikel, medmindre den har sikret sig at:

- a) den samme sag ikke har været eller er genstand for behandling efter andre regler om international undersøgelse eller bilæggelse;
- b) den pågældende har udtømt alle de nationale retsmidler, der står til rådighed. Dette gælder dog ikke, hvor anvendelsen af retsmidlerne trækker urimeligt i langdrag, eller hvor det er usandsynligt, at de vil give en effektiv afhjælpning for den person, der er offer for krænkelse af denne konvention.

6. Komiteen træder sammen for lukkede døre, når den behandler henvendelser i henhold til denne artikel.

7. Komiteen underretter den pågældende deltagerstat og klageren om sine synspunkter.

8. Bestemmelserne i denne artikel træder i kraft, når fem af de i denne konvention deltagende stater har afgivet erklæring i henhold til denne artikels stk. 1. Sådanne erklæringer deponeres af deltagerstaterne hos De forenede Nationers generalsekre-

tær, som fremsender genparter deraf til de øvrige deltagerstater. En erklæring kan når som helst trækkes tilbage ved en meddelelse til generalsekretæren. En sådan tilbagetrækning berører ikke behandlingen af en sag, hvorefter henvendelse allerede er sket i henhold til denne artikel. Efter at meddelelsen om erklæringens tilbagetrækning er modtaget af generalsekretæren, må yderligere henvendelser ikke modtages fra eller for nogen enkeltperson i henhold til denne artikel, medmindre den pågældende deltagerstat har afgivet en ny erklæring.

Artikel 23

Medlemmerne af Komiteen og af de ad hoc mæglingskommissioner, der måtte blive nedsat i henhold til artikel 21, stk. 1, pkt. e), er berettigede til de samme lettelser, rettigheder og immuniteter, som tilkommer De forenede Nationers udsendte eksperter i henhold til herom gældende bestemmelser i konventionen om De forenede Nationers rettigheder og immuniteter.

Artikel 24

Komiteen afgiver en årlig beretning om sine aktiviteter i henhold til denne konvention til deltagerstaterne og til De forenede Nationers generalforsamling.

AFSNIT III

Artikel 25

1. Denne konvention kan undertegnes af enhver stat.
2. Denne konvention skal ratificeres. Ratifikationsinstrumenter skal deponeres hos De forenede Nationers generalsekretær.

Artikel 26

Denne konvention kan tiltrædes af alle stater. Tiltrædelse sker ved deponering af et tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

Artikel 27

1. Denne konvention træder i kraft den tredivte dag efter datoen for deponeringen af det tyvende ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

2. For enhver stat, der ratificerer eller tiltræder denne konvention efter deponeringen af det tyvende ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument, træder konventionen i kraft på den tredivte dag efter deponeringen af dens eget ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

Artikel 28

1. Enhver stat kan, ved tidspunktet for undertegnelse eller ratifikation af denne konvention eller tiltrædelse af den, erklære, at den ikke anerkender Komiteens kompetence som foreskrevet i art. 20.

2. Enhver deltagende stat, der har taget forbehold i overensstemmelse med denne artikels stk. 1, kan når som helst trække sit forbehold tilbage ved meddelelse til De forenede Nationers generalsekretær.

Artikel 29

1. Enhver i denne konvention deltagende stat kan stille ændringsforslag og indsende det til De forenede Nationers generalsekretær. Generalsekretæren skal derefter give meddelelse om den foreslåede ændring til de deltagende stater med anmodning om at

blive underrettet, såfremt deltagerstaterne ønsker en konference med det formål at behandle og stemme om forslaget. Hvis mindst en tredjedel af deltagerstaterne inden fire måneder efter datoen for en sådan meddelelse ønsker en sådan konference, skal generalsekretæren sammenkalde konferencen under De forenede Nationers auspicer. Enhver ændring, der vedtages af et flertal af de stater, der er til stede og afgiver deres stemme ved konferencen, fremsendes af generalsekretæren til alle deltagende stater til godkendelse.

2. Et ændringsforslag, der vedtages i overensstemmelse med denne artikels stk. 1, træder i kraft, når to tredjedele af de deltagende stater i denne konvention har meddelt De forenede Nationers generalsekretær, at de har godkendt det i overensstemmelse med deres respektive forfatninger.

3. Når ændringer træder i kraft, er de bindende for de deltagende stater, som har godkendt dem, medens de øvrige deltagende stater stadig er bundet af bestemmelserne i denne konvention og eventuelle tidligere ændringer, som de har godkendt.

Artikel 30

1. Enhver tvist mellem to eller flere deltagende stater vedrørende fortolkningen eller anvendelsen af denne konvention, som ikke kan bilægges ved forhandling, skal på begæring af en af parterne overgives til voldgift. Hvis parterne ikke inden seks måneder fra datoen for begæringen om voldgift kan opnå enighed om foranstaltning af voldgift, kan enhver af disse parter henvise tvisten til Den internationale Domstol ved anmodning i overensstemmelse med Domstolens statutter.

2. Enhver deltagende stat kan på tidspunktet for undertegnelse eller ratifikation

af denne konvention eller ved tiltrædelse af den erklære, at den ikke betragter sig bundet af denne artikels stk. 1. De andre deltagende stater er ikke bundet af stk. 1 i forhold til nogen stat, som har taget et sådant forbehold.

3. Enhver deltagende stat, der har taget forbehold i overensstemmelse med denne artikels stk. 2, kan til enhver tid tilbagekalde dette forbehold ved meddelelse herom til De forenede Nationers generalsekretær.

Artikel 31

1. En deltagende stat kan opsig denne konvention ved en skriftlig meddelelse til De forenede Nationers generalsekretær. Opsigelsen træder i kraft et år efter, at generalsekretæren har modtaget meddelelsen.

2. En sådan opsigelse har ikke den virkning, at den frigør den deltagende stat fra dens forpligtelser ifølge denne konvention med hensyn til nogen handling eller undladelse, som indtræffer før den dato, hvor opsigelsen træder i kraft. En opsigelse har heller ikke på nogen måde indflydelse på den fortsatte behandling af nogen sag, som allerede er under behandling i Komiteen forud for den dato, hvor opsigelsen træder i kraft.

3. Efter den dato, hvor den deltagende stats opsigelse træder i kraft, skal Komiteen ikke påbegynde behandlingen af nogen ny sag vedrørende denne stat.

Artikel 32

De forenede Nationers generalsekretær underretter alle De forenede Nationers medlemsstater og alle de stater, der har undertegnet denne konvention eller tiltrådt den om følgende:

- a) undertegnelser, ratifikationer og tiltrædelser i henhold til artiklerne 25 og 26;
- b) datoen for denne konventions ikrafttræden i henhold til artikel 27, samt datoen for enhver ændrings ikrafttræden i henhold til artikel 29;
- c) opsigelser ifølge artikel 31.

Artikel 33

1. Denne konvention, hvis arabiske, engelske, franske, kinesiske, russiske og spanske tekst har samme gyldighed, depo-

neres hos De forenede Nationers generalsekretær.

2. De forenede Nationers generalsekretær skal fremsende bekræftede genparter af denne konvention til samtlige stater.

Konventionen trådte i kraft den 26. juni 1987 for Danmark.

Udenrigsministeriet, den 23. oktober 1987

Uffe Ellemann-Jensen

Bilag 4:**FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder****Bekendtgørelse nr. 83 af 9. september 1983 af konvention af 18. december 1979 om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (Lovtidende C)**

Efter at Folketinget den 11. marts 1983 havde meddelt sit samtykke dertil, har Danmark i henhold til kgl. resolution af 7. april 1983 ratificeret den på De forenede Nationers generalforsamling den 18. december 1979 i New York vedtagne konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder.

Konventionens ordlyd er som følger:

Konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder

De i denne konvention deltagende stater,

som bemærker, at De forenede Nationers pagt bekræfter troen på fundamentale menneskerettigheder, på det enkelte menneskes personlige værdighed og værd og på mænds og kvinders lige rettigheder,

som bemærker, at verdenserklæringen om menneskerettighederne bekræfter princippet om utilstedeligheden af diskrimination og kundgør, at alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder, og at enhver har krav på de rettigheder og friheder, som nævnes i erklæringen, uden forskelsbehandling af nogen art, herunder forskelsbehandling på grund af køn,

som bemærker, at de stater, der deltager i de internationale menneskerettighedskonventioner, har pligt til at sikre mænd og kvinder lige ret til at nyde alle økonomiske, sociale, kulturelle, borgerlige og politiske rettigheder,

som tager i betragtning de internationale konventioner, der under De forenede Nationers og særorganisationernes auspicer er indgået til fremme af lige rettigheder for mænd og kvinder,

som endvidere bemærker de resolutioner, erklæringer og anbefalinger, som er vedtaget af De forenede Nationer og særorganisationerne til fremme af lige rettigheder for mænd og kvinder,

som imidlertid er bekymrede over, at der trods disse forskellige konventioner, erklæringer m.v. fortsat sker en omfattende diskrimination imod kvinder.

som erindrer om, at diskrimination imod kvinder er i strid med principperne om lige rettigheder og respekt for menneskets værdighed, hindrer kvinder i på lige fod med mænd at deltage i deres lands politiske, sociale, økonomiske og kulturelle liv, hæmmer fremgang i samfundets og familiens velstand og vanskeliggør den fulde udvikling af kvinders evner og muligheder i deres lands og menneskehedens tjeneste,

som ser med bekymring på, at kvinder, hvor der hersker fattigdom, har den ringeste

adgang til føde, sundhed, uddannelse, oplæring, beskæftigelsesmuligheder og andre fornødenheder,

som er overbevist om, at oprettelsen af den nye økonomiske verdensorden, byggende på lighed og retfærdighed, vil bidrage betydeligt til at fremme ligestilling mellem mænd og kvinder,

som understreger, at udryddelse af apartheid, alle former for racisme, racediskrimination, kolonialisme, neokolonialisme, aggression, fremmed besættelse og herredømme og indblanding i staters indre anliggender er af væsentlig betydning for den fulde nydelse af mænds og kvinders rettigheder,

som bekræfter, at styrkelsen af den internationale fred og sikkerhed, international afspænding, gensidigt samarbejde mellem alle stater uanset deres sociale og økonomiske systemer, almindelig og fuldstændig nedrustning, især nuklear nedrustning under streng og effektiv international kontrol, bekræftelse af principperne om retfærdighed, lighed og gensidige fordele i forholdet mellem landene og virkeliggørelsen af retten for folkeslag under fremmed- og kolonihæredømme og fremmed besættelse til selvbestemmelse og uafhængighed såvel som respekt for national suverænitet og territorial integritet, vil fremme social fremgang og udvikling og dermed bidrage til opnåelsen af fuld ligestilling mellem mænd og kvinder,

som er overbevist om, at et lands fulde og hele udvikling, verdens velfærd og fredens sag kræver den størst mulige deltagelse af kvinder på lige fod med mænd på alle områder,

som har for øje kvinders store, endnu ikke fuldt anerkendte bidrag til familiens velfærd og samfundets udvikling, moderskabets samfundsmæssige betydning og begge forældres rolle i familien og med hensyn til børnenes opdragelse, og er opmærksomme på, at kvinders rolle i forplantningen ikke må danne grundlag for diskrimination, men at børnenes opdragelse kræver, at ansvaret deles mellem mænd og kvinder og samfundet som helhed.

som er opmærksomme på, at opnåelse af fuld ligestilling mellem mænd og kvinder kræver en ændring af både mænds og kvinders traditionelle rolle i samfundet og i familien,

som er besluttet på, at virkeliggøre de principper, der er nedfældet i erklæringen om afskaffelse af diskrimination imod kvinder, og med dette formål for øje tage de nødvendige forholdsregler til afskaffelse af en sådan diskrimination i alle dens former og udtryk,

er blevet enige om følgende:

Kapitel 1

Artikel 1

I denne konvention betyder udtrykket »diskrimination imod kvinder« enhver kønsbestemt sondring, udelukkelse eller indskrænkning, hvis virkning eller formål er at svække eller tilsidesætte princippet om, at kvinder på lige fod med mænd uanset ægteskabelig stilling skal have anerkendt, kunne nyde eller udøve menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på politiske, økonomiske, sociale, kulturelle, borgerlige og alle andre områder.

Artikel 2

De deltagende stater fordømmer alle former for diskrimination imod kvinder, er enige om med alle passende midler og uførtøvet at føre en politik, der går ud på at afskaffe diskrimination imod kvinder, og påtager sig med dette formål for øje

- a) at optage princippet om ligestilling mellem mænd og kvinder i deres statsforfatninger eller i anden passende lovgivning, hvis dette ikke allerede er sket, og gennem lovgivning eller på anden passende måde at sikre den praktiske gennemførelse af dette princip;
- b) at gennemføre passende lovgivning og andre foranstaltninger, herunder om fornødent sanktionsbestemmelser, der forbyder al diskrimination imod kvinder;
- c) at tilvejebringe retslig beskyttelse af kvinders rettigheder på lige fod med mænd og gennem kompetente nationale domstole og andre offentlige institutioner at sikre, at kvinder effektivt beskyttes imod enhver diskriminerende handling;
- d) at afstå fra at tage del i nogen handling eller praksis, der er diskriminerende imod kvinder, og at sikre, at offentlige myndigheder og institutioner handler i overensstemmelse med denne forpligtelse;
- e) at tage alle passende skridt til at afskaffe diskrimination imod kvinder fra enhver persons, organisations eller virksomheds side;
- f) at træffe alle passende foranstaltninger, herunder lovgivning for at ændre eller afskaffe eksisterende love, bestemmelser, skikke og praksis, som medfører diskrimination imod kvinder;
 - g) at ophæve alle nationale straffebestemmelser, der indebærer diskrimination imod kvinder.

Artikel 3

De deltagende stater skal på alle, og især på politiske, sociale, økonomiske og kulturelle områder, tage passende skridt, herunder lovgivning, for at sikre kvinders fulde udvikling og fremgang, således at de får sikkerhed for at kunne udøve og nyde menneskerettigheder og fundamentale frihedsrettigheder på grundlag af ligestilling med mænd.

Artikel 4

1. Vedtagelse af de deltagende stater af midlertidige særforanstaltninger med sigte på at fremskynde faktisk ligestilling mellem mænd og kvinder skal ikke betragtes som diskrimination efter definitionen i denne konvention, men må på ingen måde have til følge, at der opretholdes ulige eller særskilte normer, og de pågældende foranstaltninger skal ophæves, når formålet med dem, lige muligheder og ligebehandling, er opnået.

2. De deltagende staters vedtagelse af særlige forholdsregler, herunder de i denne konvention indeholdte, der tager sigte på at beskytte moderskab, skal ikke betragtes som diskriminerende.

Artikel 5

De deltagende stater skal tage alle passende forholdsregler:

- a) for at ændre mænds og kvinders sociale og kulturelle adfærdsmønstre med henblik på at opnå afskaffelse af fordomme, sædvaner og al anden adfærd, som hviler på den opfattelse, at det ene køn er mere eller mindre værd end det andet, eller på fastlåste kønsroller;

b) for at sikre, at undervisning i familiekundskab omfatter den rette forståelse af, at moderskab er en samfundsfunction, og anerkendelse af mænds og kvinders fælles ansvar for deres børns opdragelse og udvikling dog således at forstå, at hensynet til børnenes tarv er det vigtigste i alle tilfælde.

Artikel 6

De deltagende stater skal tage alle passende forholdsregler, herunder gennemføre lovgivning, med henblik på at hindre enhver form for handel med kvinder og udnyttelse af kvinder ved prostitution.

Kapitel II

Artikel 7

De deltagende stater skal tage alle passende forholdsregler til at afskaffe diskrimination imod kvinder i landets politiske og offentlige liv, især til at sikre kvinder retten til på lige fod med mænd:

- a) at stemme ved alle valg og folkeafstemninger og til at være valgbare til alle offentligt valgte forsamlinger,
- b) at deltage i udformningen og gennemførelsen af regeringens politik, at beklæde offentlige stillinger og udføre alle offentlige funktioner på alle planer,
- c) at deltage i ikke-statslige organisationer og sammenslutninger inden for landets offentlige og politiske liv.

Artikel 8

De deltagende stater skal tage alle passende forholdsregler til at sikre kvinder mulighed for under samme betingelser som mænd og uden nogen diskrimination at

repræsentere deres regeringer på internationalt plan og deltage i internationale organisationers arbejde.

Artikel 9

1. De deltagende stater skal tilstå kvinder ligeret med mænd med hensyn til at erhverve, ændre eller bevare deres statsborgerret. De skal især sikre, at hverken ægteskab med en udlænding eller ægtemandens ændring af statsborgerskab under ægteskabets automatisk ændrer hustruens statsborgerret, gør hende statsløs eller påtvinger hende ægtemandens statsborgerret.

Kapitel III

Artikel 10

De deltagende stater skal tage alle passende forholdsregler for at afskaffe diskrimination imod kvinder på uddannelsesområdet for at sikre dem ligeret med mænd og især for, på grundlag af ligestilling mellem mænd og kvinder, at sikre:

- a) de samme betingelser for vejledning om højere faglig uddannelse, for adgang til at studere ved og tage eksaminer fra undervisningsinstitutioner af enhver art i land- såvel som byområder; denne ligestilling skal sikres i børnehaven, i folkeskolen, på tekniske, faglige og højere tekniske uddannelsesanstalter så vel som under alle former for erhvervsuddannelse.
- b) adgang til de samme studieordninger og eksaminer, til at blive undervist af lærere med samme kvalifikationer og til skolebygninger og udstyr af samme kvalitet;
- c) afskaffelse af enhver fastlåst opfattelse af kønsrollerne på alle trin og i alle former for uddannelse ved støtte til fællesunder-

- visning og andre former for undervisning, der kan medvirke til opnåelsen af dette formål og især ved revision af lærebøger og skoleprogrammer og ved tilpasning af undervisningsmetoder;
- d) samme muligheder for at udnytte stipendier og anden studiestøtte;
 - e) samme muligheder for adgang til efteruddannelse, herunder voksenundervisning, og programmer til at opøve praktiske færdigheder i at læse og skrive og især til undervisning, der har til formål tidligst muligt at formindske en eventuelt bestående uddannelseskluft mellem mænd og kvinder;
 - f) formindskelse af kvindelige studerendes frafaldshyppighed under uddannelsen og tilbud om undervisning til piger og kvinder, der har forladt skolen før tiden;
 - g) samme muligheder for at deltage aktivt i sport og legemsøvelser;
 - h) adgang til særlig vejledning om, hvordan familiens sundhed og og trivsel sikres, herunder oplysning og rådgivning om familieplanlægning.
- uddannelse og omskoling, herunder lærepladser, videregående erhvervsuddannelse og periodisk efteruddannelse;
- d) retten til ens vederlag, herunder særlige ydelser, og til ligeløn for arbejde af lige værdi såvel som til ligebetaling ved vurderingen af arbejdets karakter;
 - e) retten til sociale ydelser, især i tilfælde af pensionering, arbejdsløshed, sygdom, invaliditet og alderdom og uarbejdsdygtighed af anden årsag såvel som retten til ferie med løn;
 - f) retten til sundhedsbeskyttelse og til sikkerhed på arbejdspladsen, herunder sikring af forplantningsevnen.

2. Med henblik på at forhindre diskrimination imod kvinder på grund af ægteskab eller moderskab og for at beskytte deres effektive ret til arbejde skal de deltagende stater træffe passende foranstaltninger til:

- a) at forbyde, under pålæggelse af sanktioner, afskedigelse på grund af graviditet eller barselsorlov og diskrimination ved afskedigelse på grund af ægteskabelig stilling;
 - b) at indføre barselsorlov med løn eller med tilsvarende sociale ydelser uden tab af hidtidig ansættelse, anciennitet eller sociale tilskud;
 - c) at fremme nødvendige sociale støtteordninger, der kan sætte forældre i stand til at forene familieforpligtelser med arbejdsansvar og til at deltage i samfundslivet, især ved at virke for oprettelsen og udbygningen af et net af børnepasningsordninger;
 - d) at sørge for særlig beskyttelse af gravide kvinder, som udfører arbejde af en art, der bevisligt er skadeligt for dem.
- 3.** Beskyttelseslovgivning vedrørende spørgsmål, der er omfattet af denne artikel, skal med mellemrum tages op til fornyet overvejelse i lyset af videnskabelig og tek-

Artikel 11

1. De deltagende stater skal tage alle passende forholdsregler for at afskaffe diskrimination imod kvinder på arbejdsmarkedet for, på grundlag af ligestilling mellem mænd og kvinder, at sikre de samme rettigheder, især hvad angår:

- a) retten til arbejde som en umistelig ret for alle mennesker;
- b) retten til samme beskæftigelsesmuligheder, herunder at samme udvælgelseskriterier anvendes ved ansættelse;
- c) retten til frit valg af erhverv og beskæftigelse, retten til forfremmelse, tryghed i ansættelsen og til alle goder og arbejdskår samt retten til at modtage erhvervs-

nologisk viden og skal i nødvendigt omfang revideres, ophæves eller udbygges.

Artikel 12

1. De deltagende stater skal træffe alle passende foranstaltninger til at afskaffe diskrimination imod kvinder på sundhedsområdet for, på grundlag af ligestilling mellem mænd og kvinder, at sikre adgang til lægebehandling og sundhedspleje, herunder familieplanlægning.

2. Uanset bestemmelserne i foranstående stk. 1 skal de deltagende stater sikre kvinder passende og om nødvendigt gratis bistand i forbindelse med graviditet og nedkomst og i tiden efter fødslen såvel som tilstrækkelig ernæring under graviditet og amning.

Artikel 13

De deltagende stater skal træffe alle passende foranstaltninger til at afskaffe diskrimination imod kvinder på andre områder af det økonomiske og sociale liv for, på grundlag af ligestilling mellem mænd og kvinder, at sikre de samme rettigheder, især:

- a) retten til sociale familiedydelser;
- b) retten til at optage banklån, belåne fast ejendom og opnå andre former for økonomisk kredit;
- c) retten til at deltage i fritidsaktiviteter og sportsudøvelse samt i aktiviteter på alle områder inden for kulturlivet.

Artikel 14

1. De deltagende stater skal tage hensyn til landbøkvinders særlige problemer og den betydelige rolle, de spiller for deres familiers økonomiske overlevelse, herunder deres arbejde i sektorer med naturaløkonomi, og skal træffe alle passende foranstaltninger til

at sikre, at denne konventions bestemmelser finder anvendelse på kvinder i landområder.

2. De deltagende stater skal træffe alle passende foranstaltninger til at afskaffe diskrimination imod kvinder i landområder med henblik på at sikre, at de, på grundlag af ligestilling mellem mænd og kvinder, deltager i og opnår udbytte af udviklingen i landområder, og især til at sikre disse kvinder retten til:

- a) at deltage i udarbejdelsen og virkeliggørelsen af udviklingsplaner på alle niveauer;
- b) at få adgang til tilstrækkelig sundhedspleje, herunder til oplysning, rådgivning og hjælp med hensyn til familieplanlægning;
- c) at få direkte andel i sociale sikringsordninger;
- d) at have adgang til alle former for oplæring og uddannelse, formelt såvel som uformelt, herunder opøvelse af praktiske færdigheder i at læse og skrive, ligesom til at kunne nyde godt af enhver efter- og videreuddannelse bl.a. for at fremme deres tekniske færdigheder;
- e) at organisere selvhjælpsgrupper og andelsforetagender for at opnå lige adgang til økonomiske muligheder ved beskæftigelse eller selvstændig virksomhed;
- f) at deltage i alle det lokale samfunds aktiviteter;
- g) at få adgang til landbrugets kredit- og lånemuligheder, afsætningsfaciliteter, passende teknologi og ligebehandling ved land- og landbrugsreformer såvel som ved planer om omfordeling af jordbrugsområder;
- h) at have passende levevilkår, herunder især med hensyn til bolig, sanitære forhold, elektricitets- og vandforsyning, transport og kommunikation.

Kapitel IV

Artikel 15

1. De deltagende stater skal sikre, at kvinder og mænd stilles lige for loven.

2. De deltagende stater skal i borgerlige retsforhold tilstå kvinder samme retlige handleevne som mænd og samme muligheder for at udøve denne. De skal især give kvinder ligeret med hensyn til indgåelse af aftaler og rådighed over ejendom, og de skal behandle dem lige på alle processtadier ved domstolene.

3. De deltagende stater er enige om, at alle kontrakter og alle andre private dokumenter, hvis retsvirkning tager sigte på at indskrænke kvinders retlige handleevne, skal anses for ugyldige.

4. De deltagende stater skal tilstå mænd og kvinder de samme rettigheder med hensyn til lovgivning om personers ret til at færdes frit og til frit at vælge bopæl og domicil.

Artikel 16

1. De deltagende stater skal tage alle passende forholdsregler til at afskaffe diskrimination imod kvinder i alle ægteskabs- og familieforhold og skal, på grundlag af ligestilling mellem mænd og kvinder, især sikre:

- a) samme ret til at indgå ægteskab;
- b) samme ret til frit at vælge ægtefælle og til kun at indgå ægteskab med deres frie og uforbeholdne samtykke;
- c) samme rettigheder og ansvar under ægteskabet og ved dets opløsning;
- d) samme rettigheder og ansvar som forældre i forhold, der vedrører deres børn, uanset deres ægteskabelige stilling. Det vigtigste er i alle tilfælde børnenes tarv;

e) samme rettigheder til frit og under ansvar at bestemme antallet af deres børn og intervallerne mellem dem og til at få adgang til oplysning, undervisning og midler, der gør dem i stand til at udøve disse rettigheder;

f) samme rettigheder og ansvar med hensyn til forældremyndighed, værgemål og formynderskab samt adoption af børn eller i forhold til lignende retsinstitutter, om disse findes i det nationale retssystem. Det vigtigste er i alle tilfælde børnenes tarv;

g) samme personlige rettigheder som ægtemand og hustru, herunder retten til at vælge efternavn, erhverv og arbejde;

h) samme rettigheder for begge ægtefæller med hensyn til ejendomsret, erhvervelse, bestyrelse, administration, nydelse og rådighed over ejendom, enten uden eller mod vederlag.

2. Børns forlovelse eller ægteskab skal være uden retsvirkning, og der skal tages ethvert fornødent skridt, herunder lovgives, for at få fastsat en mindstealder for indgåelse af ægteskab og gøre registrering af indgåelse af ægteskab i et officielt register obligatorisk.

Kapitel V

Artikel 17

1. Til behandling af spørgsmålet om, hvilke fremskridt der er nået med hensyn til gennemførelsen af denne konvention, ned sættes en komite vedrørende afskaffelse af diskrimination imod kvinder (i det følgende betegnet komiteen), som på det tidspunkt, konventionen træder i kraft, skal bestå af 18, og efter at 35 af de deltagende stater har ratificeret eller tiltrådt konventionen, af 23 eksperter af høj moralsk standard og med

sagkundskab på de områder, konventionen omfatter. Eksperterne vælges af de deltagende stater blandt deres egne statsborgere og virker i deres personlige egenskab; der tages ved valget hensyn til en rimelig geografisk fordeling og til repræsentation af såvel de forskellige kulturformer som de vigtigste retssystemer.

2. Komiteens medlemmer vælges ved hemmelig afstemning ud fra en liste over personer, der er opstillet af de deltagende stater. Hver deltagende stat kan opstille en person blandt sine egne statsborgere.

3. Det første valg finder sted seks måneder efter denne konventions ikrafttrædelsesdato. Mindst tre måneder før tidspunktet for hvert valg anmoder De forenede Nationers generalsekretær skriftligt de deltagende stater om inden to måneder at foreslå kandidater. Generalsekretæren udarbejder en alfabetisk liste over samtlige således foreslåede personer med angivelse af de deltagende stater, der har indstillet dem, og fremsender den til de deltagende stater.

4. Valg af komiteens medlemmer finder sted på et af De forenede nationers generalsekretær indkaldt møde med de deltagende stater i De forenede Nationers hovedsæde. På dette møde, hvor tilstedeværelse af to tredjedele af de deltagende stater udgør et beslutningsdygtigt flertal, indvælges de kandidater i komiteen, der opnår flest stemmer og et absolut flertal af de stemmer, som de tilstedeværende og stemmeafgivende repræsentanter for deltagerstaterne afgiver.

5. Komiteens medlemmer vælges for et tidsrum af fire år. Funktionstiden for ni af de medlemmer, der vælges ved det første valg, udløber dog efter to års forløb; straks efter det første valg udpeges disse ni medlemmer ved lodtrækning foretaget af komiteens formand.

6. Valget af fem supplerende medlemmer af komiteen afholdes i overensstemmelse med bestemmelserne i denne artikels stk. 2, 3 og 4, efter at den 35. stat har ratificeret eller tiltrådt konventionen. Funktionstiden for to af de supplerende medlemmer, der vælges ved denne lejlighed, udløber efter to års forløb, og disse to medlemmer udpeges ved lodtrækning foretaget af komiteens formand.

7. Ved tilfældigt opstået ledighed udpeger den deltagerstat, hvis ekspert er ophørt at fungere som medlem af komiteen, med forbehold af komiteens godkendelse en anden ekspert blandt sine statsborgere.

8. Komiteens medlemmer modtager, med godkendelse af De forenede Nationers generalforsamling, vederlag af De forenede Nationers midler på sådanne vilkår og betingelser, som generalforsamlingen måtte fastsætte under hensyntagen til betydningen af komiteens opgaver.

9. De forenede Nationers generalsekretær stiller personale og øvrige hjælpemidler til rådighed for komiteen i det omfang, det er nødvendigt for, at komiteen effektivt kan udøve sine funktioner i henhold til denne konvention.

Artikel 18

1. De deltagende stater forpligter sig til med henblik på behandling i komiteen at aflægge beretning til De forenede Nationers generalsekretær om de lovgivningsmæssige, retlige, administrative eller andre foranstaltninger, de har truffet til gennemførelse af konventionens bestemmelser, og om de fremskridt, der er gjort i denne henseende:

a) inden et år, efter at konventionen er trådt i kraft for den pågældende stat;

b) herefter mindst hvert fjerde år samt yderligere, når komiteen udbeder sig det.

2. I beretningerne kan angives forhold og vanskeligheder, som har indflydelse på, i hvilken udstrækning forpligtelserne i henhold til denne konvention opfyldes.

Artikel 19

1. Komiteen vedtager selv sin forretningsorden.

2. Komiteen vælger sin formand m.v. for en toårig periode.

Artikel 20

1. Komiteen afholder normalt årlige møder af ikke over to ugers varighed med henblik på at behandle de beretninger, der er afgivet i overensstemmelse med artikel 18 i denne konvention.

2. Komiteens møder afholdes normalt i De forenede Nationers hovedsæde eller et andet passende sted efter komiteens bestemmelse.

Artikel 21

1. Komiteen aflægger gennem Det økonomiske og sociale Råd årlige beretninger til De forenede Nationers generalforsamling om sin virksomhed og kan fremsætte forslag og almindelige anbefalinger på grundlag af den gennemgang, den har foretaget af beretninger og oplysninger fra de deltagende stater. Sådanne forslag og almindelige anbefalinger skal optages i komiteens beretning tillige med eventuelle kommentarer fra de deltagende stater.

2. Generalsekretæren fremsender komiteens beretninger til kvindekommisionen til underretning.

Artikel 22

Særorganisationerne er berettiget til at være repræsenteret under behandlingen af spørgsmålet om gennemførelsen af bestemmelser i denne konvention, som falder inden for deres sagsområde. Komiteen kan opfordre særorganisationerne til at aflægge beretning om konventionens gennemførelse på felter, som falder inden for deres sagsområder.

Kapitel VI

Artikel 23

Intet i denne konvention har indvirkning på nogen bestemmelse, som bidrager mere til opnåelse af ligestilling mellem mænd og kvinder, og som er indeholdt i

- a) en deltagende stats lovgivning eller
- b) i nogen anden international konvention, traktat eller aftale, der gælder for den pågældende stat.

Artikel 24

De deltagende stater påtager sig på nationalt plan at vedtage alle nødvendige forholdsregler, der tilsigter den fulde virkeliggørelse af de rettigheder, der anerkendes i denne konvention.

Artikel 25

1. Denne konvention står åben for undertegnelse af alle stater.

2. De forenede Nationers generalsekretær er depositar for denne konvention.

3. Denne konvention skal ratificeres. Ratifikationsinstrumenterne skal deponeres hos De forenede Nationers generalsekretær.

4. Denne konvention står åben for tiltrædelse af alle stater. Tiltrædelse finder sted ved deponering af et tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

Artikel 26

1. Anmodning om revision af denne konvention kan når som helst fremsættes af enhver deltagende stat ved skriftlig meddelelse til De forenede Nationers generalsekretær.

2. De forenede Nationers generalforsamling beslutter herefter, om der skal træffes foranstaltninger i anledning af en sådan anmodning og i givet fald hvilke.

Artikel 27

1. Denne konvention træder i kraft på den tredivte dag efter datoen for deponeringen af det tyvende ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

2. For enhver stat, der ratificerer eller tiltræder denne konvention efter deponeringen af det tyvende ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument, træder konventionen i kraft på den tredivte dag efter datoen for deponeringen af dens eget ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

Artikel 28

1. De forenede Nationers generalsekretær skal modtage og til alle stater rundsende teksten til forbehold, der tages af stater ved ratifikationen eller tiltrædelsen.

2. Et forbehold, der er uforeneligt med denne konventions hensigt og formål, er ikke tilladeligt.

3. Forbehold kan til enhver tid tilbagekaldes ved meddelelse herom til De forenede

Nationers generalsekretær, som derpå skal underrette alle stater herom. En sådan meddelelse får virkning fra datoen for dens modtagelse.

Artikel 29

1. Enhver tvist mellem to eller flere deltagende stater vedrørende fortolkningen eller anvendelsen af denne konvention, som ikke bilægges ved forhandling, skal på begæring af en af parterne overgives til voldgift. Hvis parterne ikke inden seks måneder fra datoen for begæringen om voldgift kan blive enige om foranstaltning af voldgift, kan enhver af disse parter henvise tvisten til Den internationale Domstol ved anmodning i overensstemmelse med domstolens statutter.

2. Enhver deltagende stat kan på tidspunktet for undertegnelse eller ratifikation af denne konvention eller ved tiltrædelse hertil erklære, at den ikke betragter sig bundet af denne artikels stk. 1. De andre deltagende stater er ikke bundet af denne artikels stk. 1 i forhold til nogen stat, som har taget et sådant forbehold.

3. Enhver deltagende stat, som har taget forbehold i overensstemmelse med denne artikels stk. 2, kan til enhver tid tilbagekalde dette forbehold ved meddelelse herom til De forenede Nationers generalsekretær.

Artikel 30

Denne konvention, hvis arabiske, engelske, franske, kinesiske, russiske og spanske tekst er af samme gyldighed, skal deponeres hos De forenede Nationers generalsekretær.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede, der er behørigt bemyndigede, underskrevet denne konvention.

Danmarks ratifikationsinstrument deponeredes den 21. april 1983 hos De forenede Nationers generalsekretær.

Foruden Danmark har følgende lande ratificeret eller tiltrådt konventionen:

...

Konventionen trådte i henhold til artikel 27, stk. 1, i kraft den 3. september 1981 og trådte for Danmarks vedkommende i henhold til artikel 27, stk. 2, i kraft den 21. maj 1983.

Følgende lande har taget forbehold over for artikel 29, stk. 1 (vedrørende bilæggelse af tvister):

...

Udenrigsministeriet, den 9. september 1983

Uffe Ellemann-Jensen

Bekendtgørelse nr. 5 af 22. februar 2001 af valgfri protokol af 6. oktober 1999 til konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (Lovtidende C)

Efter at folketinget den 4. maj 2000 havde meddelt sit samtykke dertil, har Danmark i henhold til kgl. resolution af 25. maj 2000 ratificeret den på De forenede Nationers generalforsamling den 6. oktober 1999 i New York vedtagne valgfri protokol til konventionen af 18. december 1979 om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder.

Protokollen har følgende ordlyd:

Valgfri protokol til konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder

De i denne protokol deltagende stater, som

bemærker, at De forenede Nationers pagt bekræfter troen på grundlæggende menneskerettigheder, på det enkelte menneskes personlige værdighed og værd og på mænds og kvinders lige rettigheder,

endvidere bemærker, at Verdenserklæringen om Menneskerettigheder erklærer, at alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder, og at enhver har krav på de rettigheder og friheder, som nævnes i erklæringen, uden forskelsbehandling af nogen art, herunder forskelsbehandling på grund af køn,

erindrer om, at de internationale menneskerettighedskonventioner og andre internationale menneskerettighedsinstrumenter forbyder diskrimination på grund af køn,

endvidere erindrer om konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder (»konventionen«), i hvilken de deltagende stater fordømmer alle former for diskrimination imod kvinder og er enige om med alle passende midler ufortøvet at føre en politik, der går ud på at afskaffe diskrimination imod kvinder,

bekræfter deres beslutsomhed med hensyn til at sikre kvinders fulde og lige nydelse af alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder og at tage effektive skridt til at forhindre krænkelse af disse rettigheder og friheder,

er blevet enige om følgende:

Artikel 1

En i denne protokol deltagende stat (»deltagerstat«) anerkender kompetencen hos komiteen vedrørende afskaffelse af diskrimination imod kvinder (»komiteen«) til at modtage og behandle henvendelser indgivet i henhold til artikel 2.

Artikel 2

Henvendelser kan foretages af eller på vegne af enkeltpersoner eller grupper af enkeltpersoner, der er undergivet en deltagerstats jurisdiktion, og som hævder at være ofre for denne deltagerstats krænkelse af en hvilken som helst af konventionens rettigheder. Hvis en henvendelse er foretaget på vegne af enkeltpersoner eller grupper af enkeltpersoner, skal det være med deres samtykke, medmindre ophavsmanden kan begrunde at handle på deres vegne uden et sådant samtykke.

Artikel 3

Henvendelser skal være skriftlige og må ikke være anonyme. Ingen henvendelse kan modtages af komiteen, hvis den vedrører en i konventionen deltagende stat, som ikke deltager i protokollen.

Artikel 4

1. Komiteen må ikke behandle en henvendelse, medmindre den har sikret sig, at alle de nationale retsmidler, der står til rådighed, er blevet udtømt, medmindre anvendelsen af sådanne retsmidler trækker urimeligt i langdrag, eller hvor det er usandsynligt, at de vil føre til effektiv oprejsning.

2. Komiteen skal erklære en henvendelse uantagelig til behandling, hvis:

- (a) Den samme sag allerede har været genstand for behandling af komiteen eller har været eller er genstand for behandling efter andre regler om international undersøgelse eller bilæggelse;
- (b) Den er uforenelig med konventionens bestemmelser;
- (c) Den er åbenbart ugrundet eller ikke tilstrækkeligt underbygget;
- (d) Den er misbrug af retten til at indgive en henvendelse;
- (e) De hændelser, der ligger til grund for henvendelsen, fandt sted, førend protokollen trådte i kraft for den pågældende deltagerstat, medmindre disse hændelser fortsatte efter denne dato.

Artikel 5

1. På et hvilket som helst tidspunkt efter modtagelsen af en henvendelse, og førend sagen er færdigbehandlet, kan komiteen overbringe den pågældende deltagerstat en anmodning til uopsættelig behandling om at

træffe sådanne foreløbige foranstaltninger, som måtte anses at være nødvendige for at undgå en mulig uoprettelig skade på ofret eller ofrene for den påståede krænkelse.

2. Når komiteen bringer stk. 1 i anvendelse, indebærer dette ikke en afgørelse om henvendelsens antagelse til realitetsbehandling eller om sagens indhold.

Artikel 6

1. Medmindre komiteen finder en henvendelse uantagelig uden at inddrage den pågældende deltagerstat, og forudsat at enkeltpersonen eller enkeltpersonerne giver samtykke til offentliggørelse af oplysninger om deres identitet til deltagerstaten, skal den i fortrolighed gøre den pågældende deltagerstat bekendt med enhver henvendelse foretaget i henhold til denne protokol.

2. Inden seks måneder fremsender den modtagende deltagerstat en skriftlig redegørelse eller udtalelse til komiteen til belysning af sagen med angivelse af det eventuelle retsmiddel, der måtte være stillet til rådighed af deltagerstaten.

Artikel 7

1. Komiteen behandler henvendelser, der er modtaget i henhold til denne protokol, på grundlag af alle de oplysninger, som er stillet til dens rådighed af eller på vegne af enkeltpersoner eller grupper af enkeltpersoner og af den pågældende deltagerstat, forudsat at disse oplysninger er fremsendt til de pågældende parter.

2. Komiteen træder sammen for lukkede døre, når den behandler henvendelser i henhold til denne protokol.

3. Når komiteen har behandlet en henvendelse, fremsender den sine synspunkter

vedrørende henvendelsen sammen med sine eventuelle henstillinger til de berørte parter.

4. Deltagerstaten skal nøje overveje komiteens synspunkter sammen med dens eventuelle henstillinger og skal inden for seks måneder fremsende et skriftligt svar til komiteen, der skal indeholde oplysninger om ethvert skridt, der måtte være taget i lyset af komiteens synspunkter og henstillinger.

5. Komiteen kan opfordre deltagerstaten til at indgive yderligere oplysninger om enhver foranstaltning, som deltagerstaten har truffet som reaktion på komiteens synspunkter og henstillinger, herunder, hvis komiteen anser det for hensigtsmæssigt, i deltagerstatens efterfølgende rapporter i henhold til artikel 18 i konventionen.

Artikel 8

1. Hvis komiteen modtager pålidelige oplysninger, som indikerer en deltagerstats grove eller systematiske krænkelse af konventionens rettigheder, opfordrer komiteen deltagerstaten til at samarbejde ved undersøgelsen af oplysningerne og med henblik herpå at fremsende bemærkninger med hensyn til de pågældende oplysninger.

2. Idet komiteen tager hensyn til enhver bemærkning, som er afgivet af den pågældende deltagerstat, såvel som enhver anden pålidelig oplysning til rådighed, kan den udpege et eller flere af sine medlemmer til at foretage en undersøgelse og rapportere uopsætteligt til komiteen herom. Når det er berettiget, kan undersøgelsen med deltagerstatens samtykke omfatte et besøg til dens territorium.

3. Efter at have gennemgået resultaterne af en sådan undersøgelse videresender komiteen dem til den pågældende deltager-

stat sammen med eventuelle bemærkninger og henstillinger.

4. Inden seks måneder efter at have modtaget de af komiteen videresendte resultater, bemærkninger og henstillinger skal den pågældende deltagerstat afgive sine bemærkninger til komiteen.

5. En sådan undersøgelse foretages i fortrolighed, og deltagerstatens samarbejde skal søges på ethvert trin i sagen.

Artikel 9

1. Komiteen kan opfordre den pågældende deltagerstat til i sin beretning i henhold til konventionens artikel 18 at medtage oplysninger om enhver foranstaltning, der er truffet som reaktion på en undersøgelse foretaget i henhold til artikel 8 i denne protokol.

2. Komiteen kan, om nødvendigt, efter udløbet af den i artikel 8, stk. 4, omtalte periode på seks måneder opfordre den pågældende deltagerstat til at oplyse den om de foranstaltninger, der er truffet som reaktion på en sådan undersøgelse.

Artikel 10

1. Enhver deltagerstat kan, ved tidspunktet for undertegnelse eller ratifikation af denne protokol eller tiltrædelse af den, erklære, at den ikke anerkender komiteens kompetence i henhold til artikel 8 og 9.

2. Enhver deltagerstat, som har afgivet erklæring i overensstemmelse med stk. 1, kan når som helst trække denne erklæring tilbage ved meddelelse til generalsekretæren.

Artikel 11

En deltagerstat skal tage alle behørigt skridt til at sikre, at enkeltpersoner under dens jurisdiktion ikke bliver genstand for mishandling eller trusler på grund af henvendelser i medfør af denne protokol.

Artikel 12

Komiteen optager i sin årlige beretning i henhold til artikel 21 i konventionen et resumé af sine aktiviteter i henhold til denne protokol.

Artikel 13

Enhver deltagerstat forpligter sig til at udbrede kendskabet til og offentliggøre konventionen og denne protokol og at lette adgang til oplysninger om komiteens synspunkter og henstillinger, specielt i forbindelse med sager, der vedrører den pågældende deltagerstat.

Artikel 14

Komiteen vedtager selv sin forretningsorden for udøvelsen af de funktioner, som denne protokol tildeler den.

Artikel 15

1. Denne protokol kan undertegnes af enhver stat, som har undertegnet, ratificeret eller tiltrådt konventionen.

2. Denne protokol kan ratificeres af enhver stat, som har ratificeret eller tiltrådt konventionen. Ratifikationsinstrumenter deponeres hos De forenede Nationers generalsekretær.

3. Denne protokol kan tiltrædes af enhver stat, som har ratificeret eller tiltrådt konventionen.

4. Tiltrædelse sker ved deponering af et tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

Artikel 16

1. Denne protokol træder i kraft tre måneder efter datoen for deponeringen af det tiende ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument hos De forenede Nationers generalsekretær.

2. For enhver stat, der ratificerer eller tiltræder denne protokol efter dens ikrafttræden, træder denne protokol i kraft tre måneder efter datoen for deponeringen af dens eget ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

Artikel 17

Forbehold over for denne protokol er ikke tilladt.

Artikel 18

1. Enhver deltagerstat kan stille ændringsforslag til denne protokol og indgive det til De forenede Nationers generalsekretær. Generalsekretæren skal derefter give meddelelse om ethvert ændringsforslag til deltagerstaterne med anmodning om, at de underretter hende eller ham om, hvorvidt de ønsker en konference for deltagerstaterne med det formål at behandle og stemme om forslaget. Hvis mindst en tredjedel af deltagerstaterne ønsker en sådan konference, skal generalsekretæren sammenkalde konferencen under De forenede Nationers auspicer. Enhver ændring, der vedtages af et flertal af de deltagerstater, der er til stede

og afgiver deres stemme ved konferencen, skal forelægges De forenede Nationers generalsekretær til godkendelse.

2. Ændringer træder i kraft, når de er godkendt af De forenede Nationers generalforsamling og vedtaget med to tredjedels flertal af de i denne protokol deltagende stater i overensstemmelse med deres respektive forfatningsmæssige regler.

3. Når ændringer træder i kraft, er de bindende for de deltagerstater, som har godkendt dem, mens de øvrige deltagerstater stadig er bundet af bestemmelserne i denne protokol og eventuelle tidligere ændringer, som de har godkendt.

Artikel 19

1. Enhver deltagerstat kan når som helst opsig denne protokol ved en skriftlig meddelelse stilet til De forenede Nationers generalsekretær. Opsigelsen træder i kraft seks måneder efter datoen for generalsekretærens modtagelse af meddelelsen.

2. En opsigelse har ingen indflydelse på den fortsatte anvendelse af denne protokols bestemmelser på enhver henvendelse, der foretages i henhold til artikel 12, eller enhver forespørgsel, der iværksættes i henhold til artikel 8, før opsigelsen træder i kraft.

Artikel 20

De forenede Nationers generalsekretær skal underrette alle stater om:

- (a) Undertegnelser, ratifikationer og tiltrædelser i henhold til denne protokol;
- (b) Datoen for denne protokols ikrafttræden og ethvert ændringsforslag i henhold til artikel 18;
- (c) Enhver opsigelse i henhold til artikel 19.

Artikel 21

1. Denne protokol, hvis arabiske, kinesiske, engelske, franske, russiske og spanske tekst har samme gyldighed, skal deponeres i De forenede Nationers arkiv.

2. De forenede Nationers generalsekretær skal fremsende bekræftede genparter af denne protokol til alle de i konventionens artikel 25 omhandlede stater.

Danmarks ratifikationsinstrument deponeredes den 31. maj 2000 hos De forenede Nationers generalsekretær.

Protokollen trådte i henhold til artikel 16, stk. 1 i kraft den 22. december 2000 for Danmark og følgende andre lande:

...

Oplysning om andre landes tiltrædelse m.v. kan fås hos De forenede Nationer på adressen:

<http://untreaty.un.org/>.

Udenrigsministeriet, den 22. februar 2001

Mogens Lykketoft

Bilag 5:**Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner**

Lov nr. 940 af 20. december 1999

Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt: Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Retshjælp kan ydes til indgivelse og førelse af klagesager mod Danmark for internationale klageorganer, som i henhold til konventioner om beskyttelse af menneskerettigheder, som Danmark har tiltrådt, skal behandle klager fra en person over en krænkelse af vedkommendes rettigheder efter konventionen.

§ 2. Justitsministeren yder efter ansøgning retshjælpen til den person, der har klaget, såfremt det internationale klageorgan har anmodet om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen.

Stk. 2. Retshjælpen omfatter alene de omkostninger, som det ikke er muligt at få godtgjort af det internationale klageorgan.

§ 3. Justitsministeren kan, når særlige grunde taler derfor, yde retshjælp, selv om betingelserne i § 2, stk. 1, ikke er opfyldt. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning

for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation.

§ 4. Retshjælpen omfatter godtgørelse fra statskassen af

- 1) rimelige udgifter til advokat og
- 2) øvrige rimelige udgifter, der er nødvendige for førelse af sagen.

Stk. 2. Når særlige grunde taler derfor, kan udgifter til andre procesfuldmægtige end advokater godtgøres.

Stk. 3. Retshjælp kan begrænses til visse udgiftsposter. Der kan endvidere fastsættes en beløbsgrænse for godtgørelsen fra statskassen.

Stk. 4. Retshjælp kan tilbagekaldes, når klager ikke længere har rimelig grund til at føre klagesagen. Når retshjælpen tilbagekaldes, ophører virkningerne af retshjælpen.

Stk. 5. I det omfang det internationale klageorgans behandling af en klagesag fortsætter trods klagers død, kan virkningerne af retshjælpen opretholdes.

§ 5. Loven træder i kraft den 1. april 2000.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på klager, der indgives til et internationalt klageorgan efter lovens ikrafttræden. Loven finder endvidere anvendelse på klager, der er indgivet før lovens ikrafttræden, men hvor det internationale klageorgan anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen efter lovens ikrafttræden.

§ 6. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland⁷, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Givet på Christiansborg Slot,
den 20. december 1999

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

Margrethe R.

/Frank Jensen

7. Loven er sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 947 af 19. oktober 2000.

Bilag 6:

Klageformular (Model Complaint Form)

Model Complaint Form

[If the complaint is being submitted on behalf of another person:]

For communications under:

Please provide the following personal details of that other person

- Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights
- Convention against Torture, or
- International Convention on the Elimination of Racial Discrimination

Name:

Please indicate which of the above procedures you are invoking:

First name(s):

Date:

Nationality:

Date and place of birth:

I. Information on the complainant:

Address or current whereabouts:

Name:

If you are acting with the knowledge and consent of that person, please provide that person's authorization for you to bring this complaint.

First name(s):

Nationality:

Or

Date and place of birth:

If you are not so authorized, please explain the nature of your relationship with that person:

Address for correspondence on this complaint:

Submitting the communication: on the author's own behalf:

and detail why you consider it appropriate to bring this complaint on his or her behalf:

II. State concerned/Articles violated

on behalf of another person:

Name of the State that is either a party to the Optional Protocol (in the case of a complaint to the Human Rights Committee) or has made the relevant declaration (in the case of complaints to the Committee against

Torture or the Committee on the Elimination of Racial Discrimination):

.....

Articles of the Covenant or Convention alleged to have been violated:

.....

**III. Exhaustion of domestic remedies/
Application to other international procedures**

Steps taken by or on behalf of the alleged victims to obtain redress within the State concerned for the alleged violation – detail which procedures have been pursued, including recourse to the courts and other public authorities, which claims you have made, at which times, and with which outcomes:

.....

If you have not exhausted these remedies on the basis that their application would be unduly prolonged, that they would not be effective, that they are not available to you, or for any other reason, please explain your reasons in detail:

.....

Have you submitted the same matter for examination under another procedure of international investigation or settlement (e.g. the Inter-American Commission on Human Rights, the European Court of Human Rights, or the African Commission on Human and Peoples' Rights)?

.....

If so, detail which procedure(s) have been, or are being, pursued, which claims you have made, at which times, and with which outcomes:

.....

IV. Facts of the complaint

Detail, in chronological order, the facts and circumstances of the alleged violations. Include all matters which may be relevant to the assessment and consideration of your particular case. Please explain how you consider that the facts and circumstances described violate your rights.

.....

.....

.....

Author's signature:

[The blanks under the various sections of this model communication simply indicate where your responses are required. You should take as much space as you need to set out your responses.]

V. Checklist of supporting documentation (copies, not originals, to be enclosed with your complaint):

- Written authorization to act (if you are bringing the complaint on behalf of another person and are not otherwise justifying the absence of specific authorization):
- Decisions of domestic courts and authorities on your claim (a copy of the relevant national legislation is also helpful):
- Complaints to and decisions by any other procedure of international investigation or settlement:

- Any documentation or other corroborating evidence you possess that substantiates your description in Part IV of the facts of your claim and/or your argument that the facts described amount to a violation of your rights:
- If you do not enclose this information and it needs to be sought specifically from you, or if accompanying documentation is not provided in the working languages of the Secretariat, the consideration of your complaint may be delayed.

.....

Bilag 7:

Retningslinjer for klager (Complaint Guidelines)

Complaint Guidelines

For communications under the Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women

1. Information concerning the author(s) of the communication

- Family name
- First name
- Date and place of birth
- Nationality/citizenship
- Passport/identity card number (if available)
- Sex
- Marital status/children
- Profession
- Ethnic background, religious affiliation, social group (if relevant)
- Present address
- Mailing address for confidential correspondence (if other than present address)
- Fax/telephone/e-mail
- Indicate whether you are submitting the communication as:
 - Alleged victim(s). If there is a group of individuals alleged to be victims, provide basic information about each individual.
 - On behalf of the alleged victim(s). Provide evidence showing the consent of the victim(s), or reasons that justify submitting the communication without such consent.

2. Information concerning the alleged victim(s) (if other than the author)

- Family name
- First name
- Date and place of birth
- Nationality/citizenship
- Passport/identity card number (if available)
- Sex
- Marital status/children
- Profession
- Ethnic background, religious affiliation, social group (if relevant)
- Present address
- Mailing address for confidential correspondence (if other than present address)
- Fax/telephone/e-mail

3. Information on the State party concerned

- Name of the State party (country)

4. Nature of the alleged violation(s)

Provide detailed information to substantiate your claim, including:

- Description of alleged violation(s) and alleged perpetrator(s)
- Date(s)
- Place(s)
- Provisions of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women that were allegedly violated. If the communication refers to more than one provision, describe each issue separately.

5. Steps taken to exhaust domestic remedies

Describe the action taken to exhaust domestic remedies; for example, attempts to obtain legal, administrative, legislative, policy or programme remedies, including:

- Type(s) of remedy sought
- Date(s)
- Place(s)
- Who initiated the action
- Which authority or body was addressed
- Name of court hearing the case (if any).
- If domestic remedies have not been exhausted, explain why.

Please note: Enclose copies of all relevant documentation.

6. Other international procedures

Has the same matter already been examined or is it being examined under another procedure of international investigation or settlement? If yes, explain:

- Type of procedure(s)
- Date(s)
- Place(s)
- Results (if any)

Please note: Enclose copies of all relevant documentation.

7. Date and signature

Date/place:

Signature of author(s) and/or victim(s):
.....

8. List of documents attached (do *not* send originals, only copies)

